
DE UITBREIDING VAN DE EUROPESE UNIE

J. Blomme

Adviseur – generaal van Financiën

**Federale
Overheidsdienst
FINANCIËN**

**STUDIE- EN DOCUMENTATIEDIENST
Koning Albert II laan 33 bus 73
1030 BRUSSEL**

INLEIDING

Op 1 mei 2004 zijn Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië toegetreden tot de Europese Unie als volwaardig Lid.

De Commissie van de Europese Unie heeft op 6 oktober 2004 besloten om aan de Staatshoofden en Regeringsleiders van de E.U. voor te stellen Roemenië, en Bulgarije in 2007 op te nemen in de Unie.

Kroatië, zou begin 2007 toetredingsonderhandelingen kunnen starten op voorwaarde dat “de beginselen van vrijheid, democratie, eerbiediging van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden worden geëerbiedigd”.

De vroegere Joegoslavische Republiek Macedonië is sinds december 2005 ook erkend als kandidaat voor het Lidmaatschap.

De Commissie van de Europese Unie heeft op 6 oktober 2004 eveneens besloten om de Staatshoofden en Regeringsleiders van de E.U. voor te stellen toetredingsonderhandelingen met Turkije te starten. De regeringen van de Lidstaten hebben op 5 oktober 2005 beslist om de procedure voor de toetredingsonderhandelingen met Turkije te starten.

Sommige landen kondigen aan om voor de toetreding van o.a. Turkije een referendum te organiseren.

Anderzijds wordt door sommige bewindslieden geopperd dat nieuwe Lidstaten, die bij het aantrekken van directe buitenlandse investeringen beroep zouden doen op deloyale concurrentie, minder financiële steun van de Europese Unie zouden moeten ontvangen.

De Bolkestein richtlijn over het vrije verkeer van diensten, die het principe van het land van oorsprong poneert, wekt bij sommigen de vrees dat de toepassing van de oorspronkelijke formulering zou kunnen leiden tot sociale dumping, omdat de socialezekerheidsbijdragen in de nieuwe lidstaten veel minder zwaar zijn.

Ook de toegang van werknemers van de toetredingslanden tot de arbeidsmarkt blijft in meerdere ‘oude Lidstaten’ aan beperkingen onderhevig

Deze evoluties roepen heel wat maatschappelijke en andere vragen op over de weerslag van de recente en beoogde uitbreiding.

In de hiernavolgende bladzijden zal gepoogd worden om een beeld te schetsen van de mogelijke economische weerslag voor de Unie en in het bijzonder voor België van de toetreding van de 10 nieuwe Leden met daarbij de nadruk op de – in economische termen –grootsten onder hen.

De 10 nieuwe Lidstaten

Het economisch belang van de 10 nieuwe Lidstaten - Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië - t.o.v. dit van de Europese Unie van de 15 'gevestigde' Lidstaten – België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zweden - wordt hierna benaderd onder twee invalshoeken.

In een eerste hoofdstuk worden enkele grote dimensie-indicatoren gegeven.

Vervolgens biedt een tweede hoofdstuk een overzicht van enkele indicatoren betreffende de economische prestaties van de 10 nieuwe Lidstaten.

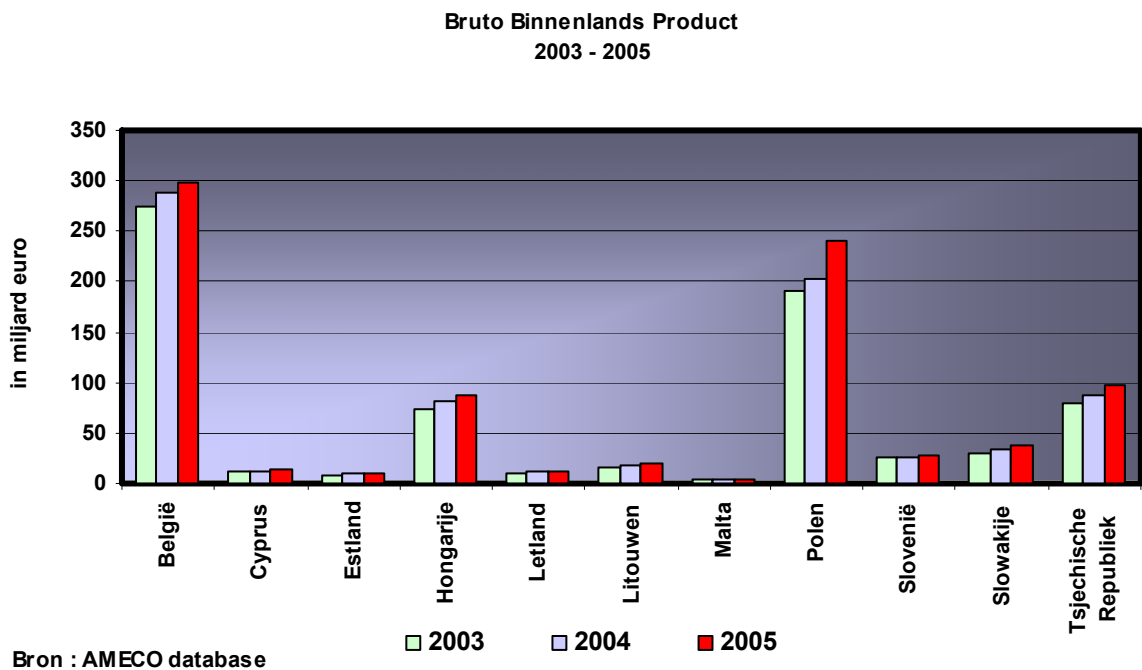
Een laatste hoofdstuk belicht de economische relaties van de 10 toetredingslanden tot België.

De gegevens voor de 10 nieuwe Lidstaten, die geput zijn uit de AMECO-databank van de Europese Unie, verwijzen, tenzij anders vermeld, naar de AMECO versie van april 2006. De "cutoff" datum voor het opnemen van nieuwe gegevens was 16 mei 2006.

1 De Economische Dimensie van de 10 Nieuwe Lidstaten

1.1 Het Bruto Binnenlands Product

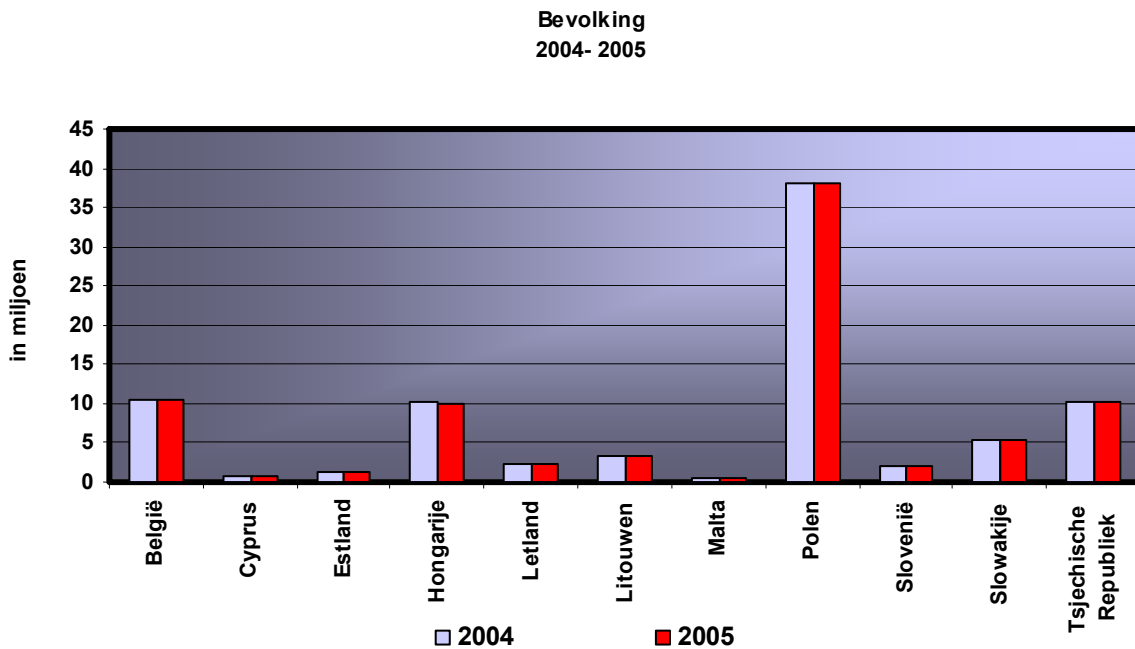
Het bruto binnenlands product (B.B.P.) van de 10 nieuwe Lidstaten (10 NL's) bedraagt in 2005 volgens de AMECO-database van de Europese Commissie amper 5,4 % van het B.B.P. van de 15 gevestigde Lidstaten (de EU-15). Het Belgische B.B.P. zou, volgens dezelfde bron 2,9 % van dit B.B.P. bedragen. Polen is het grootste land van de 10 NL's met een B.B.P. van 2,3 % t.o.v. het B.B.P. van de EU-15. Tsjechië en Hongarije hebben beide een B.B.P. dat respectievelijk 1 % en 0,9 % van het B.B.P. van de EU-15 bedraagt. De andere landen, met uitzondering van Slowakije (met 0,4 % van het B.B.P. van de EU-15), komen niet boven de 0,3 % van het B.B.P. van de EU-15 uit.

Figuur 1

1.2 De Bevolking

De bevolking van de 10-NL's vertegenwoordigt in 2005 ongeveer 19 % van de totale bevolking van de EU-15, daar waar het B.B.P. van de 10 NL slechts 5,4 % vertegenwoordigt van het bruto binnenlands product van de EU 15. De Poolse bevolking bedraagt ongeveer 10% t.o.v. de totale bevolking van de EU-15. Het Poolse B.B.P. bedraagt slechts 2 % t.o.v. dit van de EU-15. Hongarije en Tsjechië hebben elk een bevolking die ongeveer 2,7 % bedraagt van de bevolking van de EU-15. Hun B.B.P. echter bedraagt respectievelijk slechts 0,9 % en 1 % van dit van de EU-15. Op te merken valt dat de bevolking in Estland - dat minder dan een miljoen inwoners telt - in deze mate afneemt, dat de overheden in dit land zich verplicht hebben gevoeld om heel wat maatregelen te nemen om deze trend te stoppen. **Op vijf jaar tijd, van 2000 tot 2005 is de totale bevolking van de 10 nieuwe Lidstaten van 19,84 % van de bevolking van de 15 'oude' Lidstaten geslonken tot 19,18 % van de bevolking van de 'oude' Lidstaten.**

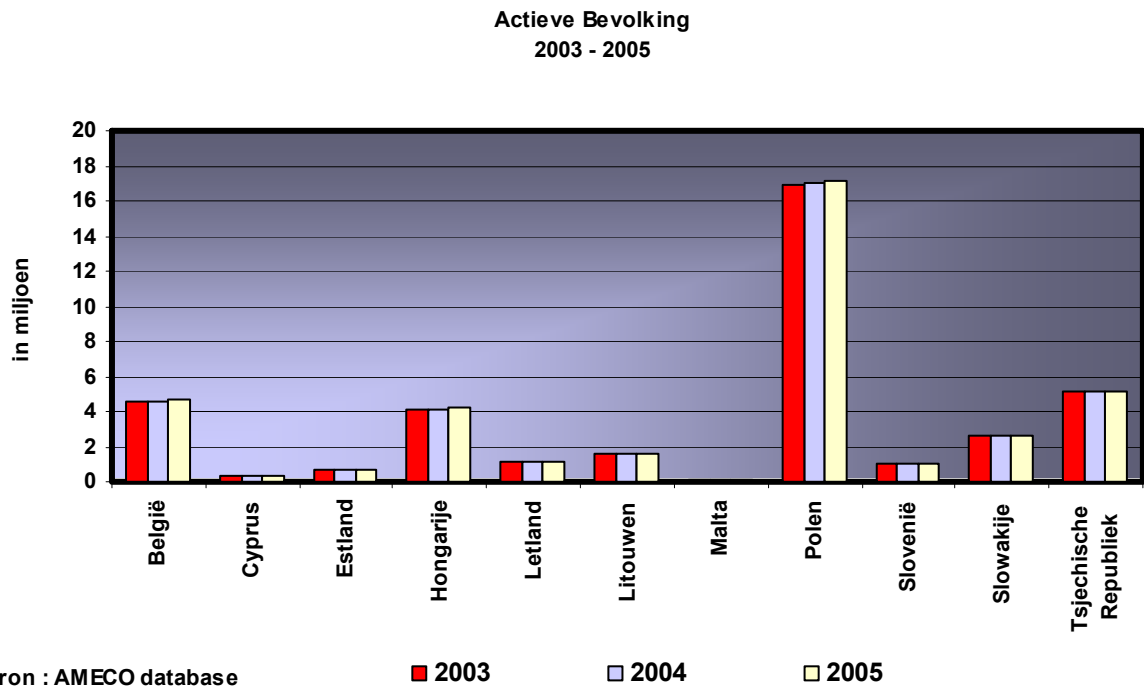

Bron : AMECO database

Figuur 2

1.3 Het aanbod van arbeid

De 10 NL's samen hebben in 2005 een totale actieve bevolking ("total labour force") die ongeveer 18 % van de actieve bevolking van de EU-15 belooft. De actieve bevolking van Polen alleen bedraagt ongeveer 9,2 % van deze van de EU-15. In Hongarije en Tsjechië is de actieve bevolking respectievelijk 2,2% en 2,8% van de totale actieve bevolking van de EU-15. Daarbij moet worden opgemerkt dat in Hongarije de verhouding van de actieve bevolking t.o.v. de totale bevolking (beduidend) geringer is dan in Tsjechië.

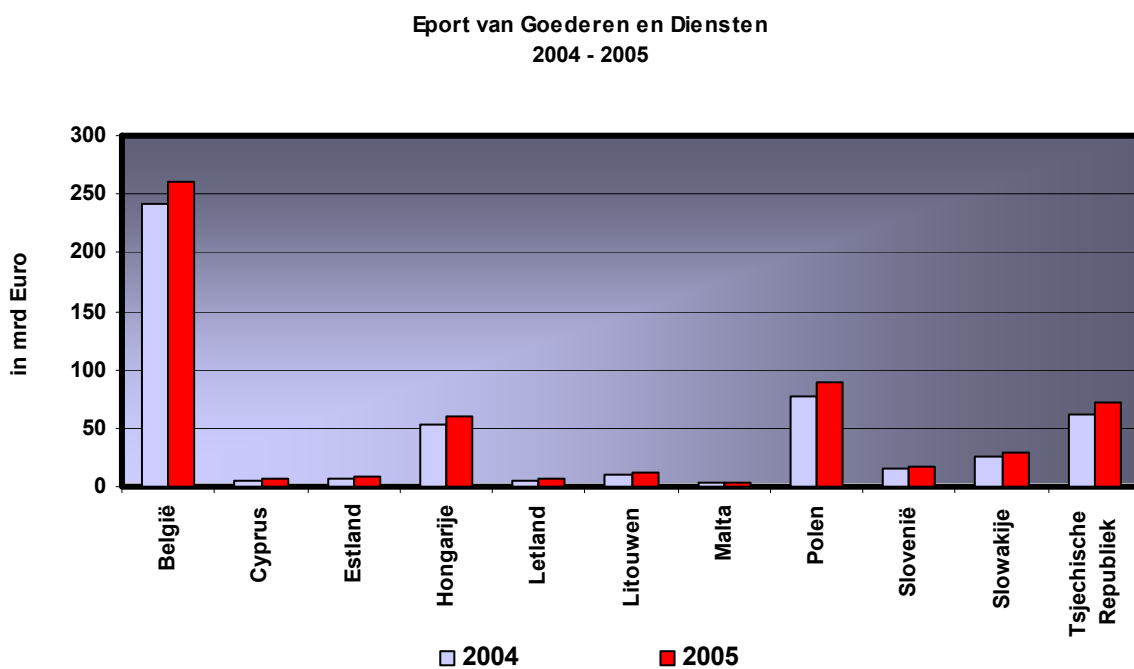

Figuur 3

1.4 De Buitenlandse Handel¹

1.4.1 DE UITVOER

De uitvoer van goederen en diensten van de 10 NL's samen beliep in 2005 304 miljard € (in 2004 : 264 miljard €). België heeft in datzelfde jaar voor 260 miljard € uitgevoerd (in 2004 : 242 miljard), dus ongeveer slechts 14,5 % minder dan de 10 NL's samen. *Het B.B.P. van de 10 NL's samen is evenwel ongeveer anderhalve maal zo groot als dat van België.* Het valt op dat Polen, dat een B.B.P. heeft dat bijna twee maal zo groot is als dit van Tsjechië, niet veel meer (89 miljard €) exporteert dan Tsjechië (72 miljard €).

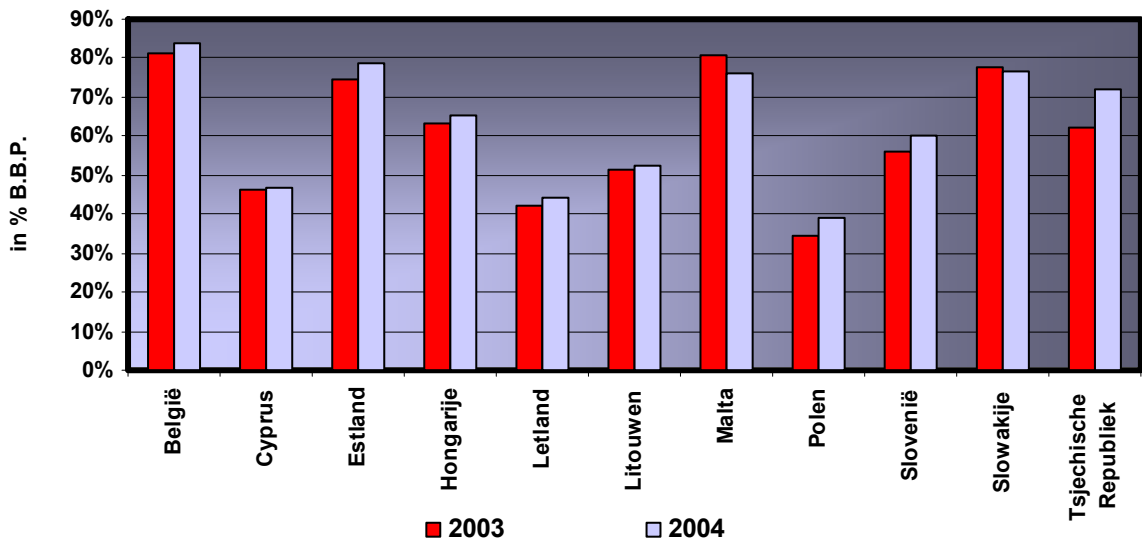
Bron : AMECO database

Figuur 4

Gemeten naar de verhouding van de export t.o.v. het B.B.P., zijn behalve de kleine staten Estland en Malta, de republieken ontstaan uit Tsjecho-Slowakije de meest open economieën. Opvallend is de geringe openheid van Polen, waar de verhouding van de export t.o.v. het B.B.P. nog geen 40% bedraagt. Het aandeel van Polen in de wereldexport (0,7%), bedraagt ongeveer evenveel als dat van Hongarije en de Tsjechische republiek. Het B.B.P. van Polen is ongeveer tweemaal dit van elk van die landen. Er dient wel te worden aan toegevoegd dat de verhouding van de export t.o.v. B.B.P. met enige omzichtigheid moet worden gehanteerd, daar het exportgegeven een "totale waarde" gegeven is terwijl het B.B.P. een toegevoegde waarde concept is. In de mate dat de import vervat in de export (import content) van de vergeleken landen beduidend verschilt gaat bovenstaande vergelijking dan ook niet helemaal op.

¹ De gegevens over de uitvoer en de invoer zijn geput uit de nationale rekeningen. De data met betrekking tot de aandelen in de wereldmarkt komen van de handelsstatistieken van de AMECO-database versie april 2005.

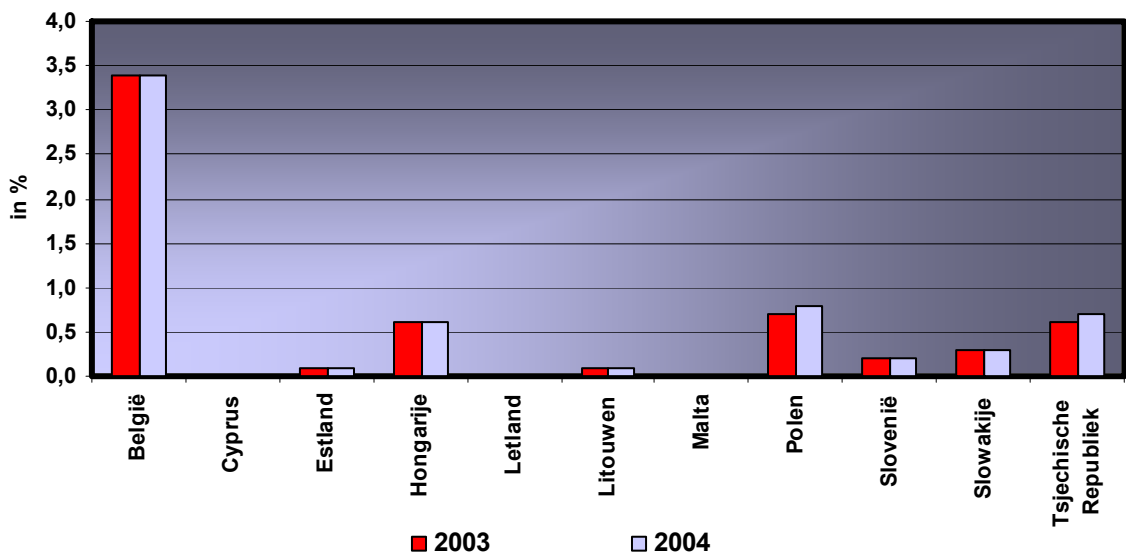
Export van Goederen en Diensten in % B.B.P.
2003 - 2004

Bron : AMECO-database

Figuur 5

Aandeel van de Export in de Wereldhandel
2003 - 2004

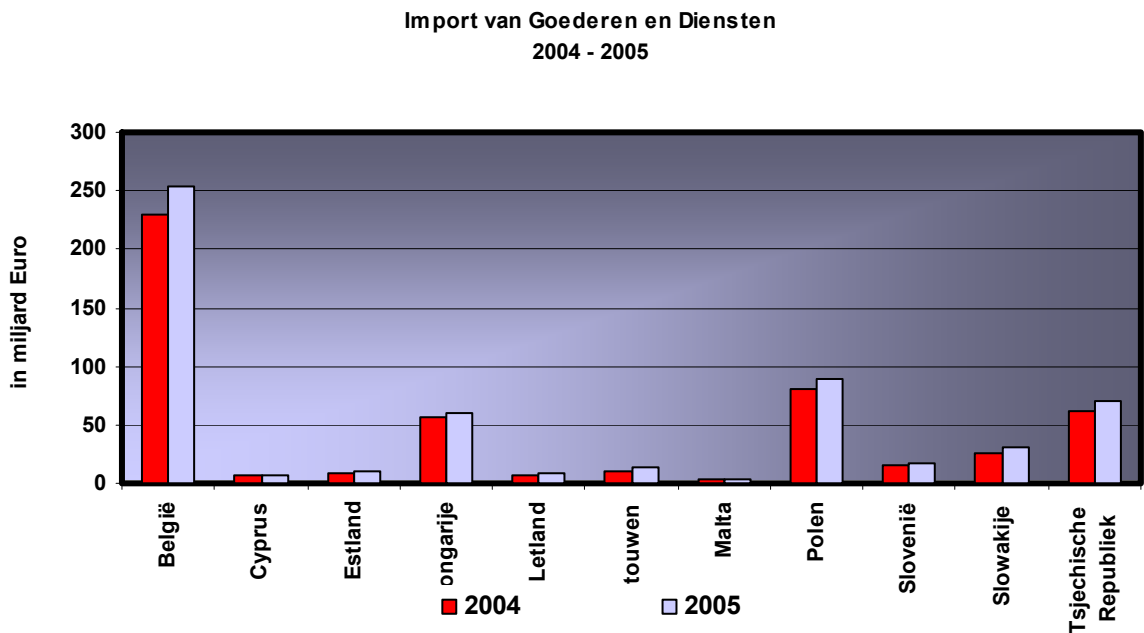

Bron : AMECO-database April 2005

Figuur 6

1.4.2 DE INVOER

De invoer van de 10 NL's samen bedraagt in 2005 311 miljard € (in 2004 : 276 miljard €). België importeerte in dezelfde periode 253 miljard € (in 2004 :230 miljard €), wat 19 % minder is.

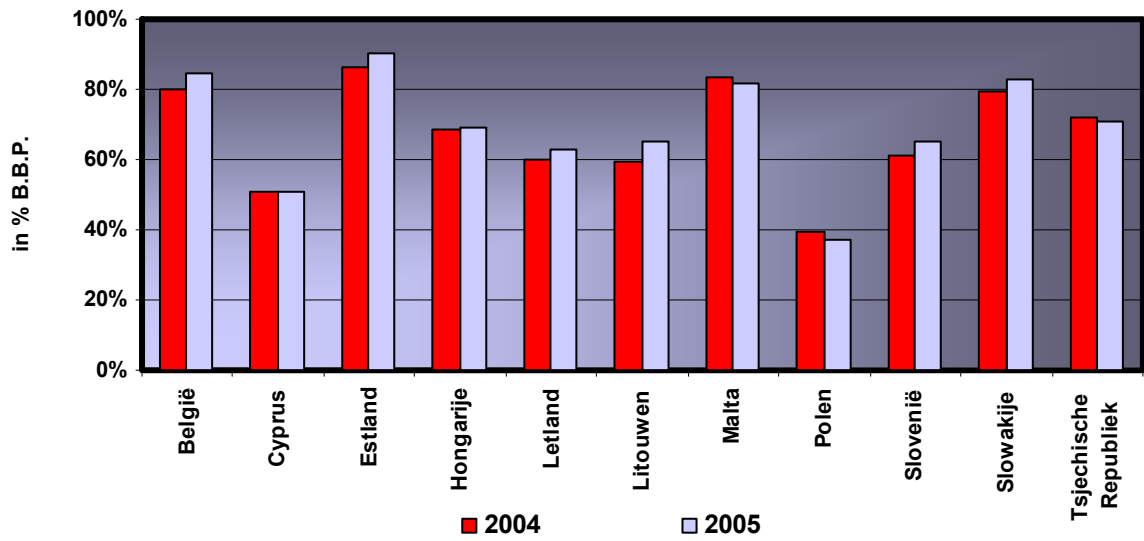

Bron : AMECO-database

Figuur 7

De openheid van de nieuwe Lidstaten gemeten naar verhouding van hun import t.o.v. hun B.B.P. is niet wezenlijk verschillend van de openheid gemeten naar de verhouding van hun export t.o.v. het B.B.P.. Ook hier valt de relatieve geslotenheid van Polen op.

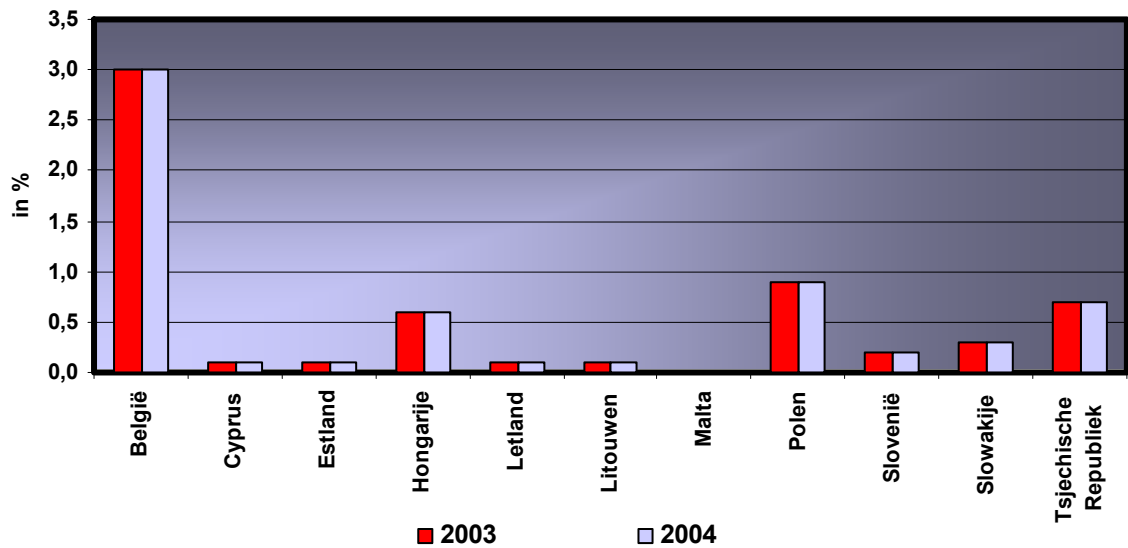
Import van Goederen en Diensten in % B.B.P.
2004 - 2005

Bron : AMECO-database

Figuur 8

Aandeel van de Import in de Wereldhandel
2003 - 2004

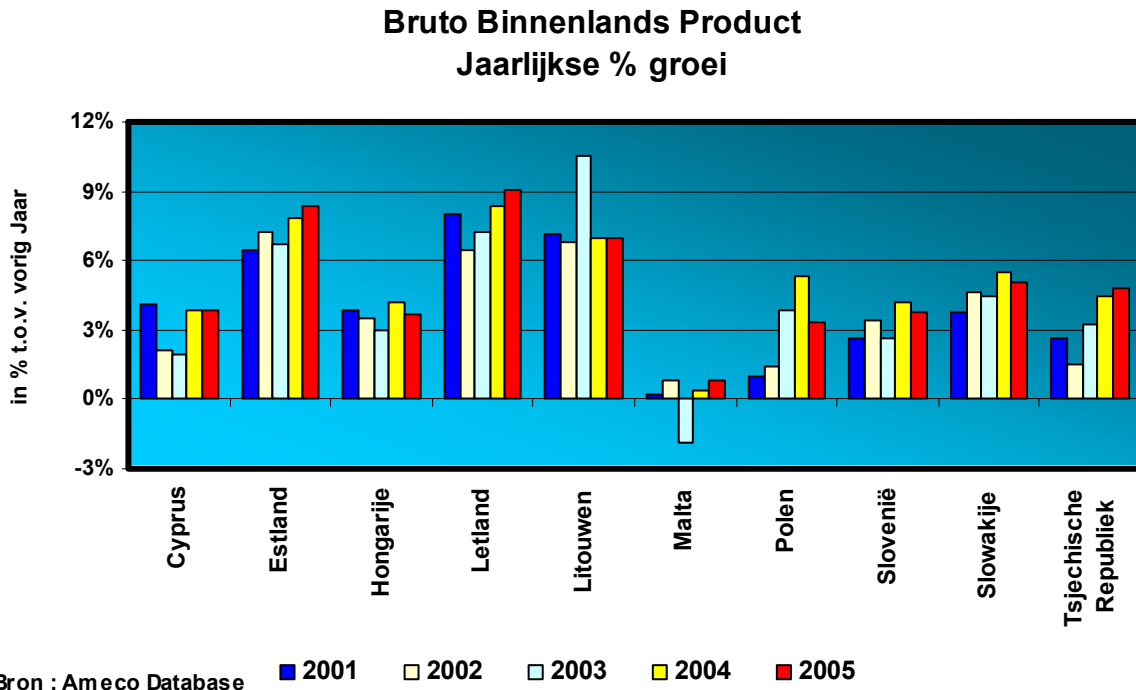
Bron : AMECO-database

Figuur 9

Het bruto binnenlands product van de 10 nieuwe Lidstaten samen bedraagt ongeveer 86% meer dan dit van ons land, ons land dat een bevolking heeft dat ongeveer 7 maal kleiner is. De waarde van de uitvoer van goederen en diensten van de 10 toetredingslanden vertegenwoordigt ongeveer 117 % van de waarde van de Belgische uitvoer, terwijl de waarde van de invoer van de 10 nieuwe Lidstaten 123 % bedraagt van de import van ons land. De nieuwe Lidstaten betekenen een enorm potentieel zowel in termen van arbeidsaanbod als van aantal consumenten. In Polen is zowel de uitvoer als de invoer in verhouding tot het Bruto Binnenlands Product veel geringer dan in de andere toetredingslanden

2 De economische prestaties van de 10 Nieuwe Lidstaten

Een eerste criterium voor de economische prestaties van de 10 nieuwe Lidstaten is de groei van het bruto binnenlands product.

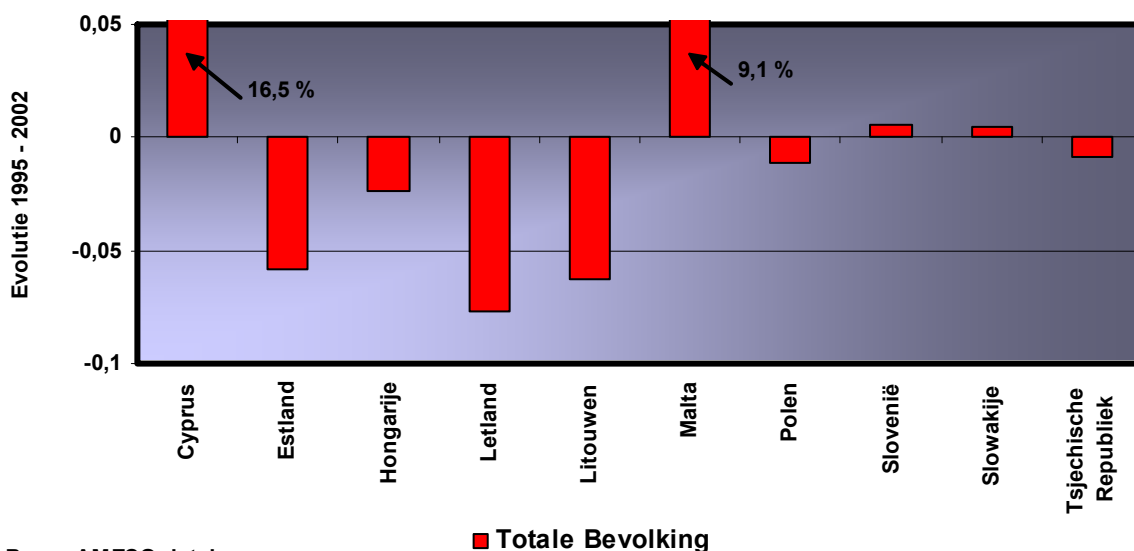

Figuur 10

De 3 kleine Baltische staatjes, die het laagste bruto binnenlands product per capita hebben, groeien het snelst. Van de andere nieuwe Lidstaten komt alleen Hongarije in de periode 2000 -2005 permanent boven de 3 % groei per jaar. Slowakije en de Tsjechische republiek kennen sinds 2004 een opmerkelijke groeiversteviging. Op het continent groeit Polen het traagst. Malta, met een bijna even hoog B.B.P.per capita als Griekenland, heeft over de periode 2000 – 2005 een quasi stagnatie gekend.

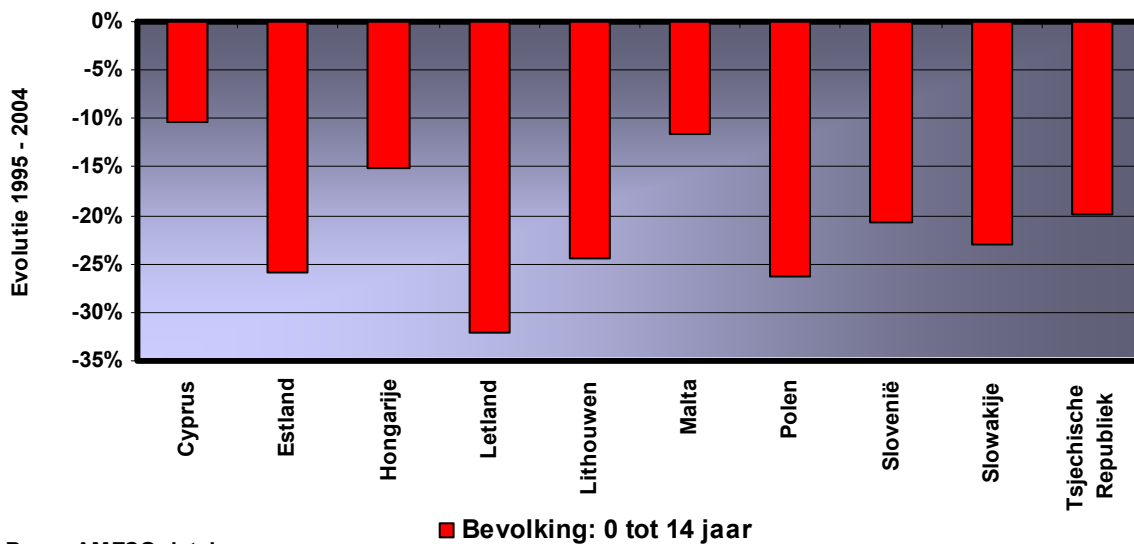
Een van de belangrijkste economische factoren zowel voor de productie als voor de consumptie is (de evolutie van) de bevolking. Algemeen wordt in verband met de evolutie van de bevolking de vergrijzing als het grootste budgettaire en/of economisch probleem gezien. In de toetredingslanden, met uitzondering van Cyprus en Malta, is de afname van de bevolking, die deels de oorzaak is van de vergrijzing, wellicht nog een groter probleem. **De vermindering van de bevolking van 0 tot 14 jaar is** in sommige landen – voornamelijk de Baltische staatjes - tussen 1995 en 2002 rondt **dramatisch** met bijvoorbeeld een afname van meer dan 25 % in Estland en in Letland. Bovendien lijden sommige landen, zoals Estland en Letland niet alleen aan een negatieve natuurlijke groei, maar kennen ze ook nog een belangrijke emigratie.

Totale Bevolking : Evolutie 2005 t.o.v. 1995

Figuur 11

Jongeren 0 tot 14 jaar Evolutie 2004 t.o.v. 1995

Figuur 12

De gegevens voor de bovenstaande grafiek betreffen het jaar 2004, behalve voor Estland waar ze betrekking hebben op het jaar 2003.

De economische prestaties van de 10 NL's worden hierna gemeten aan de hand enerzijds van een aantal algemene indicatoren en anderzijds aan de hand van de vier door de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank opgelegde "convergentiecriteria" om toe te treden tot de eurozone.

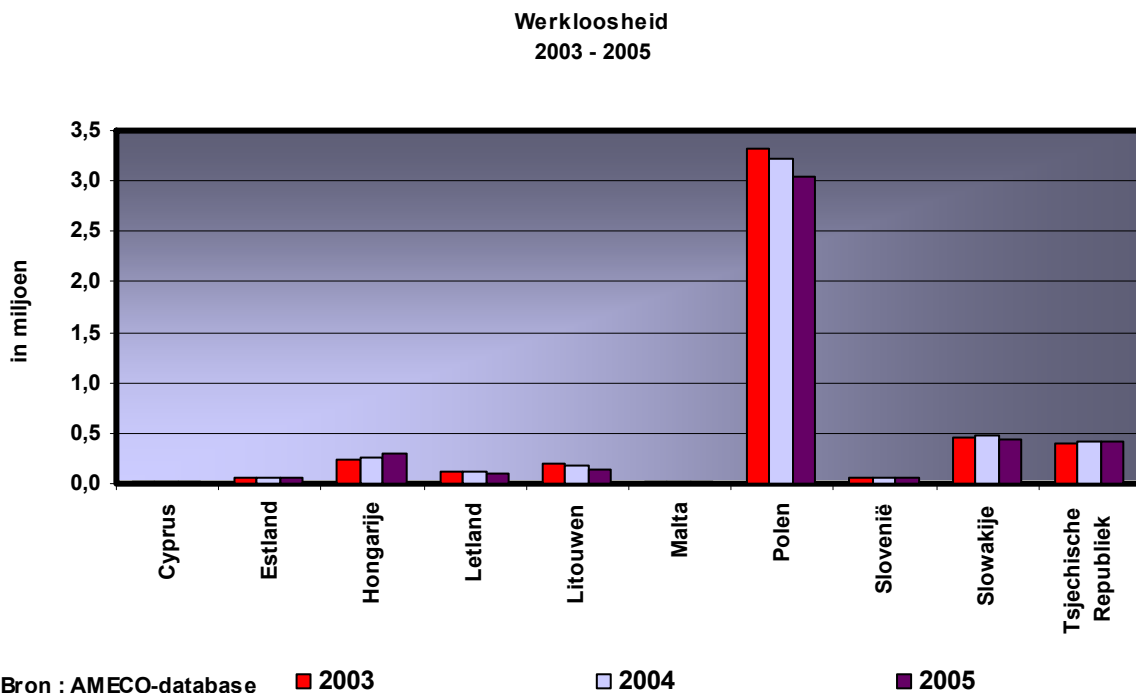
De algemene indicatoren worden onderverdeeld in evenwichtsindicatoren - indicatoren die aanduiden in welke mate de economie presteert ten opzichte van het evenwicht van een markt of ten opzichte van een evenwicht met het buitenland of ten opzichte van een begrotingsevenwicht - indicatoren met betrekking tot de stabiliteit en ten slotte indicatoren met betrekking tot de investerings – en productiekosten.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een afdeling over de convergentie in de groei van de nieuwe Lidstaten naar het niveau van het bruto binnenlands product van de 'gevestigde' Europese Lidstaten.

2.1 Algemene indicatoren.

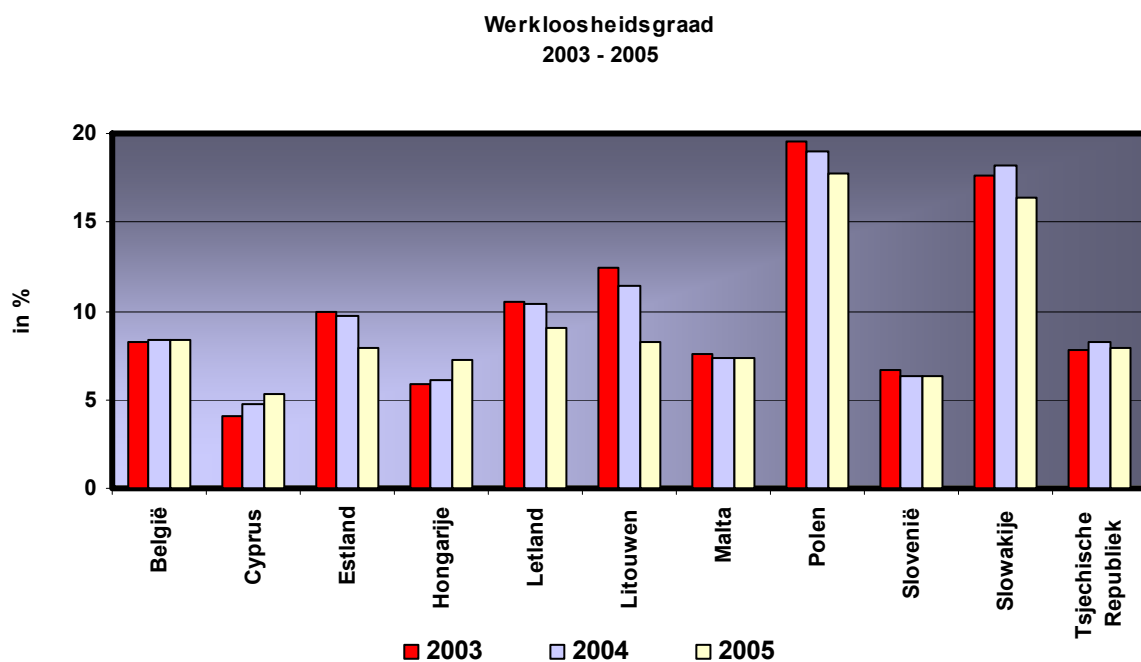
2.1.1 EVENWICHTSINDICATOREN :

2.1.1.1 De arbeidsmarkt : Werkloosheid en werkloosheidsgraad

Figuur 13

De totale werkloosheid bedraagt in de 10 nieuwe Lidstaten samen in 2005 4,6 miljoen werkzoekenden. Dit is t.o.v. 2003 een verbetering met 8 %. Opvallend is dat de werkloosheid *in absolute cijfers* enorm is in Polen en groot is in Slowakije en de Tsjechische republiek. De **werkloosheidsgraad** is dan ook bijzonder hoog in Polen (19%) en in Slowakije (18%). Hij bedraagt ronde de 10% in de 3 kleine Baltische staten. De werkloosheidsgraad is in Hongarije, Slovenië, Malta en op Cyprus geringer dan in België. Voor wat Hongarije betreft moet, zoals reeds vermeld, rekening worden gehouden met een relatief lage verhouding van de actieve bevolking tot de totale bevolking.

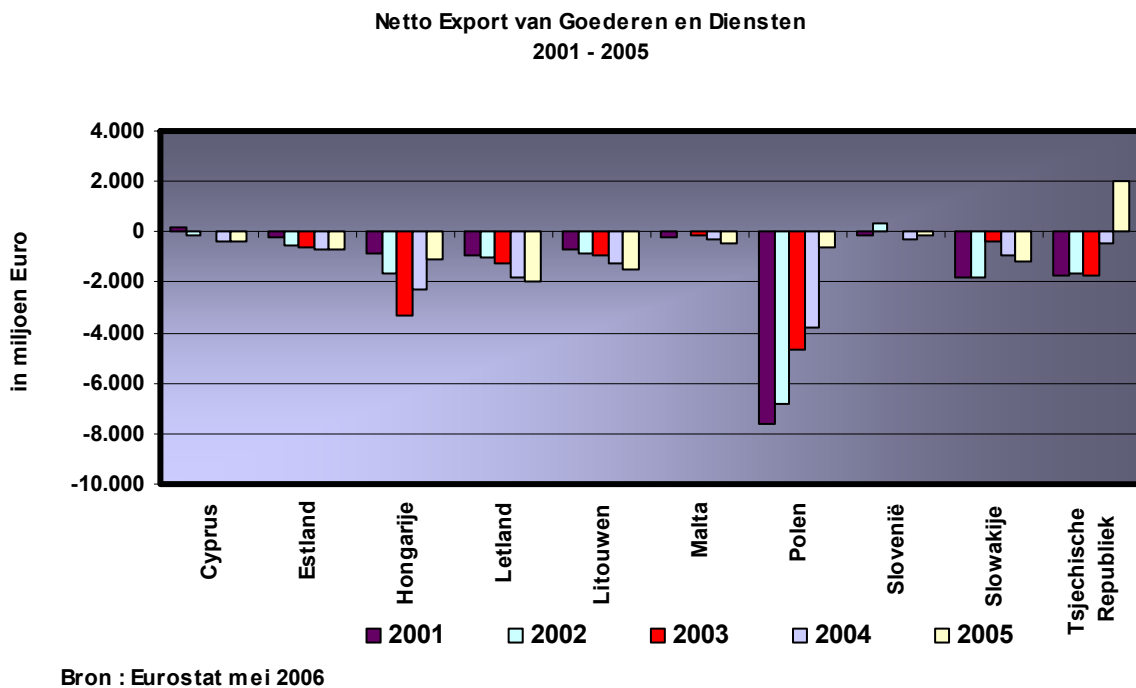
Bron : AMECO-database

Figuur 14

2.1.1.2 De Balans met het buitenland

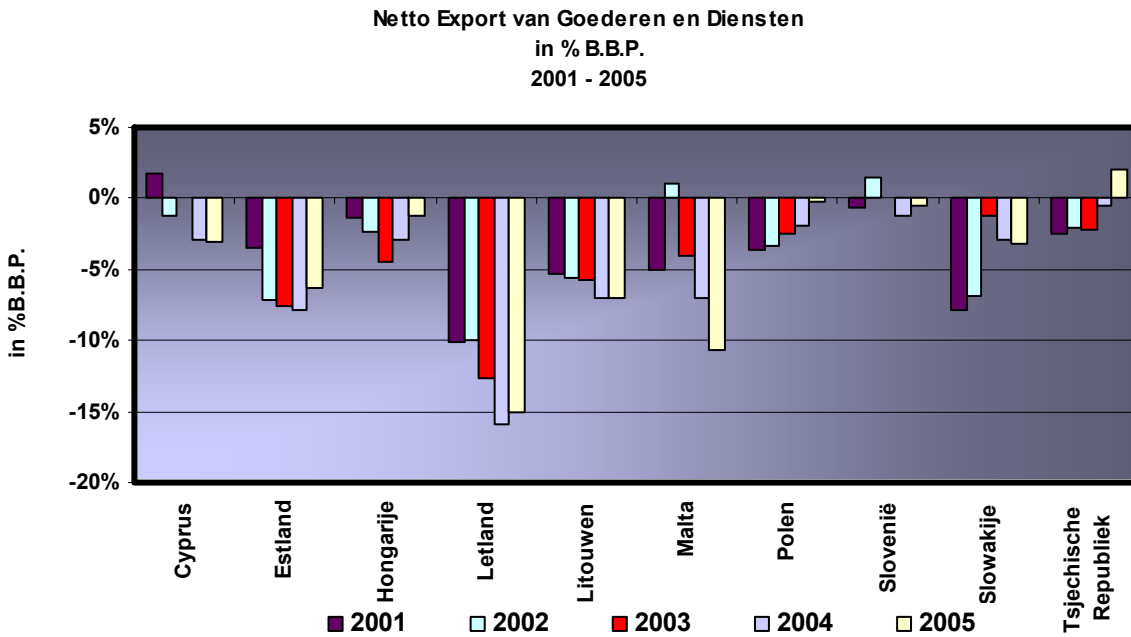
2.1.1.2.1 De handelsbalans

De hiernavolgende gegevens betreffende de handelsbalans, de balans van de lopende verrichtingen, de kapitaalbalansen de totale betalingsbalans zijn geput uit de betalingsbalansstatistiek van de EUROSTAT. De handelsbalans van alle nieuwe Lidstaten is deficitair, behalve voor de Tsjechische Republiek, die in 2005 een overschot van bijna 2 miljard Euro heeft. De grootste onevenwichten kennen Polen, Hongarije, Letland, Slowakije en de Tsjechische republiek voor 2004.

Figuur 15

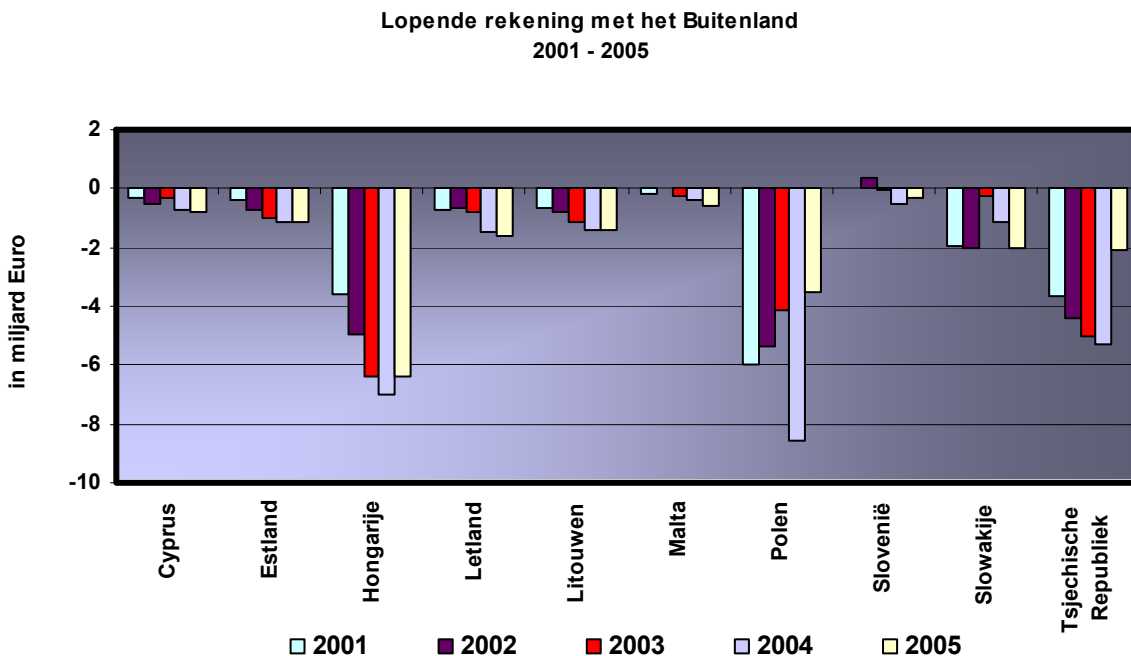
In procenten van het bruto binnenlands product is het deficit het grootst in de 3 kleine Baltische staten, in de twee eilanden en in Slowakije. Het meest deficitair is Letland in 2004 met 15,9 % t.o.v. het B.B.P. (15,1 % in 2005). Slowakije heeft in 2004 en in 2005 een negatieve balans van rond de 3 % van het B.B.P.. De handelsbalans van Polen, die in 2004 nog een deficit van 1,9 % vertoonde, kende in 2005 een tekort van amper 0,3 % van het B.B.P.. Ook Slovenië kende, in termen van het B.B.P., in 2005 een relatief klein deficit.

Bron : Eurostat mei 2006

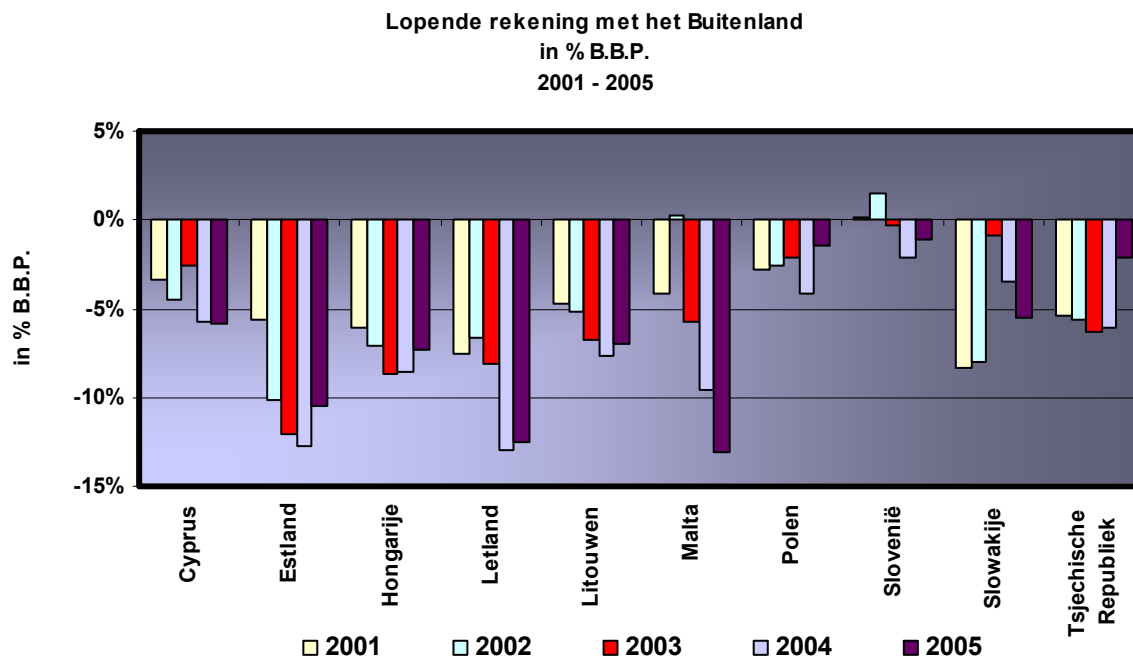
Figuur 16

2.1.1.2.2 De Lopende Rekening met het Buitenland

Bron : Eurostat mei 2006

Figuur 17

Figuur 18

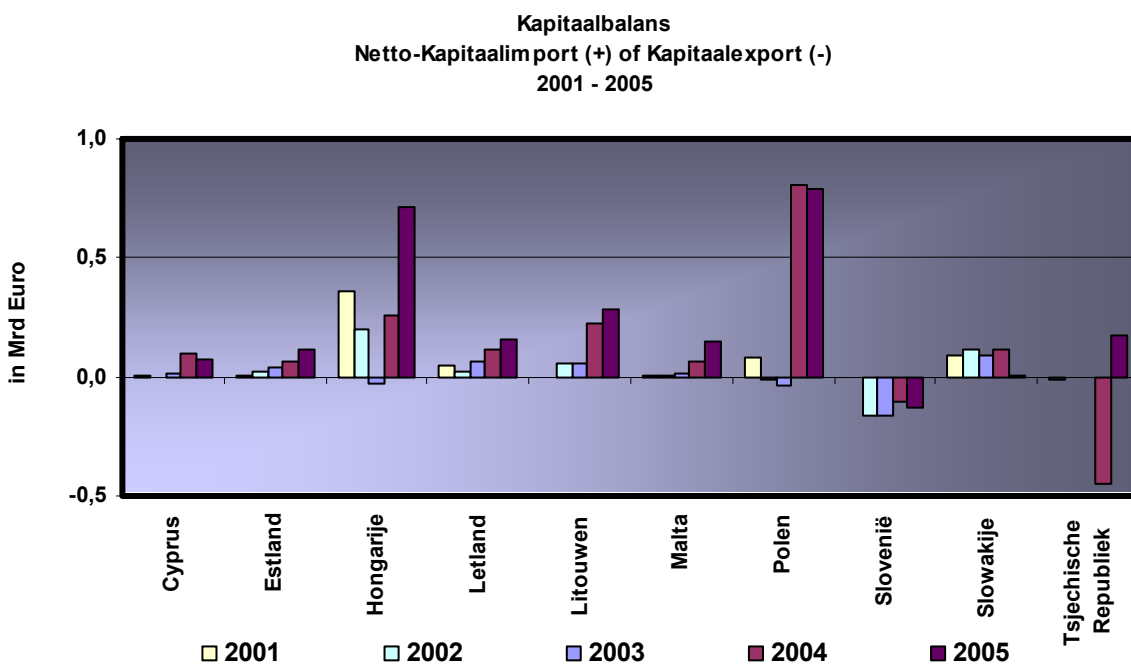
Het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland, dat niet noodzakelijk de weerspiegeling moet zijn van het saldo van de handelsbalans, is per definitie gelijk aan het verschil tussen het binnenlands sparen en investeren. De dynamiek van de binnenlandse investeringen heeft noodzakelijker wijze een negatief effect op het saldo van de lopende rekening². Dit leidt tot een negatief saldo mede door de lage spaarquote, die een gevolg is van een laag per capita inkomen,. Een groot overheidstekort draagt, in een wereld waarin de Ricardiaanse equivalentie hypothese³ niet opgaat, ook bij tot het negatieve saldo van de lopende verrichtingen. De toenemende rentabiliteit van de ondernemingen is daarentegen een positieve factor. De appreciatie van de reële wisselkoers, die gepaard gaat met de economische groei, betekent dan weer een negatieve factor voor het lopend tekort. De ontwikkeling van de financiële sector, die voor het overgroot gedeelte in buitenlandse handen is, bevordert de financiële intermediatie, waardoor zowel ontlenen als uitlenen worden gestimuleerd. De evolutie in de financiële sector leidt ook tot een betere toegang tot de internationale kapitaalmarkten, waardoor het lopend deficit gemakkelijker en goedkoper wordt gefinancierd.

² Volgens de Deutsche Bundesbank zou 5 tot 8 % punt van het lopend tekort te wijten zijn aan de groei van de investeringen. Zie "Determinanten der Leistungsbilanzentwicklung in den mittel- und osteuropäischen EU-Mitgliedsländern und die Rolle deutscher Directinvestitionen. Deutsche Bundesbank. Monatsbericht Jan 2006. blz.24.

³ Deze hypothese stelt dat in een economie met een groot overheidstekort, de huishoudens meer sparen in anticipatie op de belastingen die ze zullen moeten betalen voor de rente en de terugbetaling van de overheidsschuld.

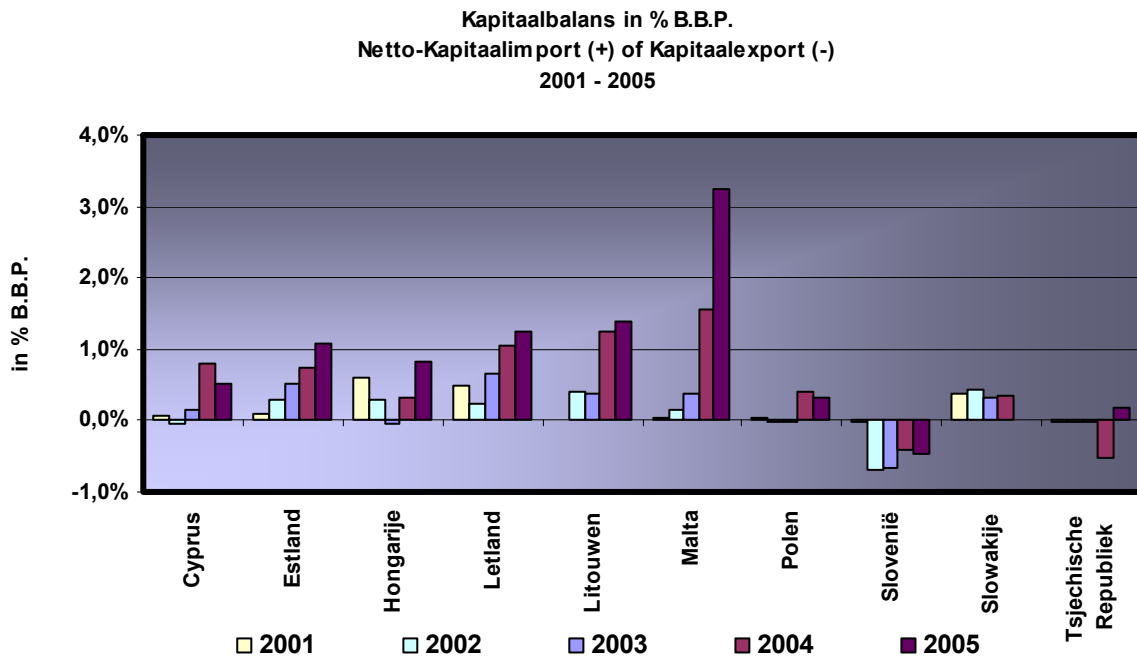
2.1.1.2.3 De Kapitaalbalans

De kapitaalimport in verhouding tot het B.B.P. is het hoogst in Malta (in 2005 : 3,2 % t.o.v. het B.B.P., een verdubbeling in vergelijking met 2004). De kleine Baltische staten hebben in 2005 een netto kapitaalimport van meer dan 1 % van het B.B.P.. Slovenië is sinds 2002 een netto kapitaalexporteur. Ook Polen exporteert netto kapitaal in 2004 en 2005. Tsjechië, dat in 2004 ook een netto kapitaalexporteur was, voert in 2005 netto terug kapitaal in.

Bron : Eurostat mei 2006

Figuur 19

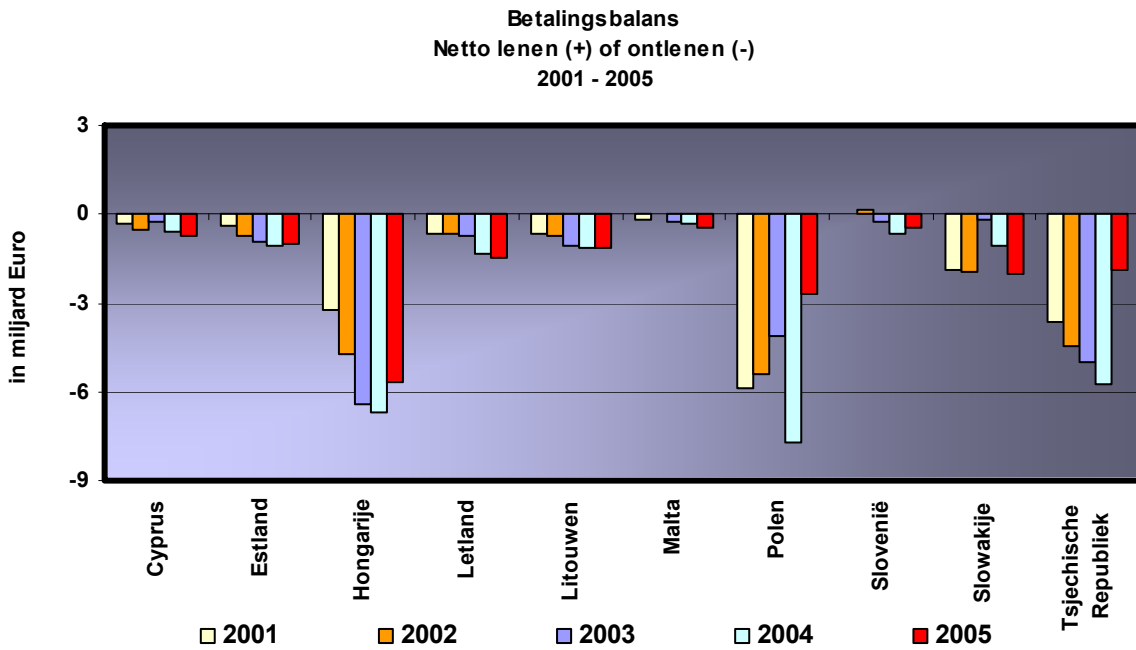
Bron : Eurostat mei 2006

Figuur 20

2.1.1.2.4 De Betalingsbalans

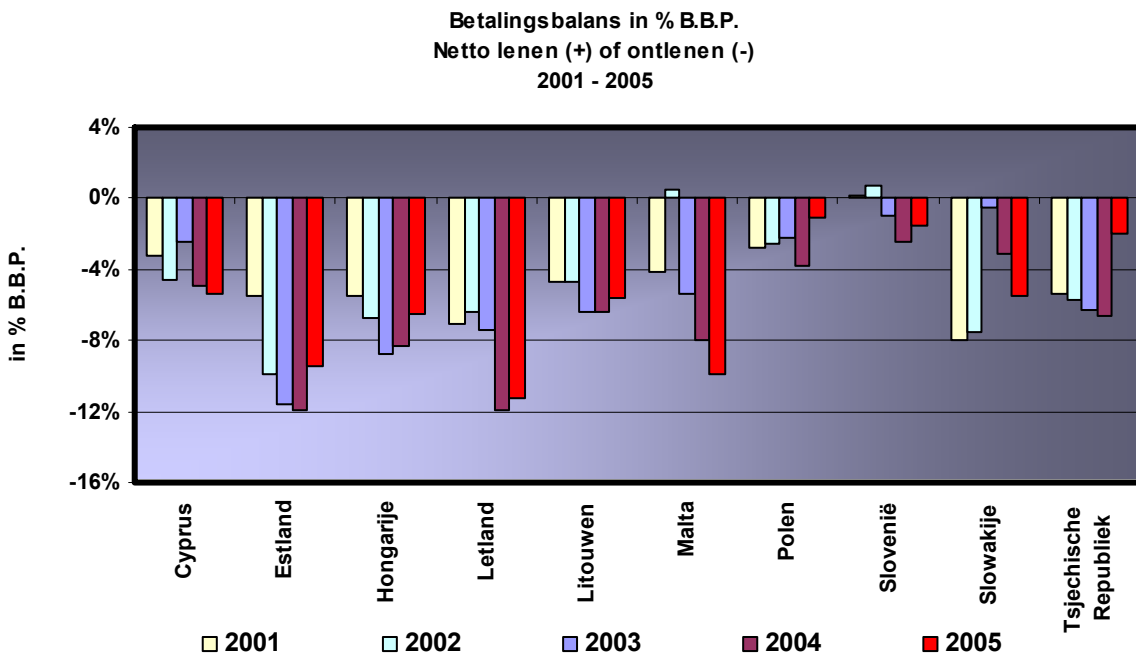
Het saldo van de betalingsbalans⁴ in procenten van het B.B.P. biedt een beeld dat toch verschillend is van dit van de handelsbalans. De drie Baltische staatjes en Malta hebben zeer grote deficits. Opvallend, en in tegenstelling met de positie van de netto handelsbalans, kennen Hongarije en Slowakije aanzienlijke tekorten in 2005. Polen, Slovenië en de Tsjechische Republiek vertonen in 2005 de kleinste tekorten.

⁴ De hierboven aangehaalde gegevens voor de handelsbalans en de kapitaalbalans geven bij optelling niet de betalingsbalans. Om tot het betalingsbalanssaldo te komen moet bij de handelsbalans en de kapitaalbalans nog het saldo van de lopende transfers met het buitenland en het saldo van de primaire inkomens van het buitenland worden geteld.

Bron : EUROSTAT mei 2006

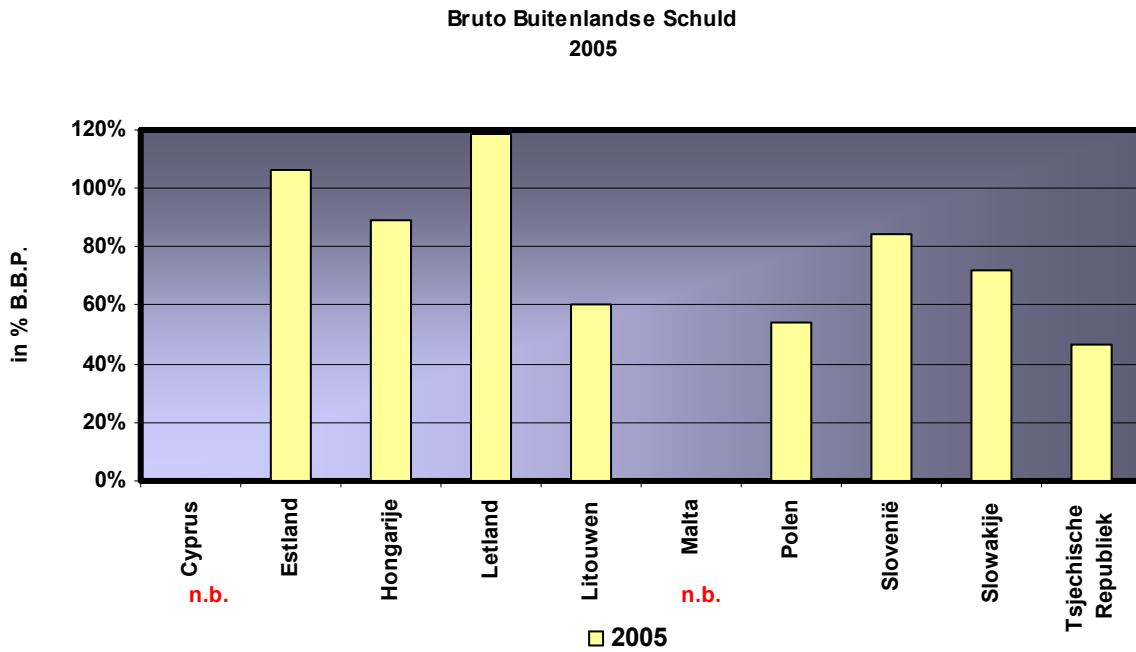
Figuur 21

Bron : EUROSTAT mei 2006

Figuur 22

2.1.1.2.5 De Buitenlandse Schuld

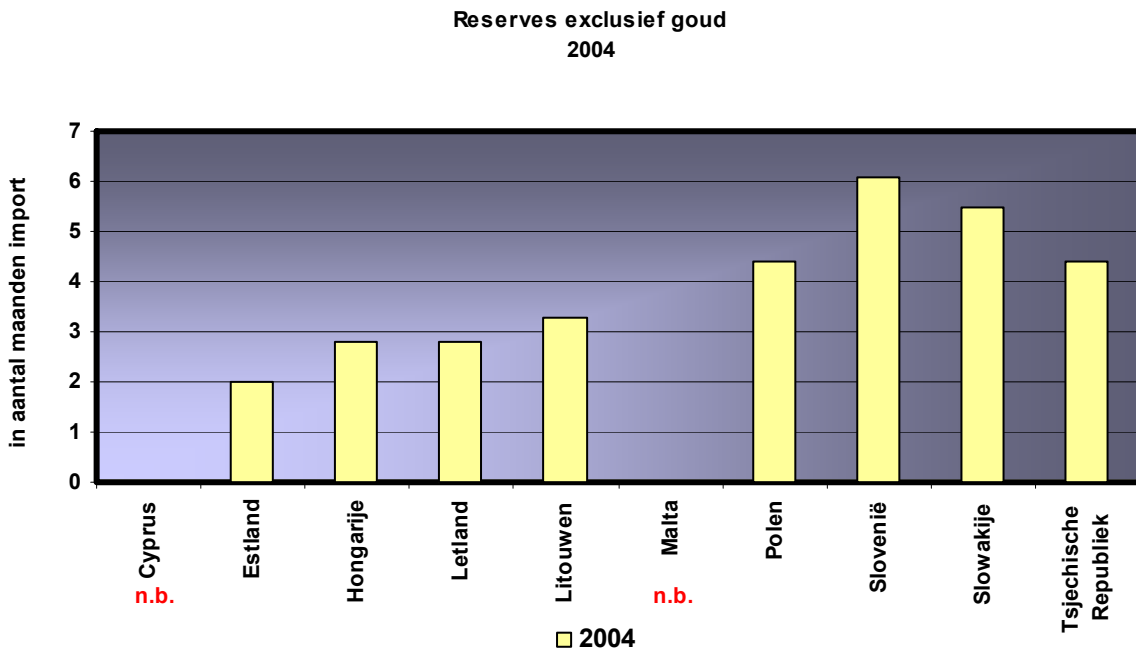

Bron : World Bank Quarterly External Debt Statistics

Figuur 23

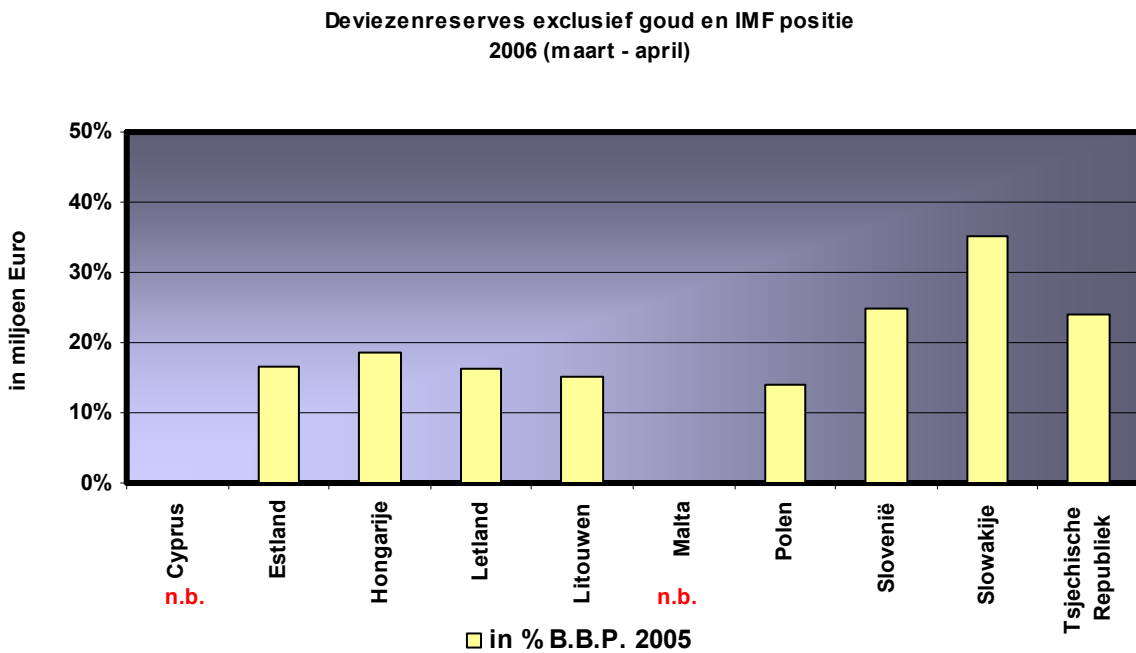
Volgens de gegevens van de Wereldbank is de buitenlandse schuld alleen in Estland, Letland, Hongarije, Slovenië en Slowakije hoger dan 60 % van het B.B.P. Rekening houdend met het saldo van de betalingsbalans lijkt de relatie met het buitenland een ernstig probleem voor Estland, Hongarije en Letland.

2.1.1.2.6 De deviezenreserves

Bron : Deutsche Bundesbank

Figuur 24

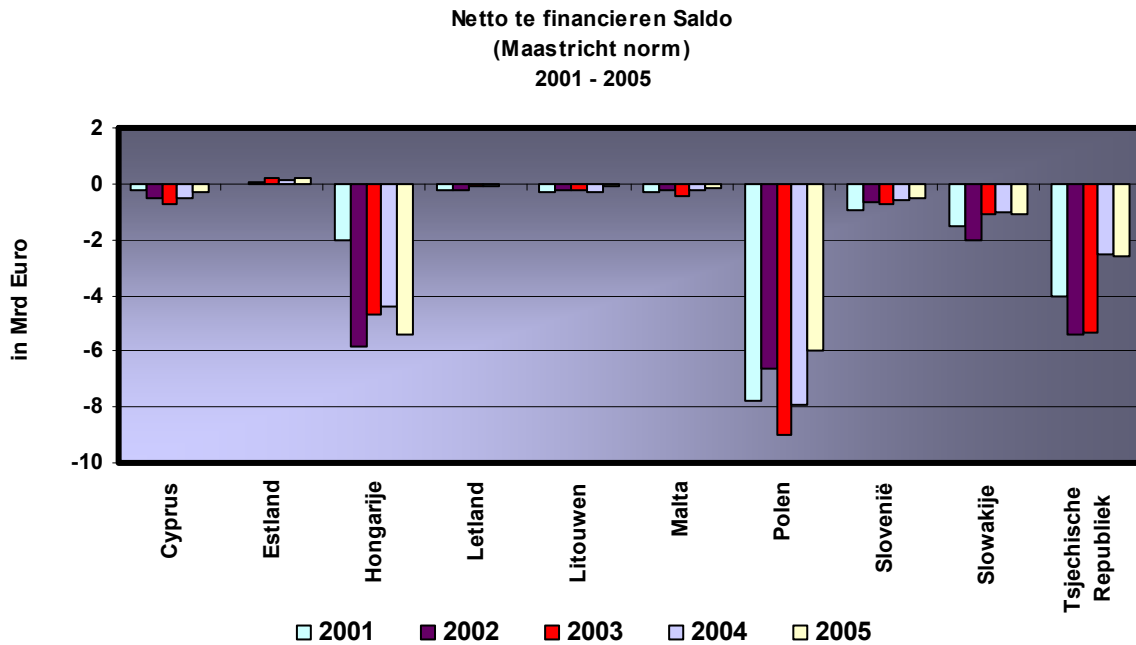
Bron : I.M.F.

Figuur 25

De door de Deutsche Bundesbank gepubliceerde data over de capaciteit van de deviezenreserves om de import te financieren, uitgedrukt in aantal maanden import, en de gegevens van het I.M.F. bevestigen dat voornamelijk Estland, Hongarije, Letland en ook Litouwen een ernstig probleem met de rekening buitenland hebben.

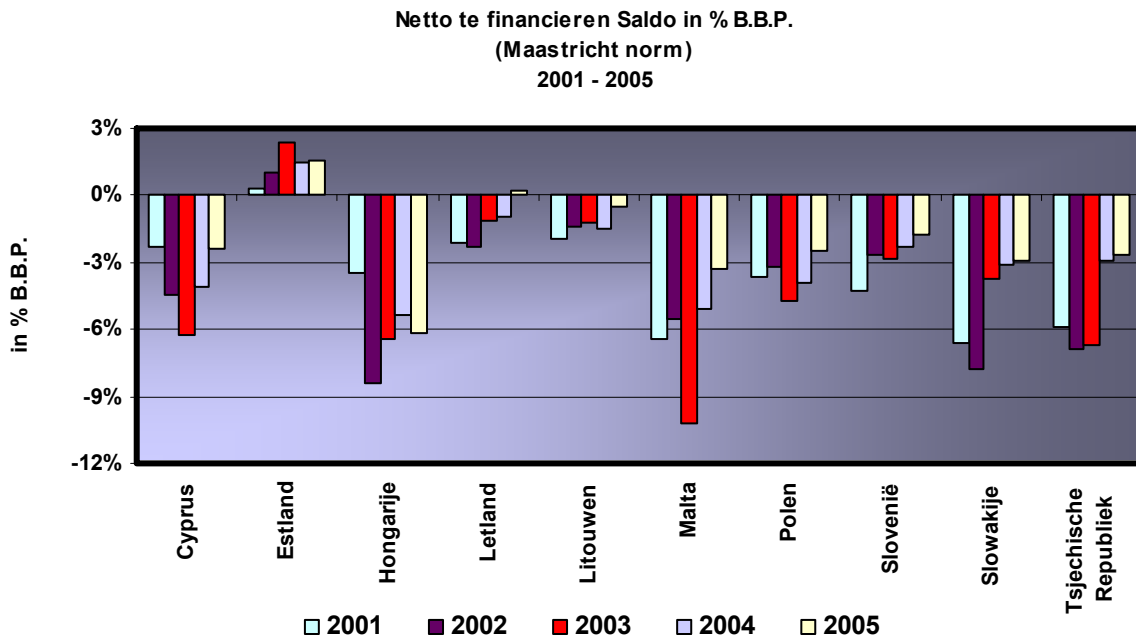
2.1.1.3 Het Begrotingssaldo van de overheid

De hier weergegeven data met betrekking tot van het vorderingssaldo van de totale overheid hebben betrekking op het vorderingssaldo zoals het gedefinieerd is voor de berekening van de Maastrichtnorm.

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 26

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 27

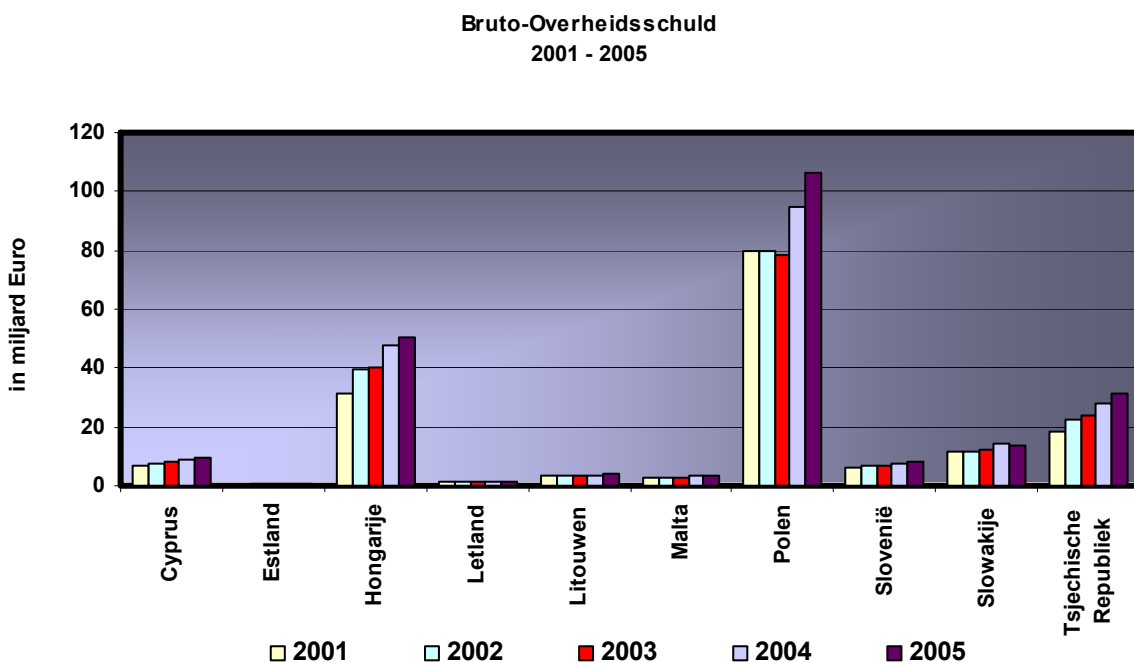
Opvallend is het grote deficit van Hongarije, van Polen en van Tsjechië, en de grote verbetering van het deficit in 2005 in Polen en in Tsjechië. Estland is de enige nieuwe Lidstaat, die over de ganse periode een positief saldo kent. Letland kent in 2005 ook een overschot op zijn begroting.

In verhouding tot het B.B.P. is het overschot van Estland groot.

Over de periode 2003 – 2005 is het saldo verbeterd met 6,9 % punt in Malta, met 4,1 % punt in Tsjechië en met 3,9 % punt in Cyprus. In 2005 halen enkel Hongarije met een deficit van 6,1 % van het B.B.P. en Malta met een deficit van 3,3 % van het B.B.P. de Maastricht norm voor het begrotingssaldo niet.

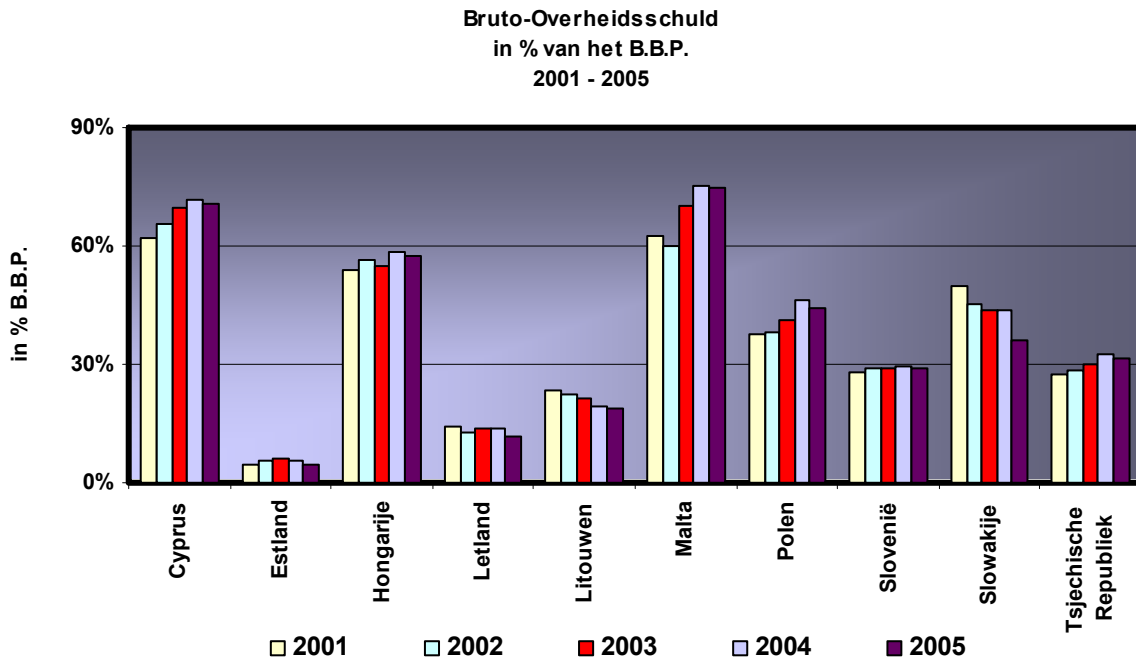
2.1.1.4 De Bruto Publieke Schuld

In absolute termen is de bruto overheidsschuld het hoogst in Polen. Ook Hongarije heeft een relatief grote overheidsschuld. Tsjechië bekleedt de derde plaats naar grootte van de schuld. Malta en Cyprus hebben een overheidsschuld, die in verhouding tot het B.B.P., uitstijgt boven de Maastricht norm van 60 %. Ook Hongarije komt in 2004 dicht in de buurt van de 60 % norm. Estland heeft een zeer kleine overheidsschuld en bovendien een positief vorderingsaldo. Dit creëert ruimte om de via een zeer lage fiscaliteit buitenlandse bedrijven aan te trekken, voor zover de gekwalificeerde arbeid het land niet ontvlucht....

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 28

Bron : AMECO-database mei 2006

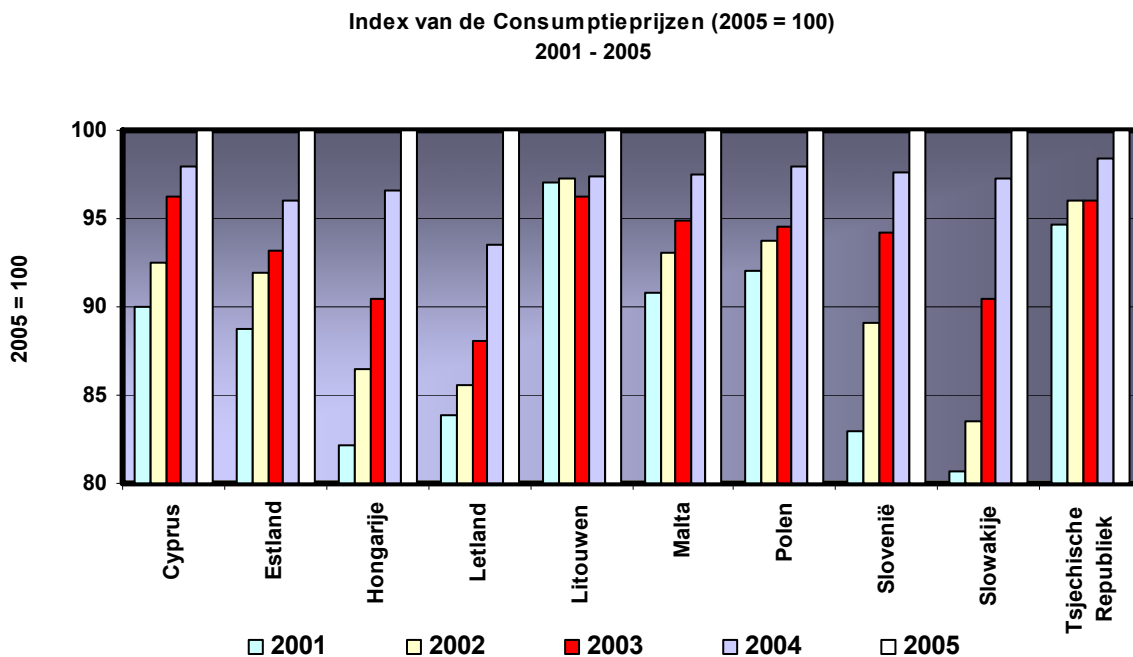
Figuur 29

Het aantal werklozen in Polen en de werkloosheidsgraad in Polen en in Slowakije zijn verontrustend. Slovenië en Hongarije hebben een relatief gunstige werkloosheidsgraad. De betalingsbalans is deficitair in alle toetredingslanden, behalve in Slovenië in 2001 en 2002 en in Malta in 2002. Polen heeft het kleinste betalingsbalanstekort in termen van het B.B.P. en ook de kleinste bruto buitenlandse schuld in termen van het B.B.P. Het is ook het minst open land. Slovenië en de Tsjechische republiek hebben over de periode 2001 – 2005 een zeer gering handelsbalanstekort. In 2005 voldoen alle nieuwe Lidstaten, behalve Hongarije (6,1 %) en Malta (3,3 %) aan de Maastrichtnorm van een 3% voor het deficit van de publieke financiën. De schuld ratios van Malta en van Cyprus stijgen uit boven het Maastrichtniveau van 60%. Estland, dat een positief saldo heeft op zijn begroting heeft daarenboven een te verwaarlozen publieke schuld.

2.1.2 STABILITEITSINDICATOREN

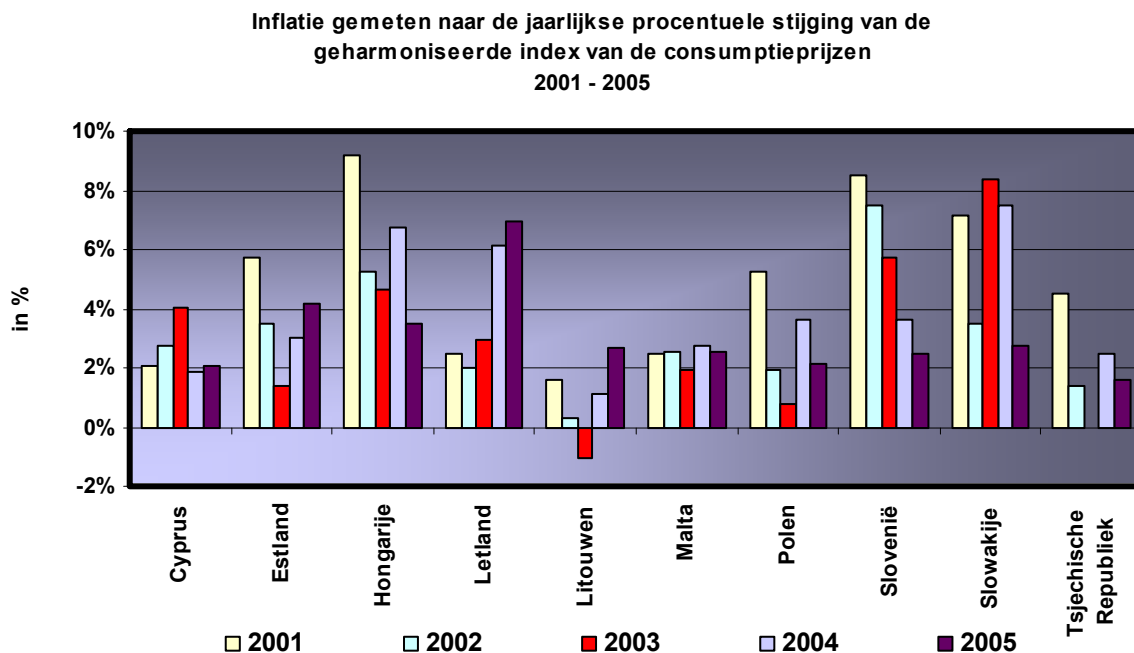
2.1.2.1 De prijsstabiliteit

Gemeten naar de procentuele stijging van de geharmoniseerde index van de consumptieprijzen bedraagt de inflatie over de periode 2001 – 2005 in Slowakije en in Hongarije 32,8 %, 30,9 %, in Slovenië, en 22,1 % in Letland. In Hongarije zijn de prijzen sinds 1996 meer dan verdubbeld. In alle landen neemt de inflatie in 2005 af, behalve in Letland (7 %), Estland (4,2 %) en in Litouwen (2,7 %). Litouwen Blijft daarbij boven de referentiewaarde van het convergentiecriterium voor de toetreding tot de Eurozone. Slovenië dat in 2005 een prijsstijging van 2,5 % kende voldoet wel aan dit convergentiecriterium.

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 30

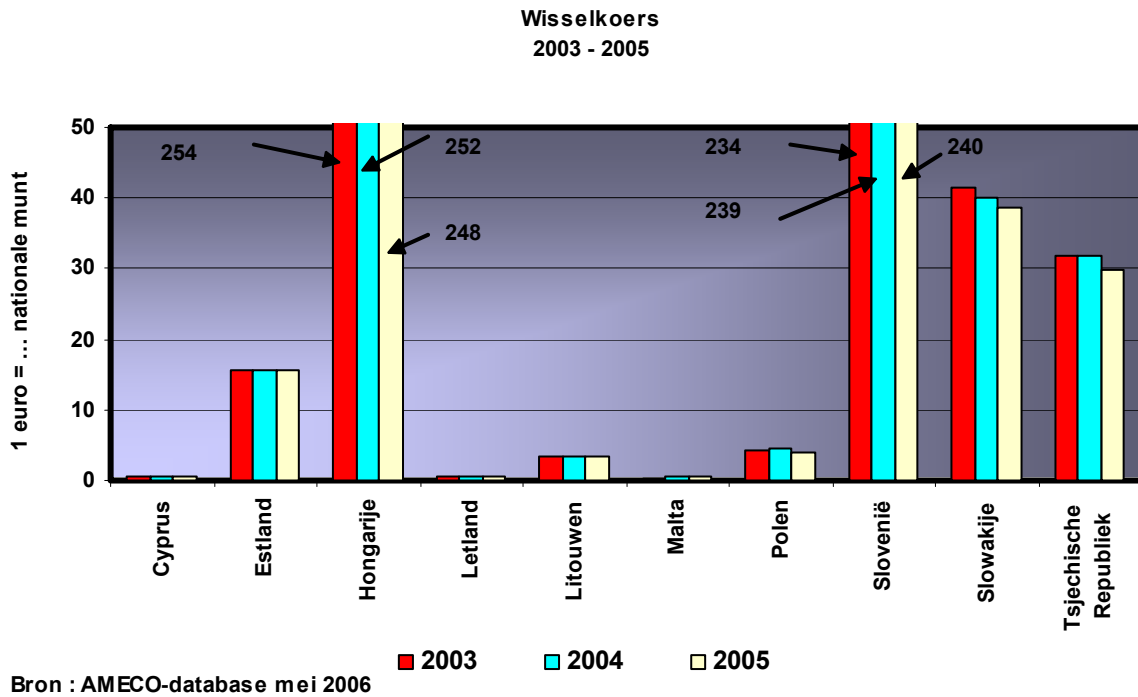
Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 31

2.1.2.2 De Wisselkoers

Sinds 28 juni 2004 participeren Estland (kroon), Litouwen (litas) en Slovenië (tolar) in het Europees *Exchange-Rate Mechanism II* (ERM II of WKM II). Hun munten horen daarbij te schommelen in een + en - 15 %-band rond een centrale wisselkoers t.o.v. de euro. Estland en Litouwen zijn er tot nu toe in geslaagd om niet van de centrale wisselkoers af te wijken. In Slovenië is de afwijking van de centrale koers gemiddeld 0,13 % geweest met een maximale afwijking van 0,16 %. De monetaire autoriteiten van dit land zijn slecht sporadisch tussengekomen op de wisselmarkt. In Cyprus wordt het pond en in Hongarije de forint 'gepegged' ten opzichte van de euro met een bandwijdte van + en - 15 %. Op 4 juni 2003 is de forint met 2,26 % gedevalueerd. De Letlandse lat wordt 'gepegged' ten opzichte van de SDR met een bandbreedte van + en - 1 %. De Maltese lira wordt 'gepegged' zonder band ten opzichte van een korf van munten samengesteld uit euro's (70 %), US \$ (10 %) en U.K. £ (20 %). Sinds 30 april 2005 hebben Letland, Malta en Cyprus het WKM II verhoogd. De lat, de lira en het pond moeten sinds deze datum fluctueren binnen een marge van +/- 15 % van hun spilkoers met de euro, die respectievelijk is vastgesteld op 0,702804 lat, 0,429300 lira en 0,585274 pond. Slowakije is op 28 november toegetreden tot het WKM II, met een centrale pariteit van 38,455 koruna voor een euro. Sinds dan is de koruna geapprecieerd.

De andere munten, de Tsjechische koruna, en de Poolse zloty fluctueren. Voor de Tsjechische koruna gaat het om een "managed float". De Poolse zloty daarentegen fluctueert volkomen vrij.

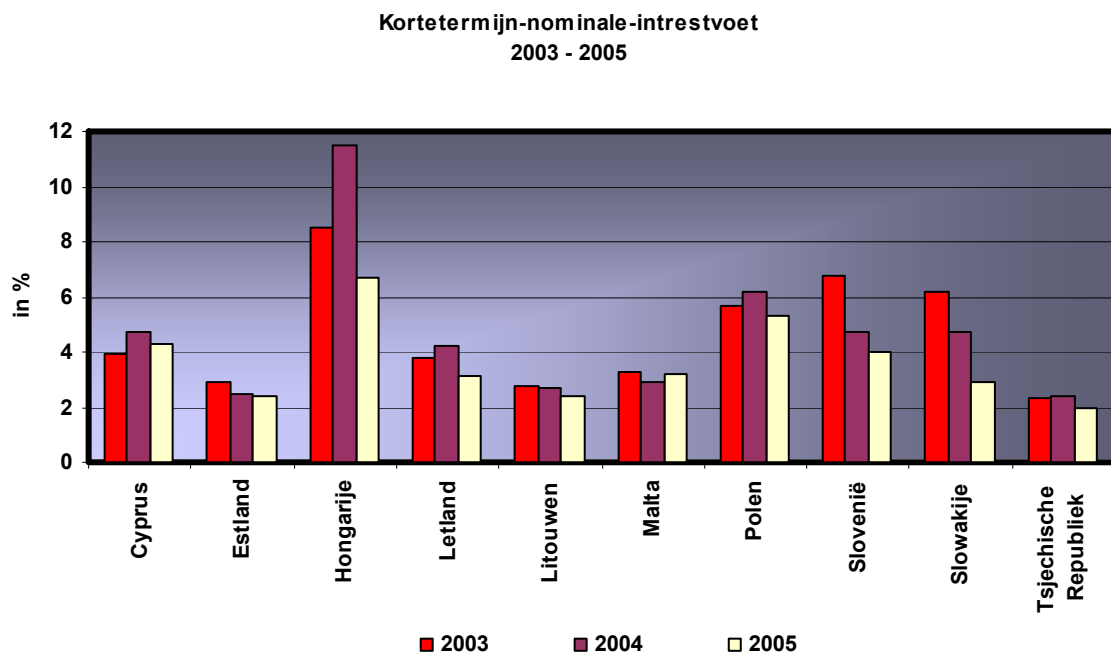
Figuur 32

2.1.3 INVESTERINGS – EN PRODUCTIEKOSTENINDICATOREN:

2.1.3.1 De intrestvoeten

De korte – en langetermijnintrestvoeten weerspiegelen niet alleen de kost van het kapitaal, maar zijn ook een indicator van de graad van integratie van de geld – en kapitaalmarkten van de 10 nieuwe Lidstaten in de geld – en kapitaalmarkten van de eurozone.

2.1.3.1.1 De kortetermijn-nominale-intrestvoeten (intrestvoeten op 3 maanden)

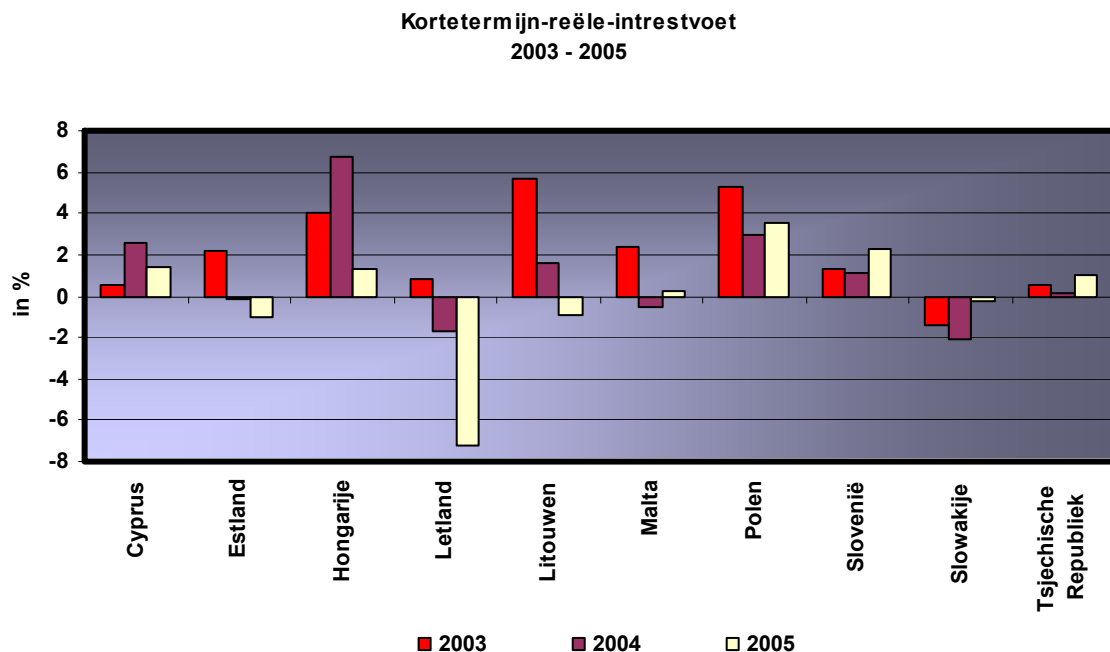
Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 33

De hoge nominale kortetermijnintrestvoet in Hongarije is deels de weerspiegeling van de hoge inflatie in dat land. De nominale intrestvoeten in Estland, Letland, Litouwen, Malta, Slovenië, Slowakije en de Tsjechische republiek getuigen van de snelle integratie van deze landen in de eurokapitaalmarkten. In Estland, Letland en in Slowakije, waar de inflatie ook beduidend hoog is, is de reële kortetermijnintrestvoet zowel in 2004 als in 2005 negatief. In Letland, bedraagt de reële kortetermijnintrestvoet -7,2 %. Polen kent met 3,5 % de hoogste reële kortetermijnintrestvoet.

2.1.3.1.2 *De kortetermijn-reële-intrestvoeten*

De reële intrestvoet is berekend aan de hand van de deflator van de private consumptie. Vandaar dat het resultaat kan verschillen van een reële intrestvoet die gebaseerd is op het gebruik van de geharmoniseerde index van de consumptieprijs, die hierboven gebruikt is als maatstaf voor de inflatie.

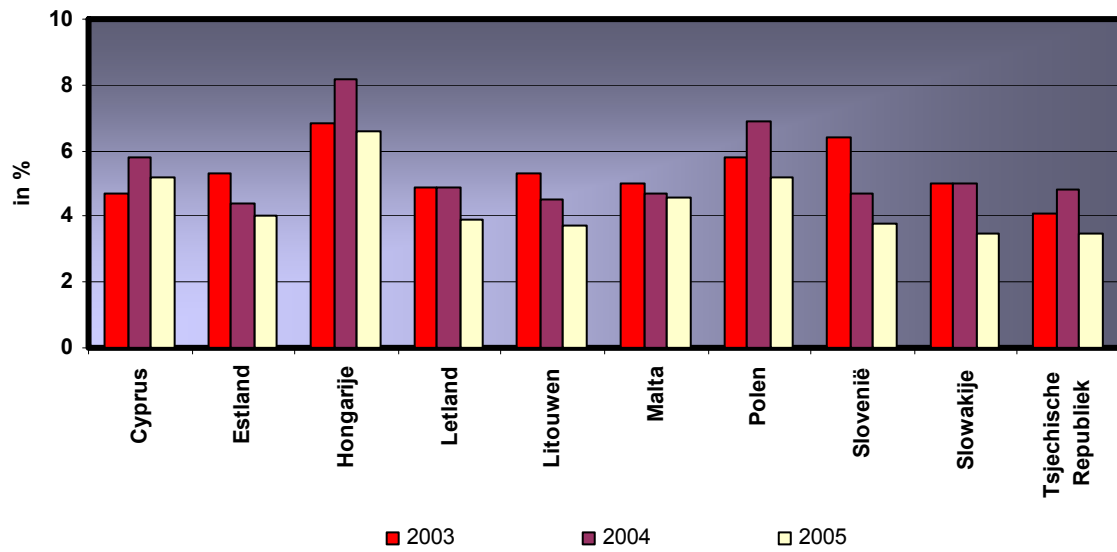
Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 34

2.1.3.1.3 *De langetermijn-nominale-intrestvoeten*

Hongarije, Polen, Cyprus en Malta kennen zeer hoge langetermijn nominale intrestvoeten. Het verschil met de langetermijn-nominale-intrestvoet van België met deze van Hongarije bedraagt 320 basispunten, met deze van Polen en Cyprus 180 basispunten en met deze van Malta 120 basispunten. Voor alle overige landen bedraagt het verschil 60 basispunten of minder.

Langetermijn-nominale-intrestvoet
2003 - 2005

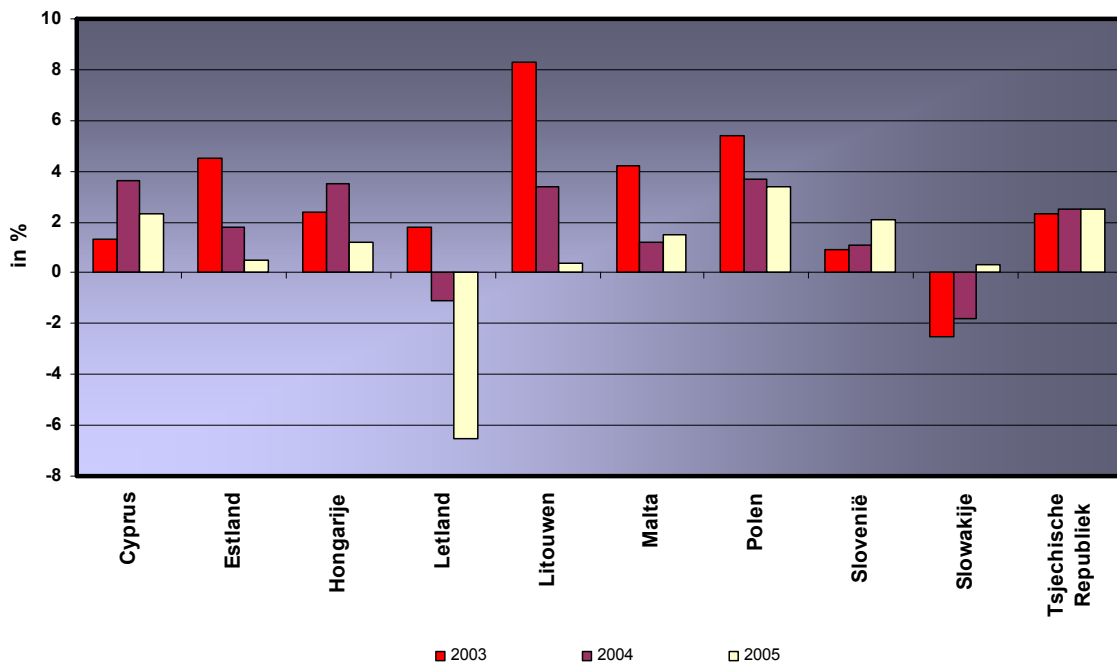

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 35

2.1.3.1.4 De langetermijn-reële-intrestvoeten

Langetermijn-reële-intrestvoet
2003 - 2005

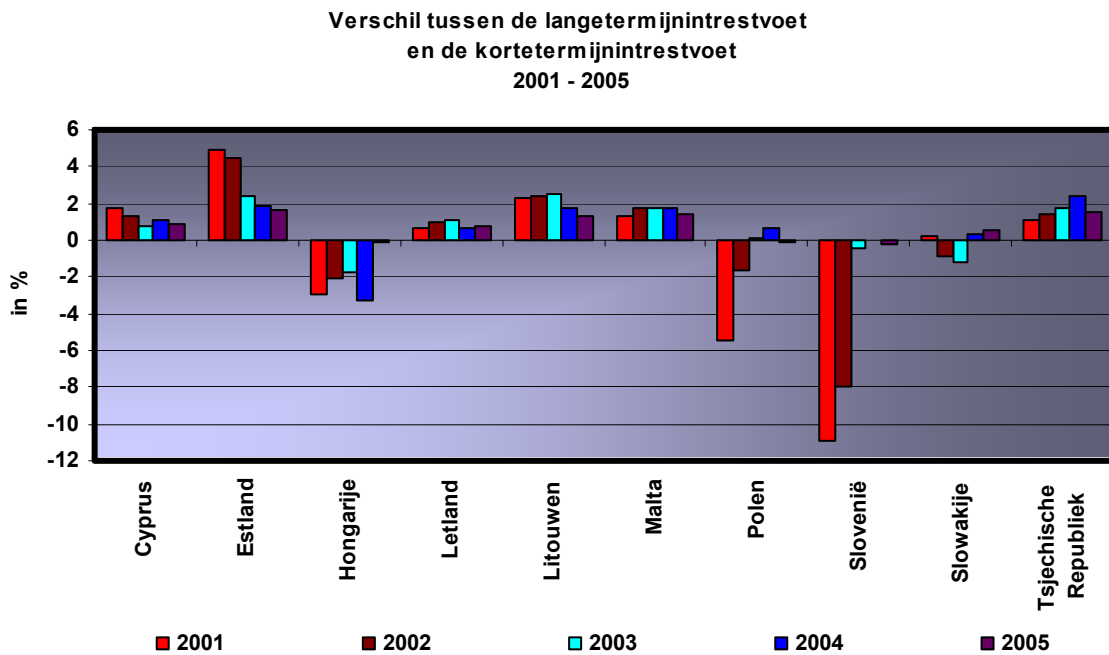

Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 36

Bij het berekenen van de langetermijn-reële-intrestvoeten wordt, zoals voor de kortetermijn-reële-intrestvoeten, de deflator van de private consumptie gebruikt. In Letland, dat in 2004 een reële negatieve intrestvoet kende bedraagt in 2005 de reële lange termijn intrestvoet -6,5 %. Estland (0,5 %), Litouwen (0,4 %), en Slowakije (0,3%) hebben een zeer lage reële intrestvoet in 2005. De reële rente is met 3,4 % in 2005 het hoogst in Polen

2.1.3.1.5 De yield curve

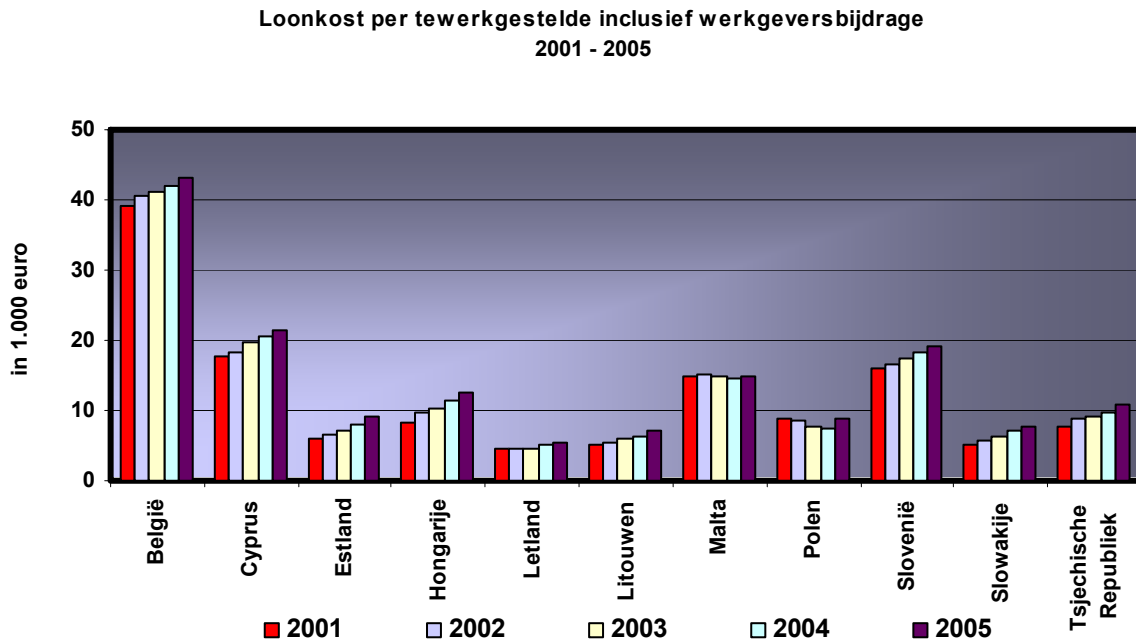
Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 37

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat Hongarije en Slovenië over de ganse periode een omgekeerde yield curve -de langetermijnintrestvoeten zijn lager dan de kortetermijnintrestvoeten - heeft. Polen heeft eveneens in 2001, 2002 en 2005 een omgekeerde *yield* curve. Slowakije had in 2002 en 2003 een omgekeerde yield curve. In 2005 is het verschil tussen de lange – en de kortetermijnintrestvoeten voornamelijk in Hongarije zeer sterk verkleind. Dit duidt op een groeiende integratie in de geld - en kapitaalmarkten van de eurozone.

2.1.3.2 De arbeidskosten

2.1.3.2.1 De gemiddelde loonkost

Bron : AMECO-database mei 2006

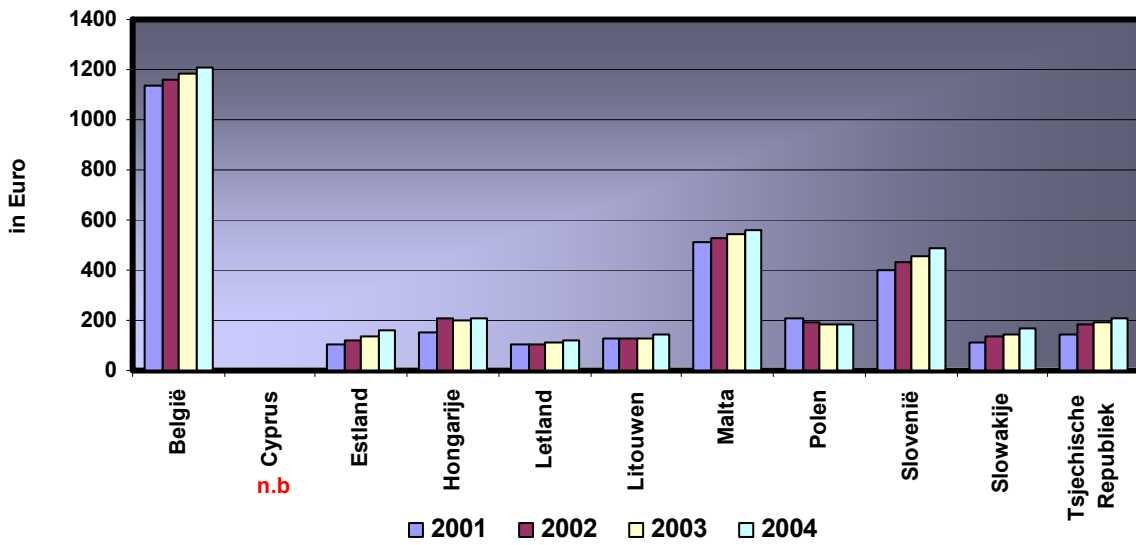
Figuur 38

Volgens de AMECO-statistiek bedraagt de **gemiddelde jaarlijkse loonkost** in 6 van de 10 nieuwe Lidstaten minder dan een vierde van de loonkost in ons land. De loonkost is in 2005 het hoogst in Cyprus (21.550 €), Slovenië (19.100 €), Malta (14.920 €) en Hongarije (12.550 €). In ons land bedraagt, volgens dezelfde bron, de loonkost 43.060 €.. Letland kent de laagste arbeidskost nl. 5.127 €.

2.1.3.2.2 De minimumlonen.

De verschillen in loonkost voor de **minimumlonen** zijn nog groter. Volgens de gegevens van de *European Industrial Relations Observatory (Eiro)* zijn de minimumlonen in bijna alle nieuwe Lidstaten, met uitzondering van Malta (2004 : 557 euro), Slovenië (2004 : 491 euro), minstens ongeveer zesmaal lager dan in ons land (2004 : 1.210 euro). Met uitzondering van Litouwen, Malta en Polen – waar het minimumloon daalt – stijgt het minimum loon overal met 10 % per jaar of meer over de periode 2001 – 2004. Het minimumloon steeg in ons land over dezelfde periode met 2 % per jaar.

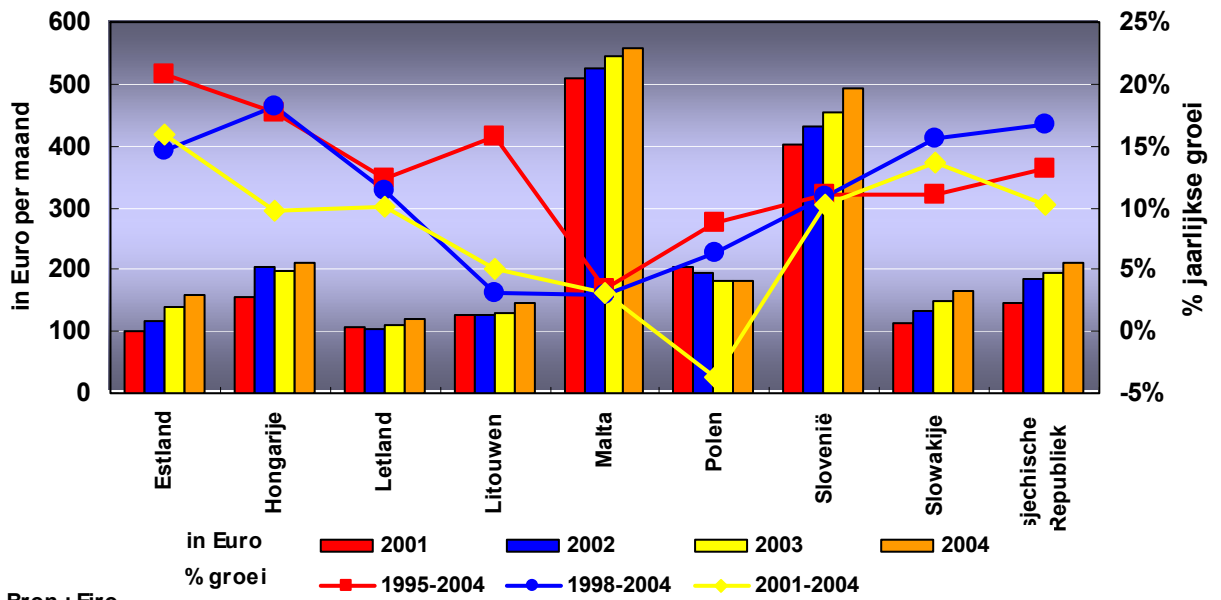
Bruto Minimumloon per Maand
2001 - 2004

Bron : European Industrial Relations Observatory

Figuur 39

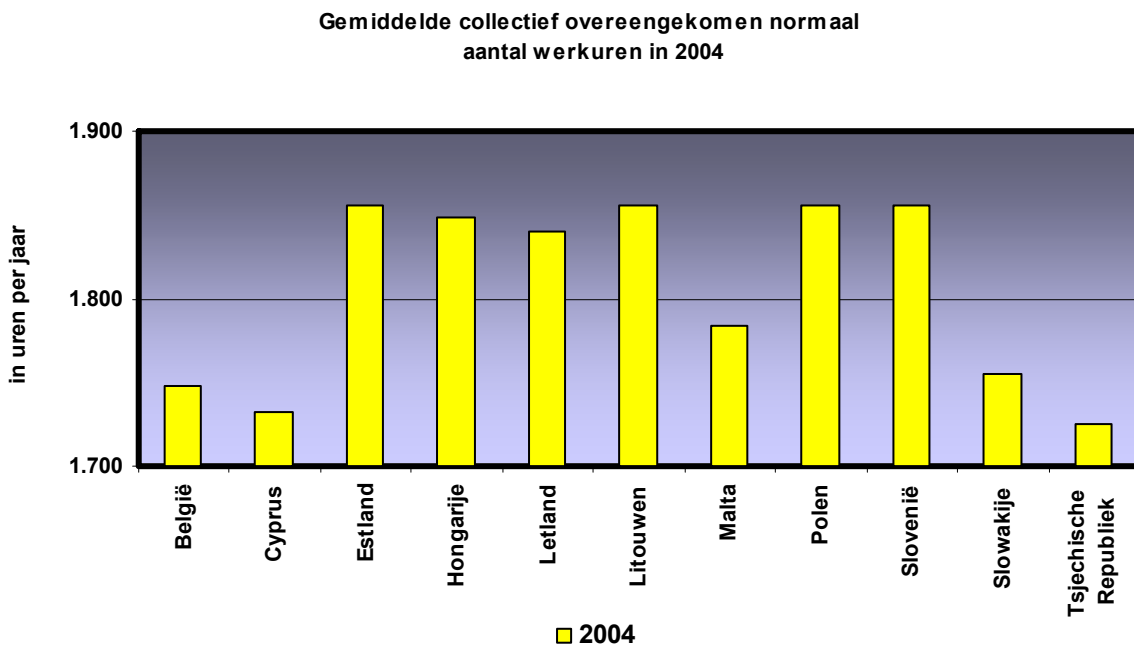
Minimumloon 1995 - 2004

Bron : Euro

Figuur 40

2.1.3.3 Het collectief overeengekomen gemiddeld aantal gewerkte uren per jaar

Bron : Euro

Figuur 41

In Estland, Litouwen, Polen en Slovenië wordt het meeste aantal uren per jaar gewerkt. In deze landen bevat een normaal werkjaar 108 uren meer dan in ons land. In de Tsjechische republiek en in Cyprus worden er evenwel minder uren per jaar gepresteerd dan in ons land.

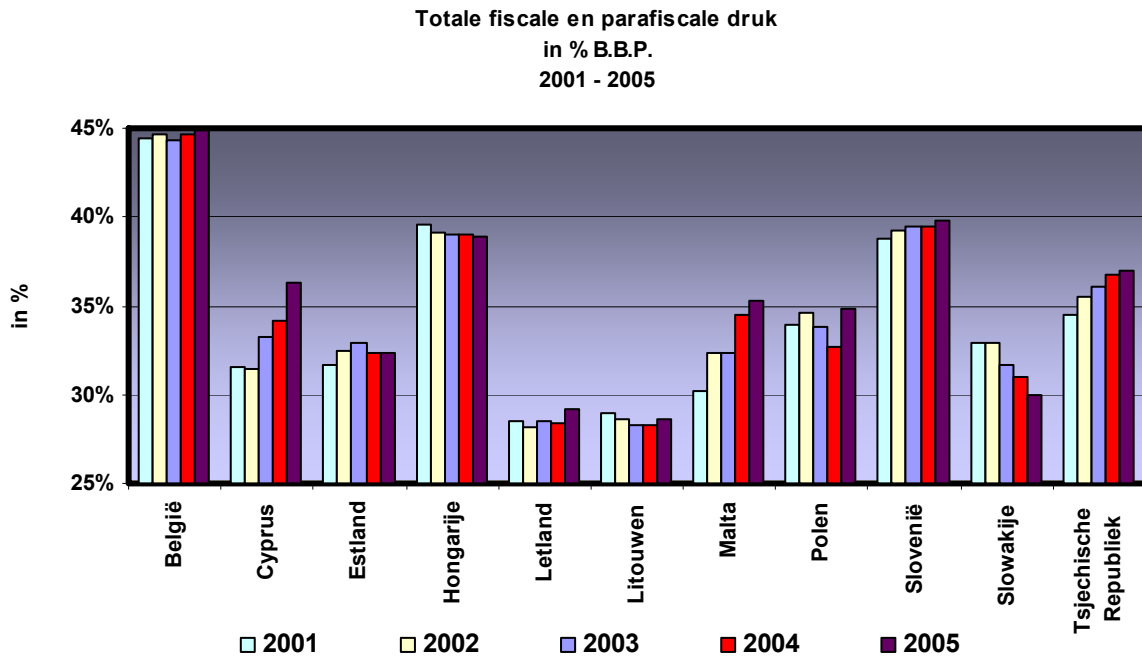
2.1.3.4 De fiscaliteit en de parafiscaliteit

De patronale socialezekerheidsbijdrage is de meest rechtstreekse kostenverhogende verplichte heffing. Voor een ondernemer is de vennootschapsbelasting eveneens een mede-determinerende factor bij de keuze om al dan niet te investeren. Ook het fiscaal regime van de uitgekeerde winsten bepaalt mede het nettorendement van een investering. Onrechtstreeks kan de werknemersbijdrage en de belasting op het loon, afhankelijk van de *'bargaining-power'* van de werknemers ook een invloed hebben op de loonvorming. Vandaar dat in deze afdeling zowel de personenbelasting als de vennootschapsbelasting en de patronale en werknemersbijdragen kort worden behandeld. Om het beeld te vervolledigen wordt ook het aandeel van de indirecte belastingen in de verplichte heffingen gegeven. De gegevens zijn ontleend aan de AMECO-Database versie mei 2006, de *"Government Statistics - Taxes and Social Contributions- Main National Accounts Tax Aggregates"* van Eurostat, aan *"Statistics in Focus. Economy and Finance. 2/2006"*, die een gezamenlijke uitgave is van het directoraat-generaal belastingen en douane-unie van de Europese Commissie en van Eurostat en aan *"Structures of the taxation systems in the European Union : 1995 – 2004"*.⁵

⁵ European Commission, Structures of the taxation systems in the European Union : 1995 – 2004, 2nd Draft. TAXUD E4/2006/3201, 2006.

2.1.3.4.1 De globale fiscale – en parafiscale druk

Als definitie van de totale belastingdruk is weerhouden de som van de ESA 95 classificaties D2 (belastingen op de productie en de import), D5 (Belastingen op inkomen en vermogen), D91 (kapitaalbelastingen) en D611(sociale bijdragen) verminderd met D995 (kapitaaltransfers van de overheid in verband met belastingen en bijdragen die gevestigd zijn maar hoogstwaarschijnlijk niet geïnd zullen worden), voor de sector S13. Dit impliceert dat de indirecte belastingen geheven voor rekening van de Europese Unie (S212) niet in de gegevens zijn opgenomen.

Bron : AMECO-database mei 2006

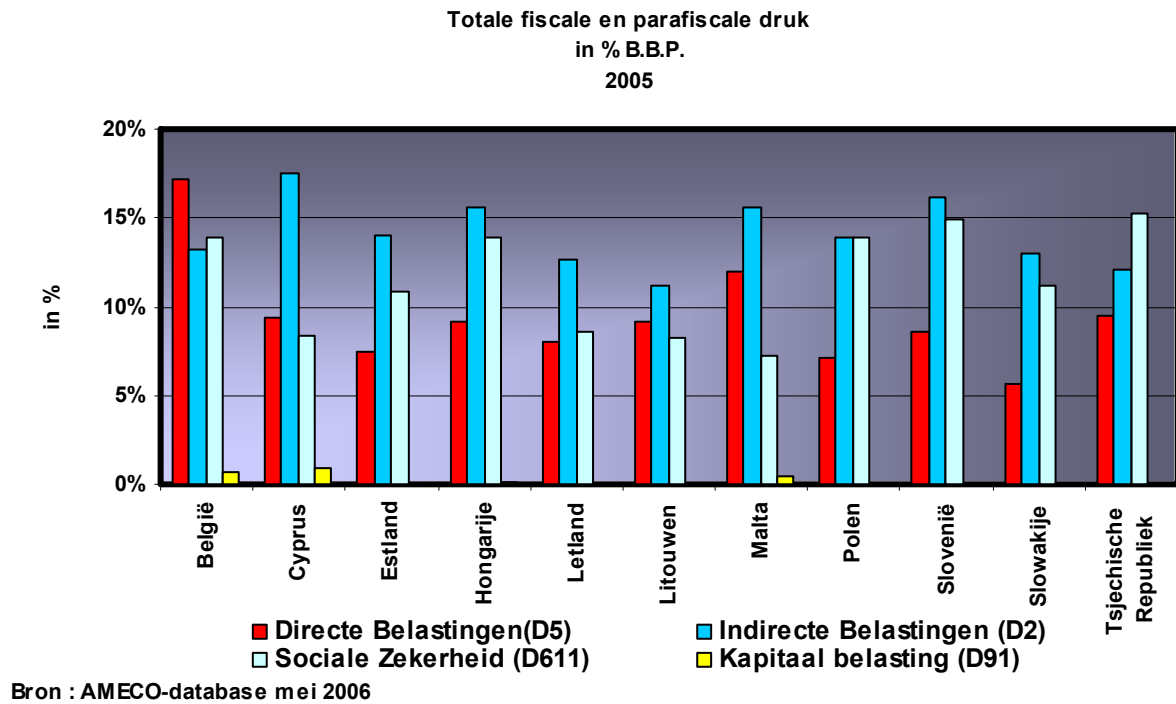
Figuur 42

Zoals uit de figuur 42 blijkt is de totale fiscale – en parafiscale druk in de 10 nieuwe Lidstaten in 2005 met uitzondering van Slovenië (39,8 % t.o.v. het B.B.P.), Hongarije (38,9 % t.o.v. het B.B.P.) beduidend geringer dan in ons land (44,9 % t.o.v. het B.B.P.).

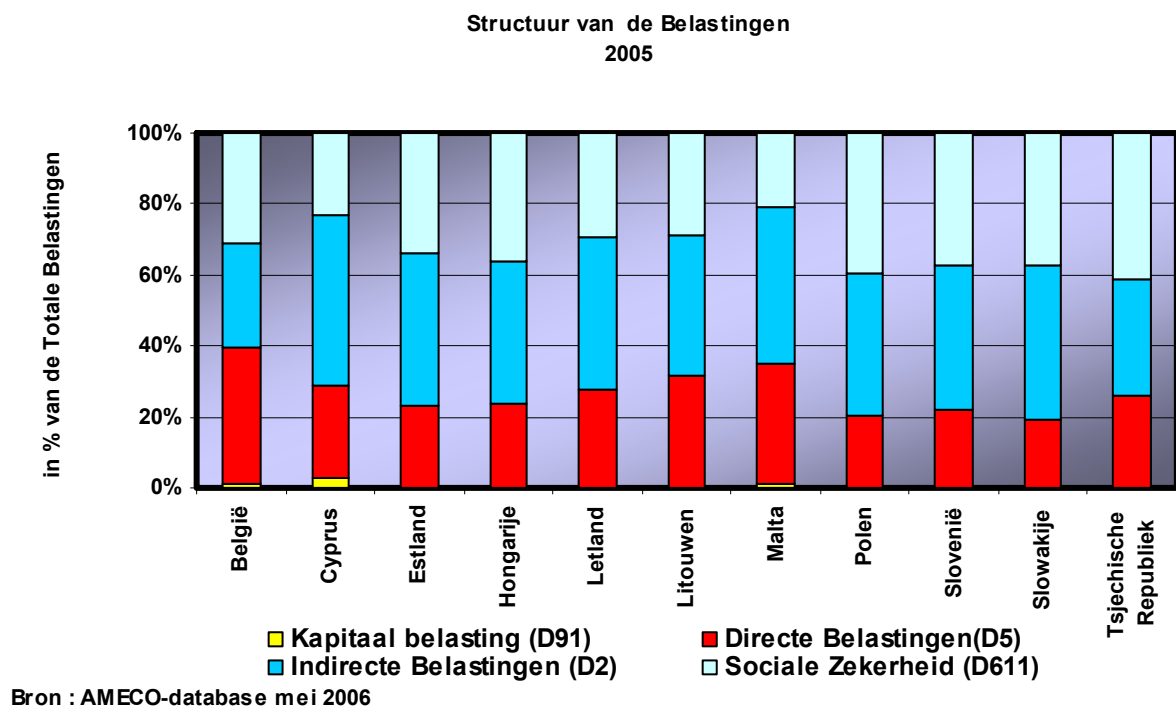
In alle 10 nieuwe Lidstaten is in 2005 de druk van de directie belastingen veel geringer dan in België (17,1 % t.o.v. het B.B.P.). Malta kent de hoogste druk met 11,9 % t.o.v. het B.B.P.. Een viertal landen hebben een druk die ongeveer gelijk is : de Tsjechische republiek(9,5 % t.o.v. het B.B.P.), Cyprus(9,4 % t.o.v. het B.B.P.), Hongarije(9,2 % t.o.v. het B.B.P.) en Litouwen (9,1 % t.o.v. het B.B.P.).

In 2005 zijn de indirecte belastingen in Cyprus(17,5 % t.o.v. het B.B.P.), Slovenië(16,2 % t.o.v. het B.B.P), Hongarije(15,6 % t.o.v. het B.B.P.), Malta(15,6 % t.o.v. het B.B.P.) Estland (14,0 % t.o.v. het B.B.P.) en Polen(13,9 % t.o.v. het B.B.P.) hoger dan in België(13,2 % t.o.v. het B.B.P.).

In de **Tsjechische republiek** (15,3 % t.o.v. het B.B.P.), en in **Slovenië** (14,9 % t.o.v. het B.B.P.) zijn in 2005 de socialezekerheidsbijdragen **hoger dan in België** (14,0% t.o.v. het B.B.P.). In Hongarije(13,9 % t.o.v. het B.B.P.) en in **Polen** (13,8 % t.o.v. het B.B.P.) zijn ze **ongeveer gelijk** aan deze van ons land. In alle **andere landen** zijn ze **geringer** dan in ons land.

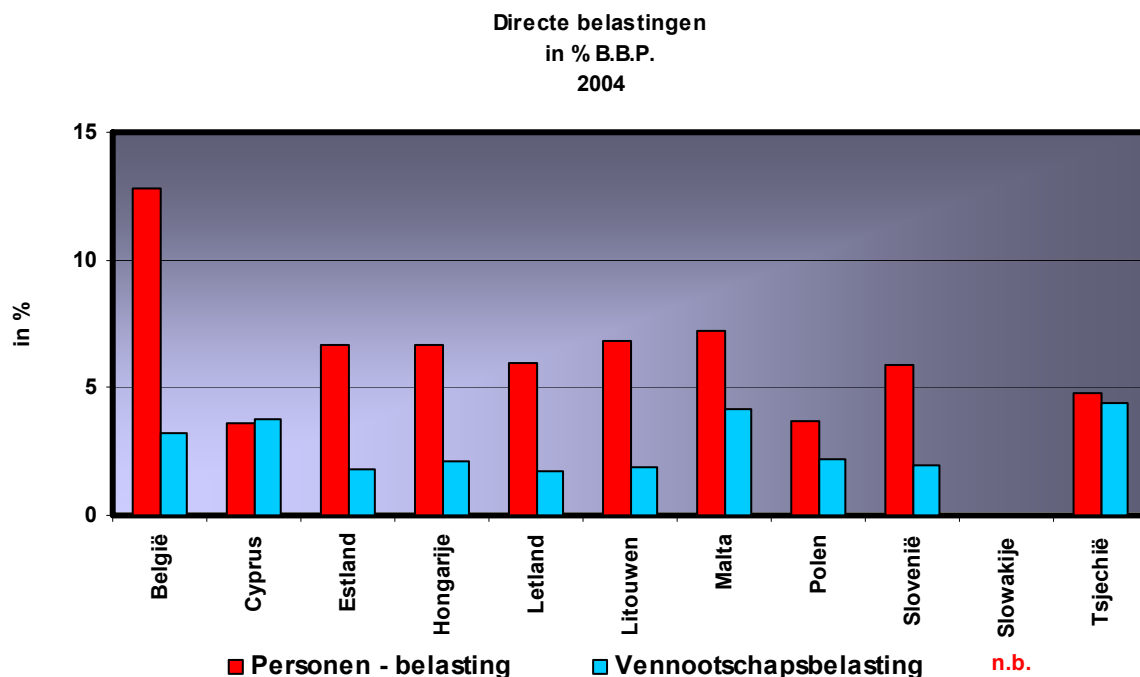
Figuur 43

Figuur 44

2.1.3.4.2 De Directe belastingen

In onderstaande grafiek zijn voor het jaar 2004 de personenbelasting (ESA95 d51a en D51c1) en de belasting op de vennootschappen (ESA95 d51b en d51c2) in % t.o.v. het B.B.P. weergegeven⁶. Nergens is de druk van de personenbelasting zo hoog als in ons land (12,8 % t.o.v. het B.B.P.). Zij bedraagt, met uitzondering van Cyprus (3,6 % t.o.v. het B.B.P.), Polen (3,7 % t.o.v. het B.B.P.) en de Tsjechische Republiek (4,8 % t.o.v. het B.B.P.) in alle overige landen ongeveer de helft van de druk in ons land. De druk van de vennootschapsbelasting is in de Tsjechische republiek (4,4 % t.o.v. het B.B.P.), op Malta (4,2 % t.o.v. het B.B.P.) en op Cyprus (3,8 % t.o.v. het B.B.P.) groter dan in ons land (3,2% t.o.v. het B.B.P.).

Bron : Eurostat

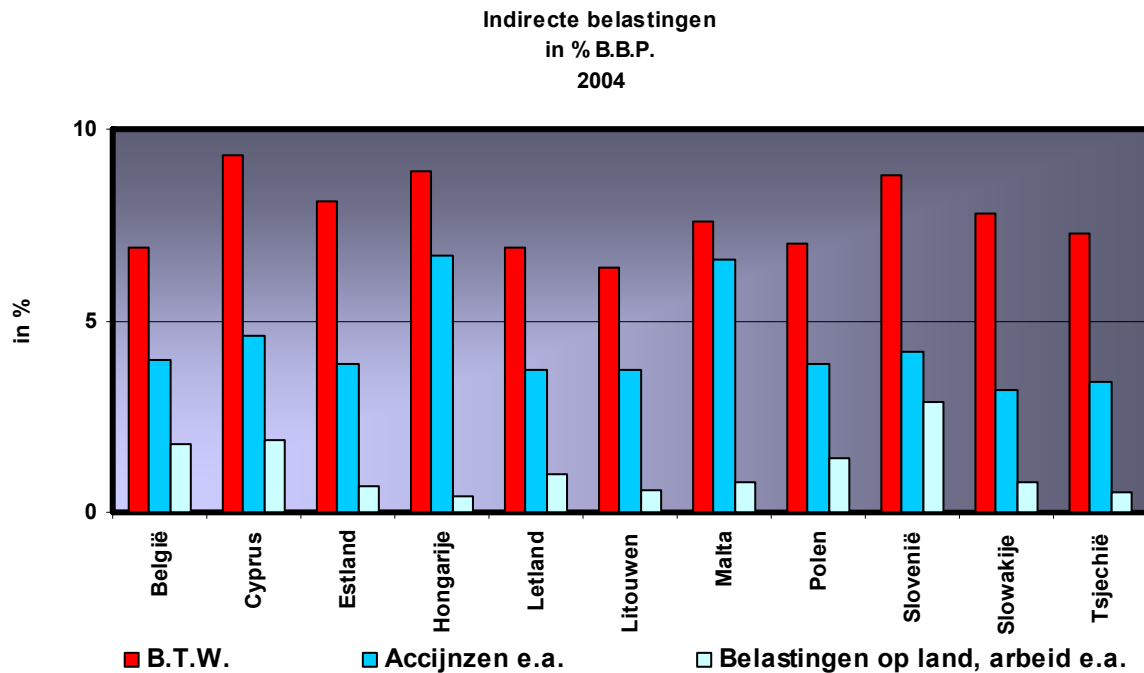
Figuur 45

2.1.3.4.3 De indirecte belastingen

De indirecte belastingen (ESA95 d21)⁷ zijn in 2004 in bijna alle nieuwe Lidstaten hoger dan in België (11,2 % t.o.v. het B.B.P.). Alleen in Letland (10,8 % t.o.v. het B.B.P.) en Litouwen (10,5 % t.o.v. het B.B.P.) zijn ze lager. In alle nieuwe Lidstaten, met uitzondering van Litouwen (6,4 % t.o.v. het B.B.P.), is de druk van de B.T.W. hoger dan in België (6,9 % t.o.v. het B.B.P.). De druk van de B.T.W. is het hoogst in Cyprus (9,3 % t.o.v. het B.B.P.), Hongarije (8,9 % t.o.v. het B.B.P.) en Slovenië (8,8 % t.o.v. het B.B.P.). In Hongarije (6,7 % t.o.v. het B.B.P.), Malta (6,6 % t.o.v. het B.B.P.), Cyprus (4,6 % t.o.v. het B.B.P.) en Slovenië (4,2 % t.o.v. het B.B.P.) brengen de accijnzen en aanverwante belastingen (ESA95 d214) meer op dan in België (4 % t.o.v. het B.B.P.).

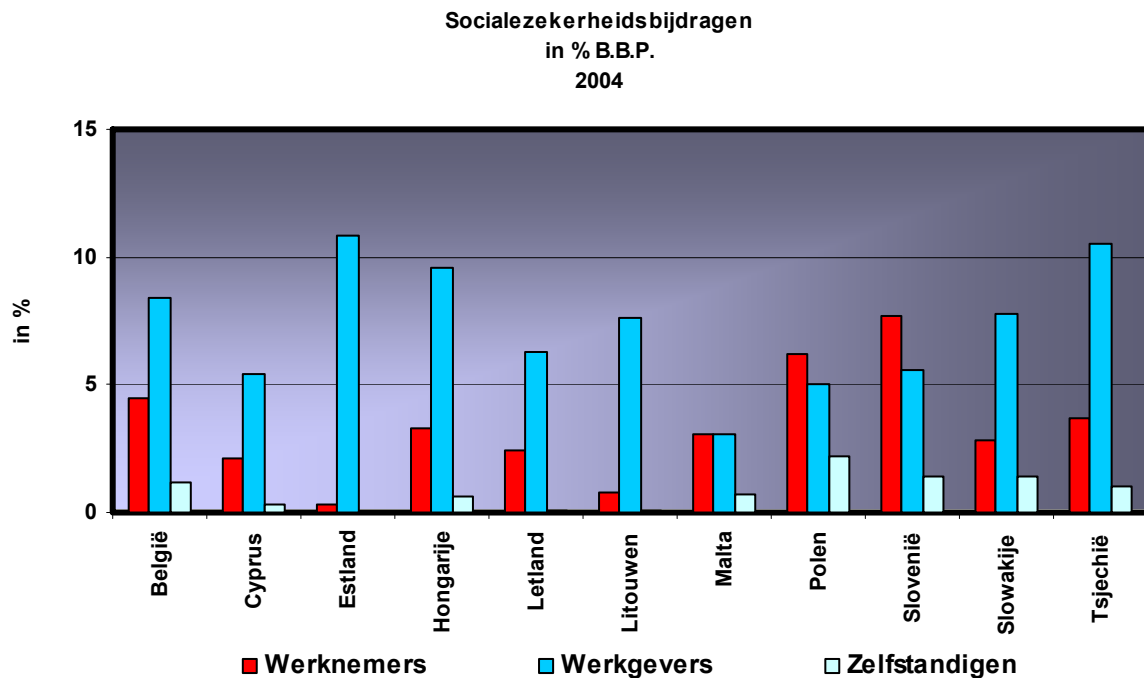
⁶ Voor Slowakije is geen uitsplitsing tussen personen – en vennootschapsbelasting beschikbaar. Buiten de hierboven opgesomde directe belastingen kunnen er nog andere directe belastingen worden geheven. Vandaar dat de som van de personen – en de vennootschapsbelasting niet (noodzakelijk) gelijk is aan de totale directe belastingen.

⁷ De belastingen met ESA95 classificatie d211 (B.T.W.), d214 (accijnzen e.a.) en d29 (andere belastingen op de productie zoals belasting op land en op de lonen) zijn niet de enige belastingen in de categorie ESA95 d21 indirecte belastingen

Figuur 46

2.1.3.4.4 De bijdragen voor de sociale zekerheid

Figuur 47

In Estland zijn in 2004 de socialezekerheidsbijdragen (11,1 % t.o.v. het B.B.P.) bijna uitsluitend gedragen door de werkgevers (10,8 % t.o.v. het B.B.P.). Dit land kent dan ook de hoogste werkgeversbijdragen – ook ten opzichte van ons land (8,4 % t.o.v. het B.B.P.). Ook in Tsjechië (10,5 % t.o.v. het B.B.P.) en in Hongarije (9,6 % t.o.v. het B.B.P.) zijn de werkgeversbijdragen hoger dan in ons land. Naar verhouding is de relatieve druk⁸ van de werkgeversbijdragen ook in Litouwen (950 %), Cyprus (257 %), Letland (263 %), Slowakije

⁸ De verhouding van de werknemersbijdragen tot de werknemersbijdragen

(279 %) en ook in Tsjechië (284 %) en in Hongarije (291 %) hoger dan in ons land (187 %). De werknemersbijdragen zijn in 2004 meer dan een derde hoger dan de werkgeversbijdragen in Slovenië (137,5 %), meer dan een vijfde hoger in Polen (124 %) en even hoog in Malta (100 %).

2.1.3.5 De fiscaliteit per land

2.1.3.5.1 Cyprus

De belastingdruk

In 2005 bedroeg de totale fiscale – en parafiscale druk 36,3 % t.o.v. het B.B.P.. Daarmee heeft Cyprus de 4de hoogste druk van de nieuwe Lidstaten. In vergelijking met ons land (44,9 % t.o.v. het B.B.P.) is de druk in Cyprus 20 % of 8,6 % punt lager. In 2005 komt bijna de helft van de ontvangsten uit de indirecte belastingen (48,3 %). Dit is het hoogste percentage van de nieuwe Lidstaten. Het aandeel van de socialezekerheidsbijdragen is daarentegen het laagste (23,2 % of 8,4 % t.o.v. het B.B.P.), na dit van Malta (20,6 % of 7,3 % t.o.v. het B.B.P.). Ter vergelijking de socialezekerheidsbijdragen vertegenwoordigden in 2005 in ons land 14,1 % t.o.v. het B.B.P. In 2004 was de druk van de personenbelasting (3,6 % t.o.v. het B.B.P.) geringer dan deze van de vennootschapsbelasting (3,8 % t.o.v. het B.B.P.). Dit is in de Europese Unie een unicum.

De tariefstructuur

In 2003 is een belastinghervorming doorgevoerd. Als gevolg daarvan bedraagt de aanslagvoet in de vennootschapsbelasting slechts 10%, met een extra 5 % voor winsten boven 1 miljoen CYP. Ook de aanslagvoeten van de drie schijven in de personenbelasting zijn in 2003 verlaagd tot 20 %, 25 % en 30 %. Er is bovendien een vrijgesteld inkomen van 10.000 CYP. In 2003 is de standaard B.T.W. voet opgetrokken tot 15%. Cyprus kent een nultarief voor voeding en voor geneesmiddelen, en een verlaagd tarief van 8 % voor restaurants. De werkgeversbijdrage voor de sociale zekerheid bedraagt 8 %, met daarbovenop een "payroll tax" van 2%. De werknemers betalen 6,3 % van hun loon (geplafonneerd) als bijdragen⁹.

2.1.3.5.2 Estland

De belastingdruk

In 2005 is de totale druk in Estland (32,3 % t.o.v. het B.B.P.) groter dan deze van de andere Baltische staatjes en van Slowakije, maar toch nog beduidend kleiner dan deze van Slovenië (39,8 % t.o.v. het B.B.P.); Slovenië dat de hoogste fiscale – en parafiscale druk van alle nieuwe Lidstaten heeft. Het aandeel van de indirecte belastingen in de totale belastingen (43,3 %) is in vergelijking met de meeste andere nieuwe Lidstaten hoog, en is zeer hoog in vergelijking met het aandeel ervan in ons land (29,4 %). Ook het aandeel van de socialezekerheidsbijdragen (33,7 %) is in Estland belangrijker dan in België (31,1 %) in 2005. De werknemersbijdragen (0,3 % t.o.v. het B.B.P.) vertegenwoordigden in 2004 slechts 2,8 % van de werkgeversbijdragen en 0,3 % t.o.v. het B.B.P.. Dit is het laagste percentage van alle Lidstaten.

---

⁹ www.cyprus.angloinfo.com/countries/cyprus/cysocsec2.asp

De tariefstructuur

In Estland kennen de vennootschapsbelastingen tot 2008 een vrijstelling van de niet-uitgekeerde winsten. Tot 31 december 2008 hoeft Estland de moeder-dochter richtlijn niet toe te passen. Aanvankelijk werd een gespreide vermindering van de aan de vennootschapsbelasting en de personenbelasting gemeenschappelijke aanslagvoet van 26 % in 2004 naar 24 % in 2005, 22 % in 2006 en 20 % in 2007 in het vooruitzicht gesteld. Recent heeft het land besloten om de vermindering per jaar vanaf 2005 te beperken tot 1 % i.p.v. de aangekondigde 2%. Het zou tot 2009 duren vooraleer de beoogde 20% aanslagvoet zou worden bereikt. Het in de personenbelasting vrijgestelde gedeelte van de inkomsten wordt van 16.800 EEK in 2004 opgetrokken tot 24.000 EEK in 2006. De standaard aanslagvoet van de B.T.W. bedraagt 18 %, en de verlaagde aanslagvoet is vastgesteld op 5 %. De sociale zekerheidsbijdragen, die 33 % van het bruto loon bedragen worden door de werkgever betaald¹⁰. De werkgeverspremie voor werkloosheid bedraagt 0,3 % en de werknemerspremie 0,6%. De werknemers ouder dan 23 jaar, betalen een bijdrage van 2 % voor het kapitalisatiestelsel van de pensioenen.

2.1.3.5.3 Hongarije

De belastingdruk

In 2005 is de totale belastingdruk, die 38,9 % t.o.v. het B.B.P. bedraagt de tweede hoogste van de nieuwe Lidstaten. De indirecte belastingen brengen met 15,6 % t.o.v. het B.B.P. het meest op, gevolgd door de sociale zekerheidsbijdragen, die 13,9 % t.o.v. het B.B.P. opbrengen. De directe belastingen zijn slechts goed voor 9,2 % van het B.B.P.. Ongeveer drie vierden van de directe belastingen komen in 2004 van de personenbelasting. Bij de indirecte belastingen is in datzelfde jaar de druk van de B.T.W. met een opbrengst van 8,9 % t.o.v. het B.B.P. de tweede hoogste van de nieuwe Lidstaten, na Cyprus. De accijnzen brengen met 6,7 % t.o.v. het B.B.P. in Hongarije meer op dan in alle andere toetredingslanden¹¹. De werknemers betaalden in 2004 ongeveer een derde (3,3 % t.o.v. het B.B.P.) van wat de werkgevers aan sociale zekerheidsbijdragen betalen (9,6 % t.o.v. het B.B.P.).

De tariefstructuur¹²

Sinds 2005 heeft het barema van de personenbelasting nog slechts twee tarieven. Tot een inkomen van HUF 1,5 miljoen is de aanslagvoet 18%. Daarboven was deze in 2005 38%. In 2006 wordt dit laatste tarief verminderd tot 36%. Er is in 2006 geen vrijgesteld minimum inkomen meer, maar er zijn meerdere belastingkredieten o.a. voor looninkomen, voor werknemersbijdragen aan collectieve verzekeringen en voor huisvesting. In de vennootschapsbelasting, waar een standaardtarief (exclusief de lokale belasting) van 16 % gold, wordt het tarief voor kleine ondernemingen en voor zelfstandigen, voor een belastbare grondslag tot 5 miljoen HUF, 10% mits enkele voorwaarden. De lokale bedrijfsbelasting wordt vanaf 2006 volledig aftrekbaar van de grondslag voor de centrale belasting. In 2006 wordt een nieuwe luxebelasting van 0,5 % geheven op woningen vanaf 100 miljoen HUF. De werkgevers betalen als bijdrage voor het pensioen van hun werknemers 18 % van het loon en als bijdrage voor de ziekteverzekering nog eens 11%. Bovendien betalen de werkgevers nog een gezondheidsbelasting van 3%. De werknemers betalen tot een inkomen van 6.000.600 HUF een bijdrage voor hun pensioen van 8,5 %¹³ en een 5 % (zonder begrenzing) bijdrage voor de ziekteverzekering. De standaard aanslagvoet in de B.T.W., die tot 2005 25 % bedroeg wordt in 2006 verlaagd tot 20%. Het tarief van 15,5 % zou worden opgetrokken tot 20 %. Er is verder nog een verlaagd tarief van 5 % aangekondigd voor dagbladen en ander drukwerk. De vermindering van het standaard tarief van de B.T.W. wordt evenwel gecompenseerd door een even hoge of hogere toename van de accijnzen.

¹⁰ De werkgeverspremie voor werkloosheid daalt van 0,5 % tot 0,3 % en de werknemerspremie daalt van 1 % tot 0,6%.

¹¹ In de meeste toetredingslanden lagen de accijnzen onder het niveau van de EU-15, en worden ze nu opgetrokken.

¹² Government of the Republic of Hungary, Updated Convergence Programme of Hungary 2005 – 2008, Budapest, December 2005 en *Hungarian Tax and Financial Control Administration, System of Taxation in Hungary*, www.apeh.hu/english/contents.htm

¹³ OECD Tax Database 2005.

2.1.3.5.4 Letland

De belastingdruk

Letland kent de op één na laagste belastingdruk van de nieuwe Lidstaten. In 2005 bedroeg de totale fiscale – en parafiscale druk slechts 29,9 % t.o.v. het B.B.P.. Zowel de directe belastingen (8,0 % t.o.v. het B.B.P.) als de indirecte belastingen (12,6 % t.o.v. het B.B.P.) en de socialezekerheidsbijdragen (8,5 % t.o.v. het B.B.P.) behoren tot de laagste van de nieuwe Lidstaten. De personenbelasting (6 % t.o.v. het B.B.P.) bracht in 2004 meer dan drie maal meer op dan de vennootschapsbelasting (1,7 % t.o.v. het B.B.P.). In 2004 bracht de B.T.W. in verhouding tot het B.B.P. evenveel op als in ons land nl. 6,9 %. Ook de accijnzen (3,7 % t.o.v. het B.B.P.) brachten t.o.v. het B.B.P. ongeveer evenveel op als in ons land (4 % t.o.v. het B.B.P.). De werknemers droegen in 2004 iets min dan één derde van de sociale zekerheidsbijdragen.

De tariefstructuur

De aanslagvoet in de personenbelasting bedraagt 25 %. Dit percentage zou tegen 2009 worden teruggebracht tot 15 %, het huidige tarief in de vennootschapsbelasting. Het in de personenbelasting vrijgesteld inkomen, dat in 2006 384 lat bedraagt zou tegen 2008 worden opgetrokken tot 600 lat. De standaard aanslagvoet in de B.T.W. bedraagt 18 %. Er is een verlaagd tarief van 5 %. De sociale zekerheidsbijdragen, die 33,09 % van het loon bedragen worden voor 24,09 % gedragen door de werkgever en voor 9 % door de werknemer. De bijdragen voor het pensioensysteem worden geboekt op geïndividualiseerde notionele kapitalisatierekeningen, waarvan de opbrengstvoet bepaald wordt door de overheid. Er wordt evenwel geen geld opzij gezet in deze rekeningen.

2.1.3.5.5 Litouwen

De belastingdruk

Litouwen kent in 2005 met een druk van 28,6 % t.o.v. het B.B.P. de laagste belastingdruk van alle nieuwe Lidstaten. De indirecte belastingen (11,2 % t.o.v. het B.B.P.) brachten in 2004 iets meer op dan de directe belastingen (9,1 % t.o.v. het B.B.P.) en de sociale zekerheidsbijdragen (8,3 % t.o.v. het B.B.P.). Bij de directe belastingen kwamen in 2004 78 % van de inkomsten van de personenbelasting. Bij de indirecte belastingen is het aandeel van de B.T.W. (6,4 % t.o.v. het B.B.P.) ongeveer gelijk aan dit van ons land (6,9 % t.o.v. het B.B.P.). De werknemersbijdragen bedroegen in 2004 slechts 10,5 % van de bijdragen van de werkgevers. Dit is het tweede laagste percentage van alle nieuwe Lidstaten.

De tariefstructuur

Sinds 2003 kent Litouwen in de personenbelasting een onderscheid tussen niet-verdiende inkomsten en andere. Onder niet-verdiende inkomsten wordt verstaan inkomsten van dividenden, intresten, royalty's, kapitaalwinsten en pensioenen. Deze inkomsten worden belast met een aanslagvoet van 15 %. Andere inkomsten worden getaxeerd aan 33 %. Deze laatste aanslagvoet wordt gradueel verlaagd tot 24 % op 1 januari 2008. Voor het inkomstenjaar 2006 bedraagt die aanslagvoet 27 %. Om het verlies aan inkomsten van deze belastingverlaging te compenseren wordt in 2006 en 2007 een nieuwe "sociale belasting" op de bedrijfswinsten ingevoerd. Het effect daarvan is dat het tarief in de vennootschapsbelasting, dat sinds 2002 15 % bedroeg in 2006 toeneemt tot 19 %, en in 2007 nog 18 % zal bedragen. "Sociale bedrijven" betalen vanaf 2005 geen vennootschapsbelasting meer. Behalve wanneer de 'participation exemption' van toepassing is, worden dividenden die een vennootschap uitkeert aan een andere vennootschap belast met een bronheffing van 15%. Het standaard B.T.W. tarief bedraagt 18 %, met een verlaagd tarief van 9 % voor bepaalde diensten in de bouwsector en een tarief van 5 % voor transport, geneesmiddelen, voedsel e.a.. De bijdragen voor de sociale zekerheid bedragen 34 % van het loon, waarvan 31 % wordt gedragen door de werkgever en de overige 3 % door de werknemer.

2.1.3.5.6 Malta

De belastingdruk

Met een totale belastingdruk van 35,2 % t.o.v. het B.B.P. situeert Malta zich in 2005 1 % punt boven de (rekenkundig) gemiddelde druk van de nieuwe Lidstaten. De indirecte belastingen vertegenwoordigen, zoals in meerdere nieuwe Lidstaten, het grootste aandeel, met 15,6 % t.o.v. het B.B.P., tegen 11,9 % voor de directe belastingen en 7,3 % voor de sociale zekerheidsbijdragen. Toch gaan de Maltezen gebukt onder de zwaarste directe belastingen van alle nieuwe Lidstaten. De druk van de personenbelasting, die in 2004 7,2 % t.o.v. het B.B.P. bedroeg, was dan ook de hoogste van alle toetredingslanden. De vennootschapsbelastingen zijn in datzelfde jaar, na deze van Tsjechië (met 4,4 % t.o.v. het B.B.P.), ook de zwaarste met een opbrengst van 4,2 % t.o.v. het B.B.P. (ter vergelijking: in ons land bracht de vennootschapsbelasting in 2004 3,2 % t.o.v. het B.B.P. op). Alhoewel de druk van de indirecte belastingen niet bij de allerhoogste hoort, toch scoort Malta in 2004 voor de accijnzen, met een opbrengst van 6,6 % t.o.v. het B.B.P., tweede, na Hongarije met 6,7 % t.o.v. het B.B.P.. Wegen de directe en de indirecte belastingen zwaar, dan is daarentegen de druk van de sociale zekerheidsbijdragen de mildste van de toetredingslanden. De sociale zekerheidsbijdragen vertegenwoordigen in Malta slechts een bedrag van 7,3 % t.o.v. het B.B.P.. Malta is ook het enige toetredingsland waar de werkgevers en de werknemers (en de overheid) evenveel bijdragen tot het sociaal zekerheidsstelsel.

De tariefstructuur

Het barema van de personenbelasting wordt gekenmerkt door 5 schijven, met aanslagvoeten, die gaan van 15 % tot 35 %. Er zijn, behalve een vrijstelling van 3.100 MTL voor alleenstaanden en 4.300 MTL voor gehuwden, geen andere vrijstellingen of kortingen. Malta past in de personenbelasting een vol imputatiesysteem toe voor uitgekeerde en belaste winsten van vennootschappen. De aanslagvoet in de vennootschapsbelasting bedraagt 35 %, de hoogste aanslagvoet van alle nieuwe Lidstaten. Het standaard tarief in de B.T.W. is 18 %. Malta heeft twee verlaagde tarieven nl. 5 % en 0 %. Malta kent ook geen vermogensbelasting, noch een bronheffing voor dividenden of royalty's. Er is wel een bevrijdende bronheffing van 15 % op uitgekeerde niet belaste vennootschapswinsten, op intresten van bankdeposito's en van overheidsobligaties en op kapitaalwinsten gerealiseerd op de verkoop van aandelen. De last van de sociale zekerheidsbijdragen voor werknemers wordt gelijk verdeeld over werkgevers, werknemers en de overheid, die elk een bijdrage ten belope van 10 % van het loon betalen. De zelfstandigen betalen een bijdrage van 15 % , die wordt aangevuld met nog eens 15 % ten laste van de overheid.

2.1.3.5.7 Polen

De belastingdruk

In 2005 brachten alle belastingen samen in Polen en bedrag op dat 34,8 % van het B.B.P. vertegenwoordigt. Dit is ongeveer evenveel als het (rekenkundig) gemiddelde van de nieuwe Lidstaten, dat 34,2 % t.o.v. het B.B.P. bedroeg. De druk van de directe belastingen, die 7,1 % t.o.v. het B.B.P. bedraagt, is, na deze van Slowakije met 5,7 % t.o.v. het B.B.P., de laagste van alle toetredingslanden. Dit is voornamelijk het gevolg van de zeer lage personenbelasting, die in 2004 slechts een opbrengst van 3,7 % ten opzichte van het B.B.P. kennen. Dit is de laagste druk, na deze van Cyprus (3,6 % van het B.B.P.). De vennootschapsbelastingen vertegenwoordigden in 2004 een bedrag van 2,2 % t.o.v. het B.B.P.. Dit is iets onder het (rekenkundig) gemiddelde van de nieuwe Lidstaten, dat 2,7 % t.o.v. het B.B.P. bedroeg. In 2005 situeert de druk van de indirecte belastingen (13,9 % t.o.v. het B.B.P.) zich in de buurt van het gemiddelde van de toetredingslanden (14,2 % t.o.v. het B.B.P.). De opbrengst van de B.T.W. bedroeg in 2004 slechts 7 % t.o.v. het B.B.P. Dit is na Litouwen (6,4 % t.o.v. het B.B.P.) en Letland (6,9 % t.o.v. het B.B.P.), de laagste druk. De socialezekerheidsbijdragen, die in 2005 bijna evenveel oprachten als de indirecte belastingen nl. 13,8 % t.o.v. het B.B.P.,

situëren zich op 2,5 % punt boven het gemiddelde van de nieuwe Lidstaten. In 2004 droegen de werknemers met bijdragen ten belope van 6,2 % t.o.v. het B.B.P. meer bij dan de werkgevers, waarvan de bijdragen slechts een 5 % t.o.v. het B.B.P. bijdroegen. De sociale lasten van de werknemers zijn dan ook, na deze van Slovenië (7,7 % t.o.v. het B.B.P.) de hoogste.

De tariefstructuur

In de personenbelasting is een barema met drie schijven van kracht. De onderste schijf, met een plafond bij 37.024 PLN, wordt belast tegen 19 %. De tweede schijf, tot een inkomen van 74.048 PLN wordt belast aan 30 %. De inkomens boven deze grens worden belast aan 40 %. Intresten en dividenden worden belast aan 19 %. De vennootschapswinsten worden belast aan 19 %. Het Poolse belastingsysteem is van het klassieke type : de uitgekeerde winsten, die in hoofde van de vennootschap zijn belast, worden in de handen van de ontvangers van de dividenden nog eens belast met een bronheffing van 19 %. Speciale belastingvoordelen gelden voor bedrijven die in 14 speciale economische zones zijn gevestigd. De B.T.W. kent vier tarieven: 22 %, 7 % (restaurants en bouw), 3 % (voedsel en inputs voor de landbouw) en het zero tarief (voor boeken). De werkgevers betalen sociale zekerheidsbijdragen voor het pensioenstelsel (9,7 % van het loon, met een limiet), werkongeschiktheid (6,5 %), ongevallen (0,97 % tot 3,86 %) en voor een schadevergoedingsfonds voor werknemers (0,15 %). De werknemers betalen eveneens bijdragen voor pensioen (9,7 % van het loon, met een limiet) en werkongeschiktheid (6,5 %), maar daarenboven ook nog voor ziekteverzekering en zwangerschap (2,45 %) en nog een bijkomende verzekering voor medische uitgaven (8,5 %).

2.1.3.5.8 Slovenië

De belastingdruk

Van alle nieuwe Lidstaten kent Slovenië in 2005 de hoogste fiscale – en parafiscale druk, die met 39,8 % t.o.v. het B.B.P. 5,6 % punt boven het (rekenkundig) gemiddelde ligt. Voornamelijk de indirecte belastingen (16,2 % t.o.v. het B.B.P.) en de sociale bijdragen (14,9 % t.o.v. het B.B.P.) dragen bij tot deze hoge druk. De opbrengst van de directe belastingen is gelijk aan deze van het (rekenkundig) gemiddelde van de toetredingslanden, dat in 2005 8,6 % t.o.v. het B.B.P. bedraagt. Toch was in 2004 de druk van de vennootschapsbelasting (2 % t.o.v. het B.B.P.) bij de laagste van de nieuwe Lidstaten. Alleen Letland (1,7 % t.o.v. het B.B.P.), Estland (1,8 % t.o.v. het B.B.P.) en Litouwen (1,9 % t.o.v. het B.B.P.) kenden een nog lagere opbrengst van de vennootschapsbelasting. De B.T.W. druk was in 2004 de derde hoogste van de toetredingslanden, met een opbrengst van 8,8 % t.o.v. het B.B.P.. De accijnzen behoorden in 2004 met een opbrengst van 4,2 % t.o.v. het B.B.P. ook tot de hoogste van de nieuwe Lidstaten. Het beeld dat de druk van de sociale lasten biedt is niet wezenlijk verschillend van dit van de indirecte belastingen. Slovenië heeft in 2005 op Tsjechië na (15,3 % t.o.v. het B.B.P.) de hoogste druk van de sociale lasten, die 14,9 % t.o.v. het B.B.P. bedraagt. Typisch voor Slovenië, en in tegenstelling met de meeste andere landen dragen de werknemers het grootste gewicht van de sociale lasten. Hun bijdragen vertegenwoordigen in 2004 een bedrag gelijk aan 7,7 % van het B.B.P.. Dit is het hoogste percentage van alle nieuwe Lidstaten. De werkgevers dragen een druk van 'slechts ' 5,6 % t.o.v. het B.B.P., wat na Malta (3,1 % t.o.v. het B.B.P.), Cyprus (5,4 % t.o.v. het B.B.P.) en Polen(5 % t.o.v. het B.B.P.) de geringste last is.

De tariefstructuur

Slovenië heeft in de personenbelasting een sterk progressief barema met 5 inkomensschijven, en tarieven van 16 % tot 50 %. Er is een vrijgesteld minimum inkomen dat bepaald is op 11 % van het gemiddeld loon. Het tarief in de vennootschapsbelasting is 25 %, behalve voor bedrijven gevestigd in speciale economische zones, waar het tarief slechts 10 % bedraagt. Dividenden worden belast aan 25 %, behalve indien ze worden uitbetaald aan niet-inwoners. Voor hen geldt een bronheffing van 15 %. Er is geen bronheffing op intresten. De B.T.W. kent twee tarieven. Het standaard tarief bedraagt 20 %, terwijl het verlaagd tarief, dat toegepast wordt voor voedsel, landbouwproducten en geneesmiddelen 8,5 % bedraagt. Als overgangsmaatregel geldt ook het verminderd tarief voor restaurants en voor de bouw. Werkgevers betalen socialezekerheidsbijdragen ten belope van 21,1 % van het bruto loon. De werknemers dragen 15,9 % van hun loon af aan de sociale zekerheid. Bedrijven betaalden in 2005 daarenboven nog een "payroll tax" die 0% tot 14,8 % van het brutoloon kan bedragen. Deze belasting zou gradueel worden afgeschaft tegen 2009. In 2006 zou ze met 20 % worden verminderd¹⁴.

2.1.3.5.9 Slowakije

De belastingdruk

De totale fiscale - en parafiscale druk was in 2005 zeer mild, met een verhouding van 29,9 % t.o.v. het B.B.P.. Dit is 4,3 % punt onder het (rekenkundig) gemiddelde van de toetredingslanden. Alleen Litouwen (28,6 % t.o.v. het B.B.P.) en Letland (29,2 % t.o.v. het B.B.P.) kennen een nog lagere globale belastingdruk. Dit is grotendeels het gevolg van zeer lage directe belastingen, die in 2005 slechts een opbrengst van 5,7 % t.o.v. het B.B.P. registreerden, opbrengst die de laagste van alle nieuwe Lidstaten was. Ook de indirecte belastingen waren relatief mild en situeerden zich met 13 % t.o.v. het B.B.P. 1,2 % punt onder het (rekenkundig) gemiddelde. De opbrengst van de accijnzen, die in 2004 slechts 3,2 % t.o.v. het B.B.P. vertegenwoordigde, is dan ook de kleinste van alle toetredingslanden. De B.T.W. opbrengst situeerde zich daarentegen in 2004 precies op het (rekenkundig) gemiddelde van de nieuwe Lidstaten, dat 7,8 % t.o.v. het B.B.P. bedroeg. De werknemers droegen in 2004 slechts een relatief geringe last voor de sociale zekerheid, met bijdragen die slechts 2,8 % t.o.v. het B.B.P. vertegenwoordigden. De werkgevers werden daarentegen geconfronteerd met een druk (7,8 % t.o.v. het B.B.P.); die iets boven het (rekenkundig) gemiddelde (7,2 % t.o.v. het B.B.P.) lag.

De tariefstructuur

Zowel in de personenbelasting, in de vennootschapsbelastingen als in de B.T.W. is het tarief 19 %. Er is in de personenbelasting evenwel een vrijgesteld minimum inkomen en er zijn tegemoetkomingen voor echtgenoten zonder inkomen en voor kinderen. Dividenden worden enkel belast op het niveau van de vennootschap. De werknemers betalen 4 % bijdragen voor de pensioenen, 4 % voor ziekteverzekering, 3 % voor werkongeschiktheid, 1,4 % voor ziekteverzuim en 1 % voor werkloosheid. De werkgevers betalen voor de pensioenen 14 %, voor ziekteverzekering 10 %, voor werkongeschiktheid 3 %, voor ziekteverlof 1,4 %, voor werkloosheid 1 %, en additioneel nog 0,8 % voor ongevallen, 4,5 % voor een reservefonds en 0,25 % voor een waarborgfonds.

¹⁴ Republic of Slovenia, Convergence Programme 2005 – Update, Ljubljana, December 2005. blz. 30.

2.1.3.5.10 *De Tsjechische Republiek*

De belastingdruk

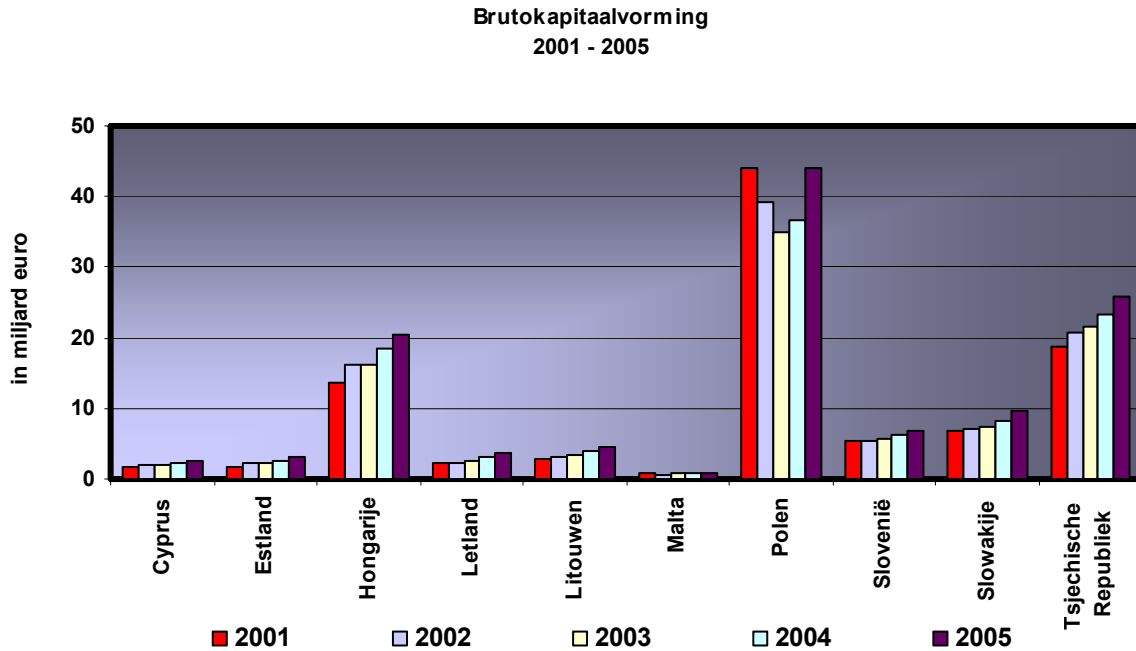
De Tsjechische republiek droeg in 2005, na Slovenië (39,8 % t.o.v. het B.B.P.) en Hongarije (38,9 % t.o.v. het B.B.P.), met een totale fiscale – en parafiscale druk van 36,9 % t.o.v. het B.B.P. de hoogste druk van alle toetredingslanden. De Tsjechische belastingdruk situeert zich dan ook 2,7 % punt boven de (rekenkundig) gemiddelde druk van de nieuwe Lidstaten. Na Malta (11,9 % t.o.v. het B.B.P.) heeft de Tsjechische republiek gemeten naar opbrengst de zwaarste directe belastingen. In 2005 beliep de druk van de directe belastingen 9,5 % t.o.v. het B.B.P.. Toch is de druk van de indirecte belastingen (12,1 % t.o.v. het B.B.P.) en vooral van de sociale bijdragen (15,3 % t.o.v. het B.B.P.) nog hoger. Van alle nieuwe Lidstaten heeft Tsjechië de zwaarste sociale lasten. In 2004 brachten de vennootschapsbelastingen met 4,4 % t.o.v. het B.B.P. bijna evenveel op als de personenbelasting, die goed waren voor 4,8 % t.o.v. het B.B.P.. De Tsjechische republiek heeft daarmee, naar opbrengst de zwaarste vennootschapsbelasting van alle toetredingslanden, en op Polen (3,7 % t.o.v. het B.B.P.) en Cyprus (3,8 % t.o.v. het B.B.P.) de geringste last van de personenbelasting, spijs zijn sterk progressief barema. De werkgevers betaalden in 2004 met een druk van 10,5 % t.o.v. het B.B.P. de zwaarste sociale lasten, na deze van Estland, die 10,8 % t.o.v. het B.B.P. vertegenwoordigden.

De tariefstructuur

Her barema van de personenbelasting kent 4 schijven, met aanslagvoeten van, 12 % tot 32 %. In de vennootschapsbelasting worden de winsten belast aan 24 %. Dividenden uitgekeerd aan buitenlandse aandeelhouders worden belast aan 15 %. Intresten worden eveneens aan 15 % belast. De standaard B.T.W. voet bedraagt 19 %. Het verlaagd tarief bedraagt 5%. Werknemers betalen 12,5 % van hun bruto loon aan bijdragen voor de sociale zekerheid. De werkgevers bijdragen belopen 35 % van het bruto inkomen. Zelfstandigen betalen bijdragen op 50 % van hun netto inkomen, met een plafond van 486.000 CZK. Het bijdragepercentage is 47,5 %. De bijdragen zijn aftrekbaar van het belastbaar inkomen.

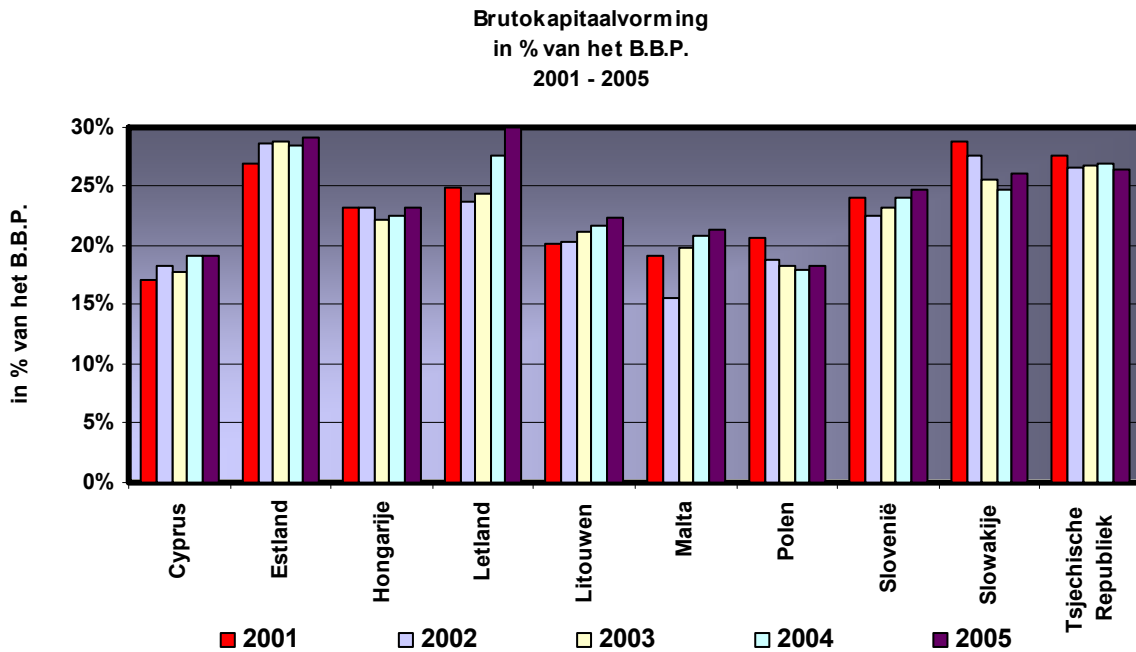
2.1.4 DE KAPITAALVORMING

2.1.4.1 De bruto investeringen

Figuur 48

In alle nieuwe Lidstaten is de brutokapitaalvorming in verhouding tot het bruto binnenlands product minstens even groot als in ons land. Letland en Estland spannen de kroon met brutoinvesteringen die in 2005 bijna 30 % van het bruto binnenlands product bedragen. Ook de Tsjechische republiek (26,4 %), Slowakije (26,2 %) en Slovenië (24,8 %) hebben zeer hoge investeringsritmes. Hongarije (23,1 %) doet het beter dan Polen (18,3 %).

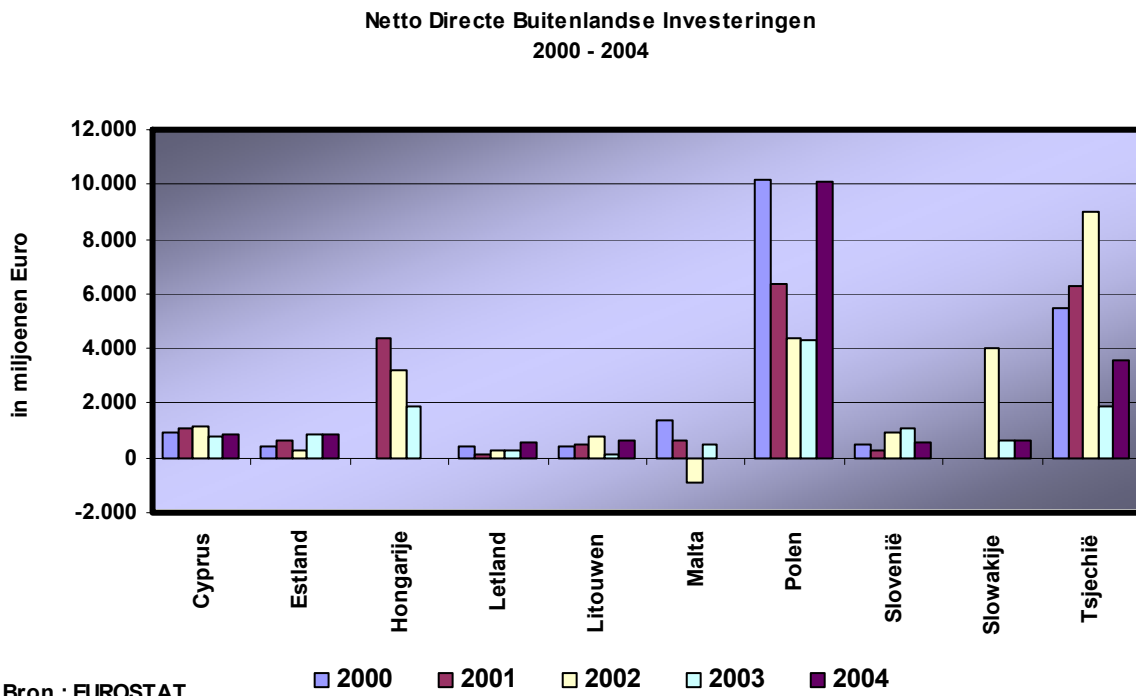
Bron : AMECO-database mei 2006

Figuur 49

2.1.4.2 De buitenlandse directe investeringen

2.1.4.2.1 De totale buitenlandse directe investeringen

De gegevens over de netto buitenlandse directe investeringen zijn geput uit de betalingsbalansstatistieken van EUROSTAT. Voor alle nieuwe Lidstaten, met uitzondering voor Malta, zijn gegevens over de netto investeringen per land van oorsprong beschikbaar tot 2004. Voor Malta zijn de gegevens ontleend aan een oudere versie van de betalingsbalansstatistiek, die slechts tot 2003 reikt.

Bron : EUROSTAT

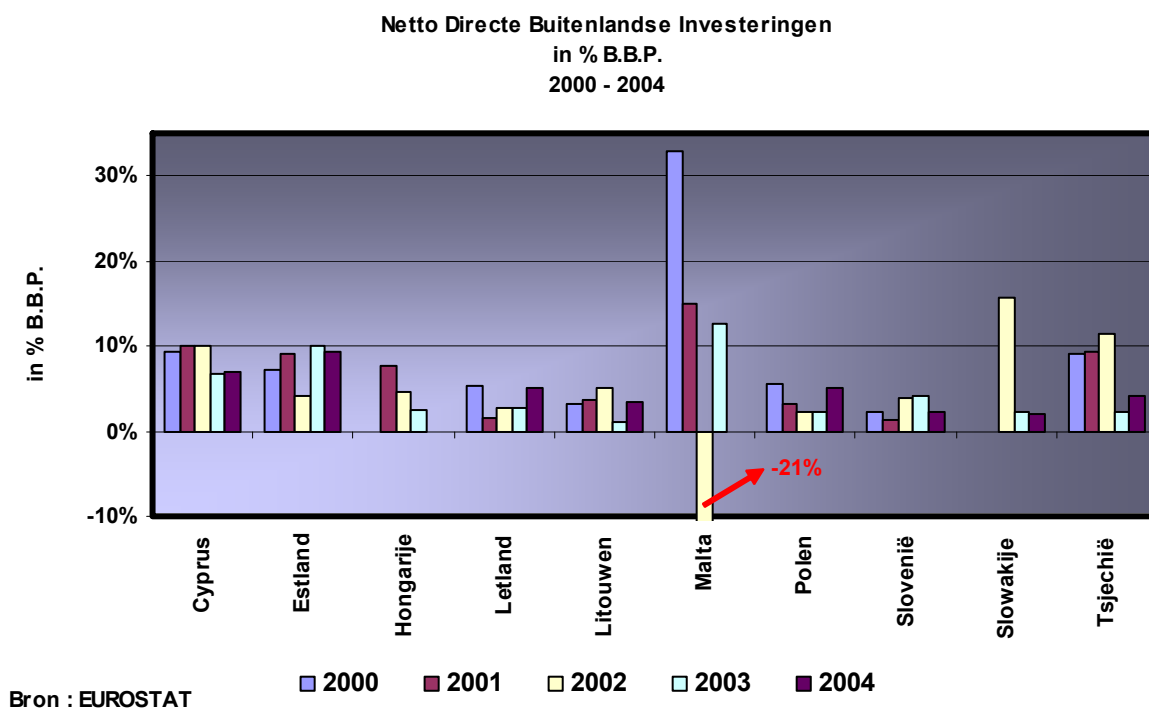
Figuur 50

De gegevens over de nettoinvesteringen betreffen investeringen gefinancierd zowel door aandelen, door leningen (obligaties) of door ingehouden winsten.

De nettoinvesteringen vertonen over de observatieperiode een eerder wisselvallig karakter. De meest succesrijke landen in het aantrekken van investeringen zijn Polen, de Tsjechische Republiek en Hongarije. In verhouding tot het B.B.P. presteren Cyprus, Estland en de Tsjechische Republiek het best.

Volgens de Europese Centrale Bank¹⁵ situeren de buitenlandse directe investeringen in de nieuwe Lidstaten op het vasteland zich in hoge mate in de dienstensector, voornamelijk in de financiële sector, de handel, de vastgoedsector en het transport. Deze investeringen zijn voornamelijk gemotiveerd door marktpenetratie. Recent spelen *outsourcing* en exportgerichtheid eveneens een belangrijke rol. In de nijverheid, zijn volgens de gegevens van de Europese Centrale bank de belangrijkste sectoren de auto-industrie, de elektrische en optische toestellen en de voedingsnijverheid. Voornamelijk de voertuigenindustrie (en ook de metaalverwerking) zijn gericht op de export.

Nederland (22 % van het totaal) en Duitsland (20 % van het totaal) zijn in de 8 continentale nieuwe Lidstaten de grootste investeerders, voor Oostenrijk (9 %) en Frankrijk (8 %)¹⁶. Volgens de Europese Centrale Bank zijn heel wat investeringen van Nederland en Luxemburg in feite investeringen van multinationale bedrijven van buiten de eurozone, die omwille van gunstige financiële of fiscale voordelen, via bedrijven in deze landen investeren¹⁷ in de rest van Europa.

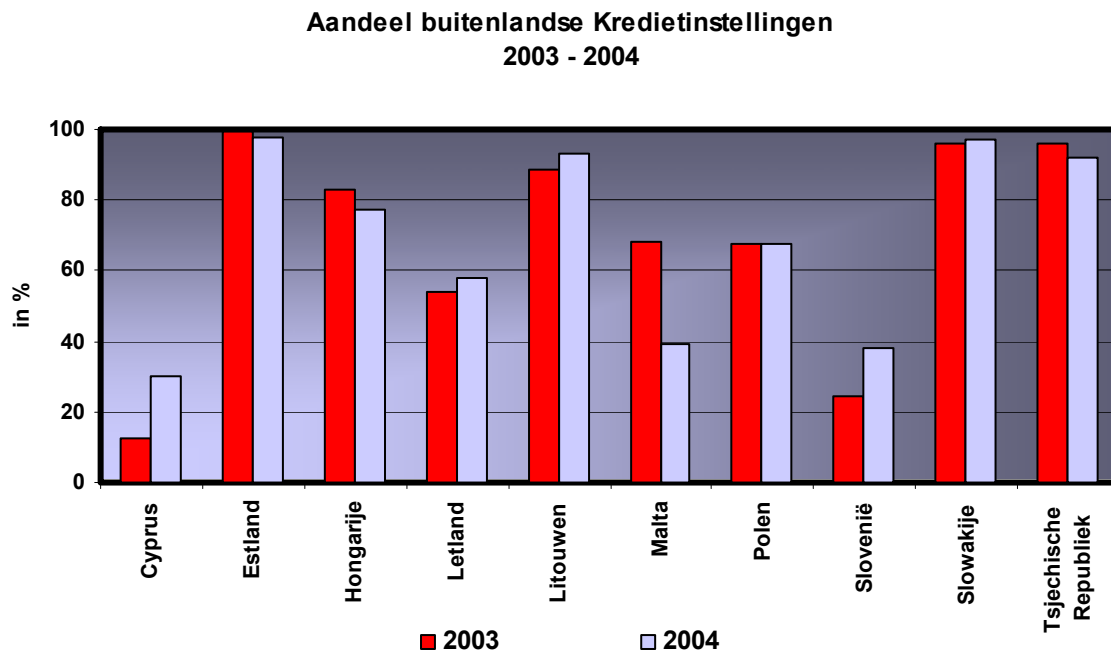
Figuur 51

¹⁵ European Central Bank Monthly Bulletin October 2005, blz 12 en 13.

¹⁶ Aandeel van de investeringen van het land in de totale stock van buitenlandse directe investeringen op 31 12 2004. Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche. Database on Foreign Direct Investment, 2005.

¹⁷ European Central Bank, *Competitiveness and the export performance of the euro Area. Occasional Paper Series*, N° 30, june 2005 blz. 58

Zoals blijkt uit de hiernavolgende grafiek¹⁸ is het grootste gedeelte van de markt van de kredietinstellingen in de nieuwe Lidstaten in buitenlandse handen.

Bron : Allen, Bartiloro en Kowalewski

Figuur 52

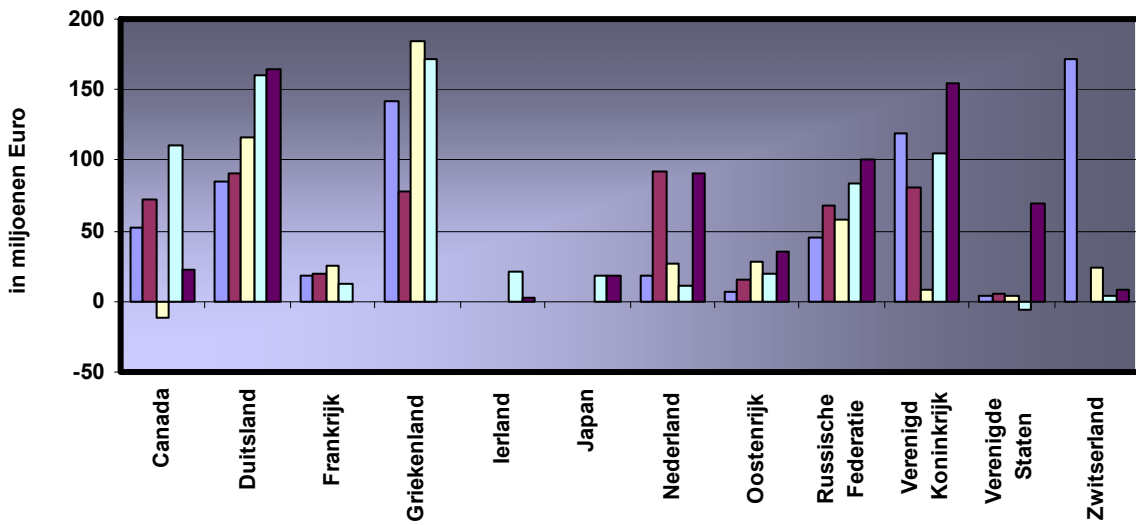
2.1.4.2.2 De buitenlandse directe investeringen per land van oorsprong

De hiernavolgende grafieken zijn voor wat de “flow” van nieuwe directe investeringen betreft gebaseerd op gegevens van Eurostat. Voor wat de “stock” van bestaande directe investeringen betreft is beroep gedaan op de databank van het Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche¹⁹. De “flow” en de “stock” gegevens zijn niet noodzakelijk compatibel. In de grafieken zijn enkel deze landen opgenomen die over de observatieperiode 2000 – 2004(of 2003) minstens in één jaar een investeringsvolume halen dat groter is dan 10% van het investeringsvolume van het land met de grootste investeringen.

¹⁸ Gebaseerd op “The Financial System of the EU 25”, Franklin Allen, Laura Bartiloro en Oskar Kowalewski. November 2005

¹⁹ Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche (wiiw), Database on Foreign Direct Investment in Central, East and Southern Europe, Wien, May 2005.

Cyprus
 Netto Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2004

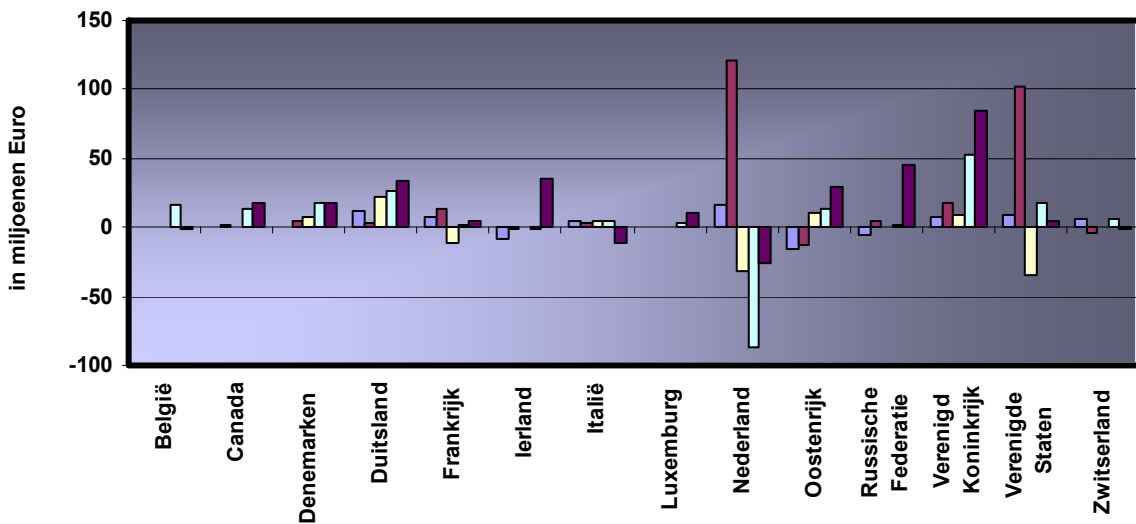

Bron : EUROSTAT

2000 2001 2002 2003 2004

Figuur 53

Estland
 Netto Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2004

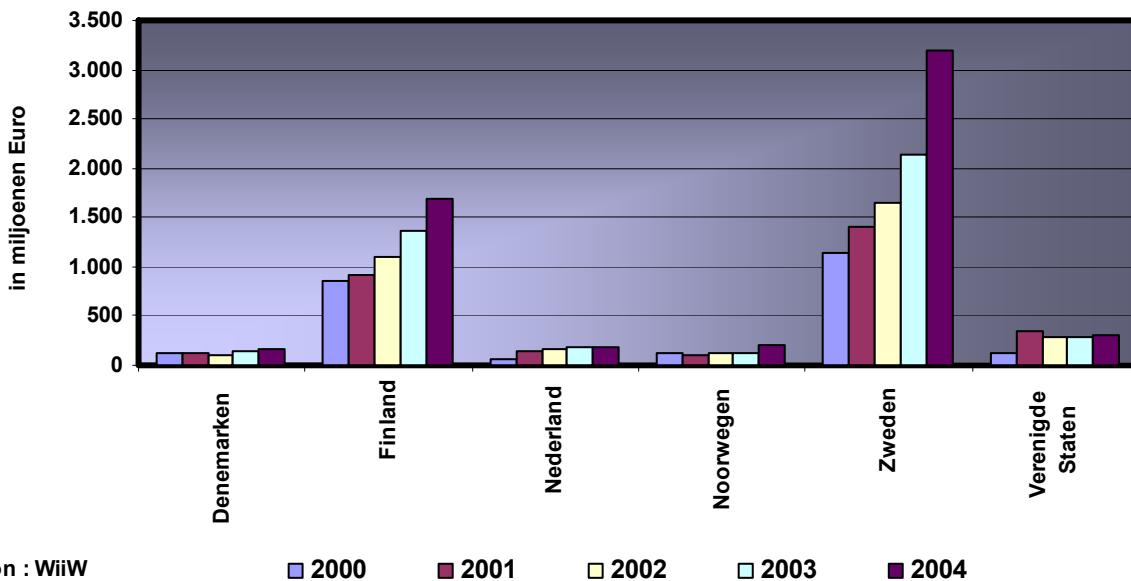

Bron : EUROSTAT

2000 2001 2002 2003 2004

Figuur 54

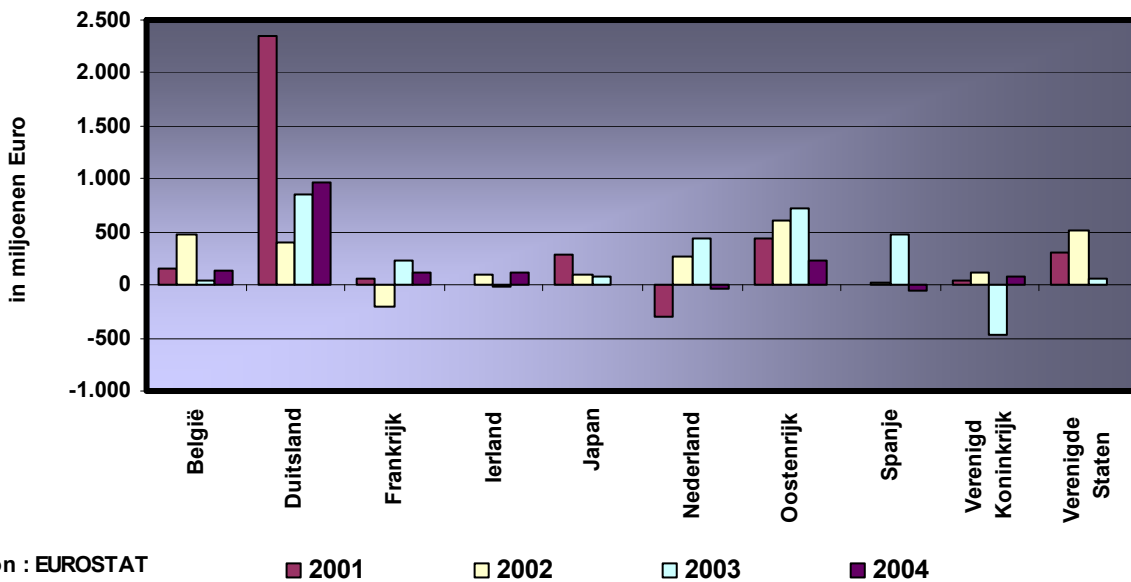
Estland
Stock Directe Buitenlandse Investeringen
2000 - 2004

Bron : WiiW

Figuur 55

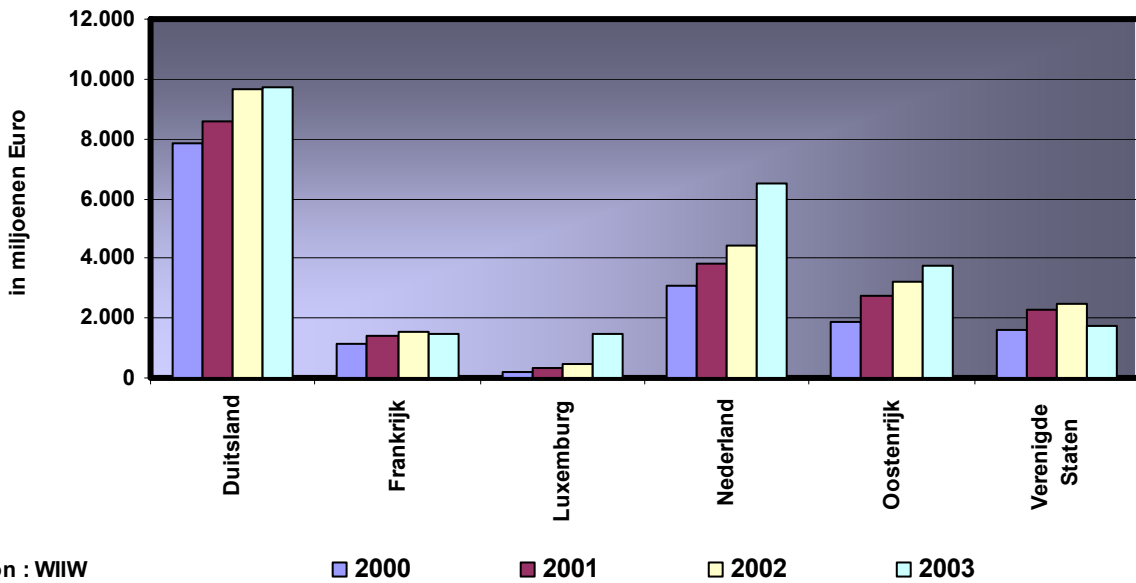
Hongarije
Netto Directe Buitenlandse Investeringen
2001 - 2004

Bron : EUROSTAT

Figuur 56

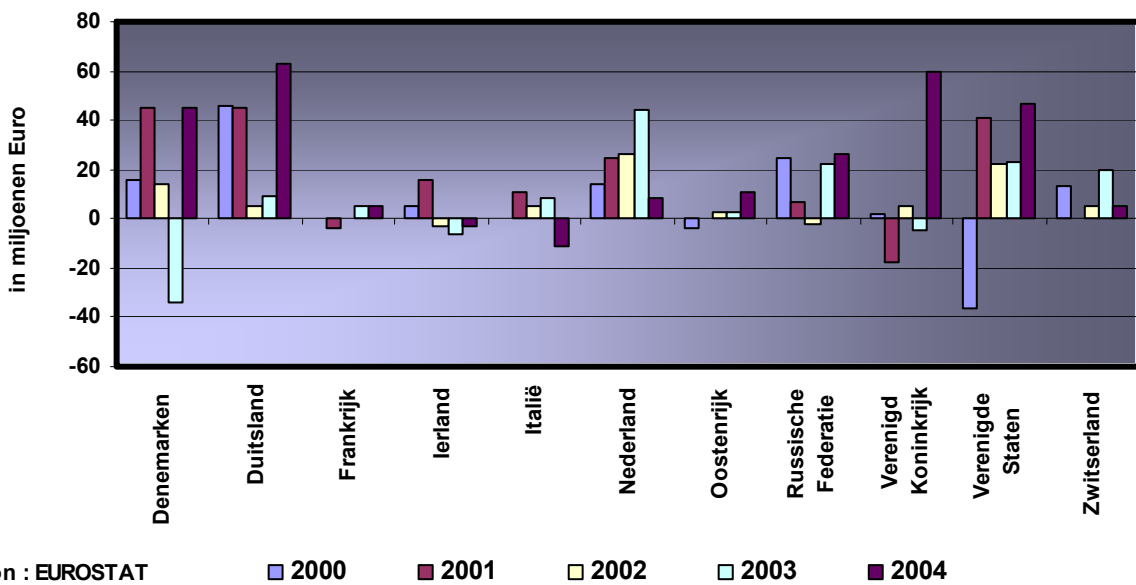
Hongarije
Stock Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2003

Bron : WIW

Figuur 57

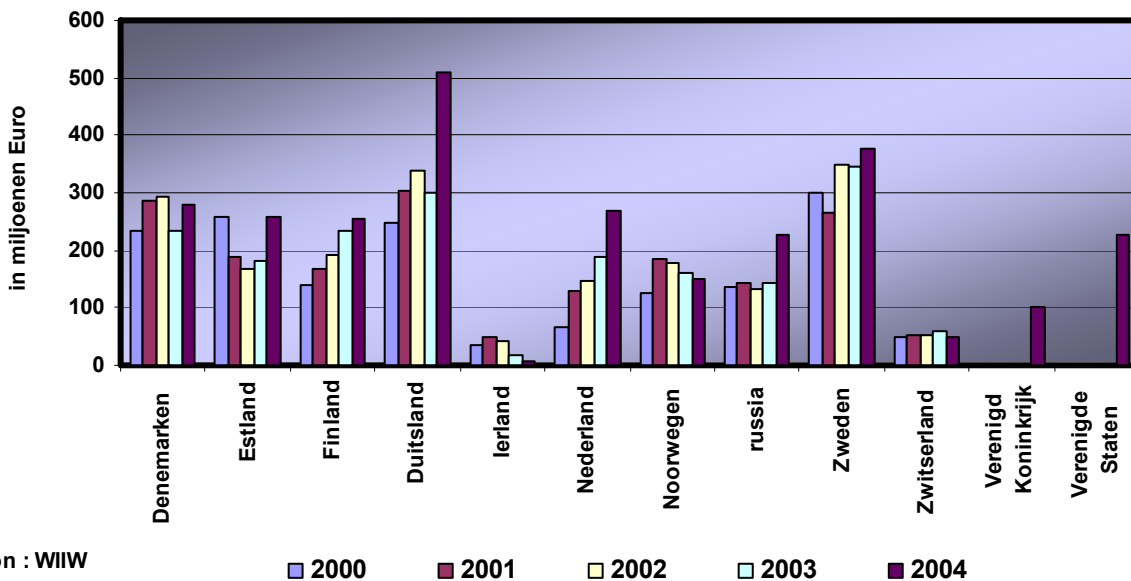
Letland
Netto Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2004

Bron : EUROSTAT

Figuur 58

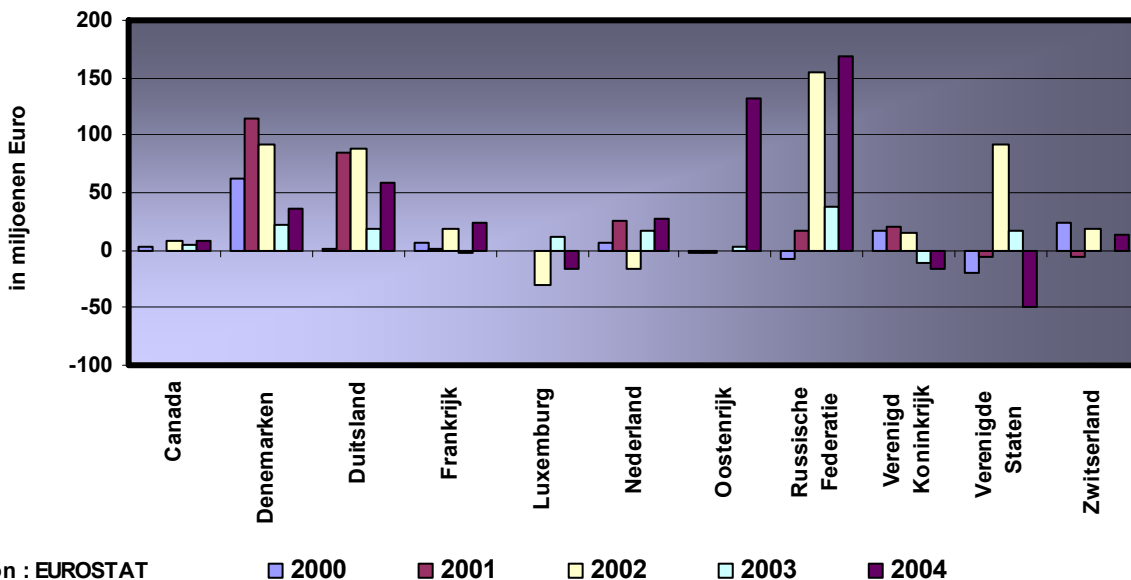
Letland
Stock Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2004

Bron : WIW

Figuur 59

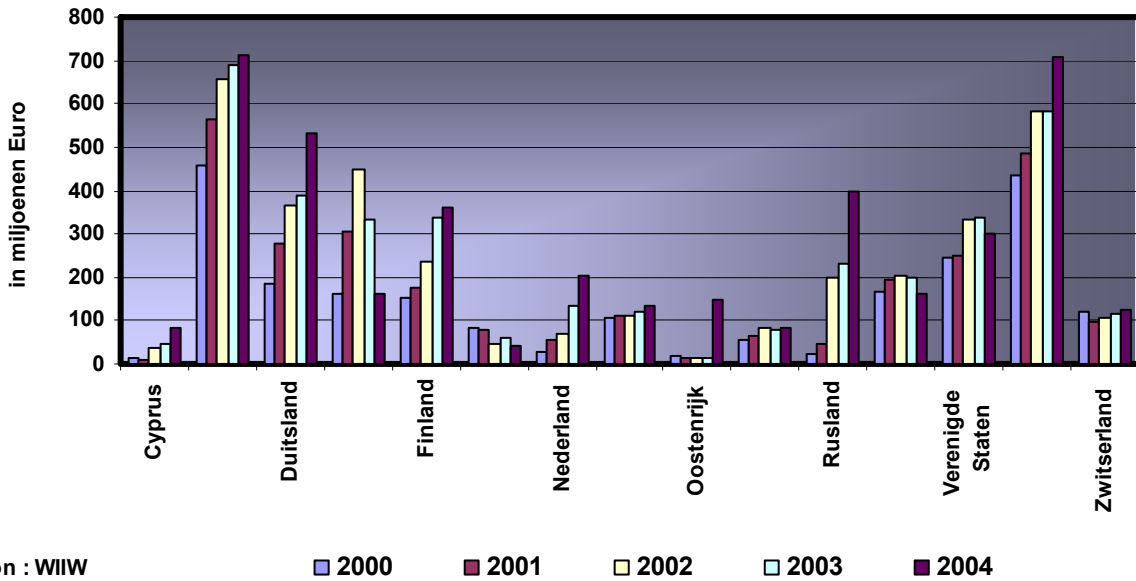
Litouwen
Netto Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2004

Bron : EUROSTAT

Figuur 60

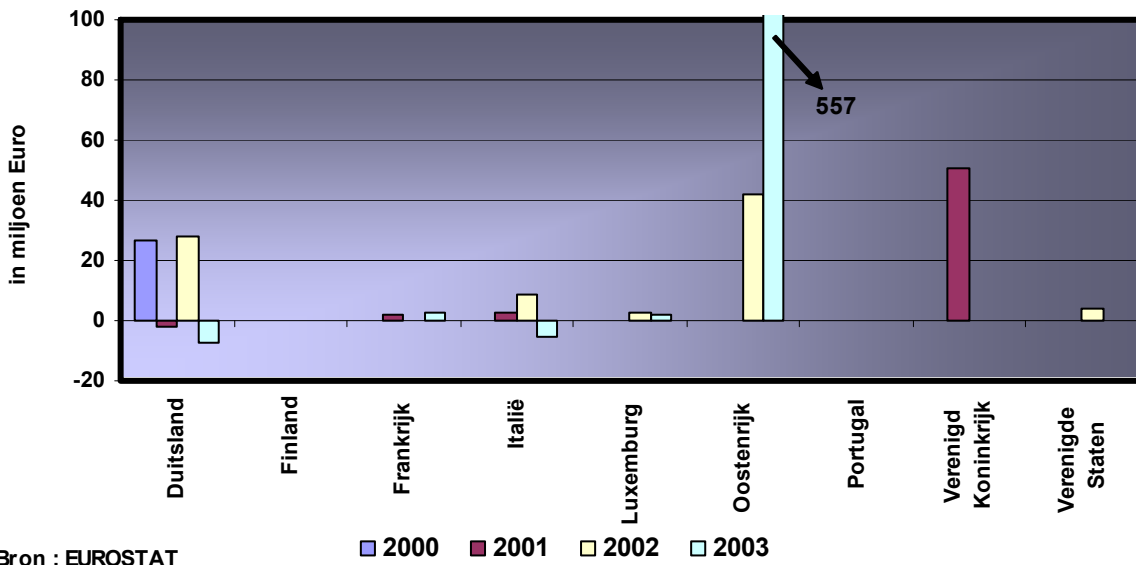
Litouwen
Stock Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2004

Bron : WIW

Figuur 61

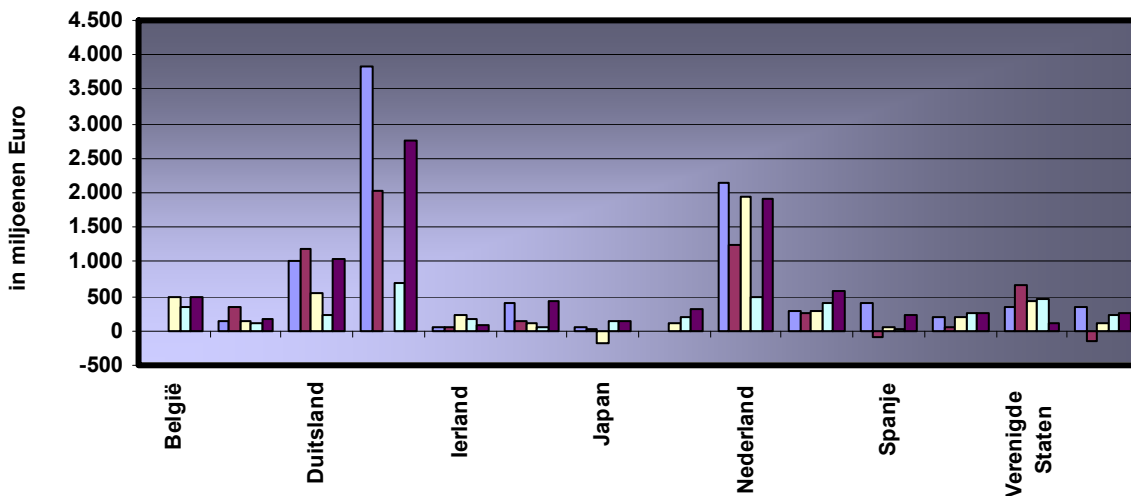
Malta
Netto Directe Buitenlandse Investerings
2000 - 2003

Bron : EUROSTAT

Figuur 62

Polen
 Netto Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2004

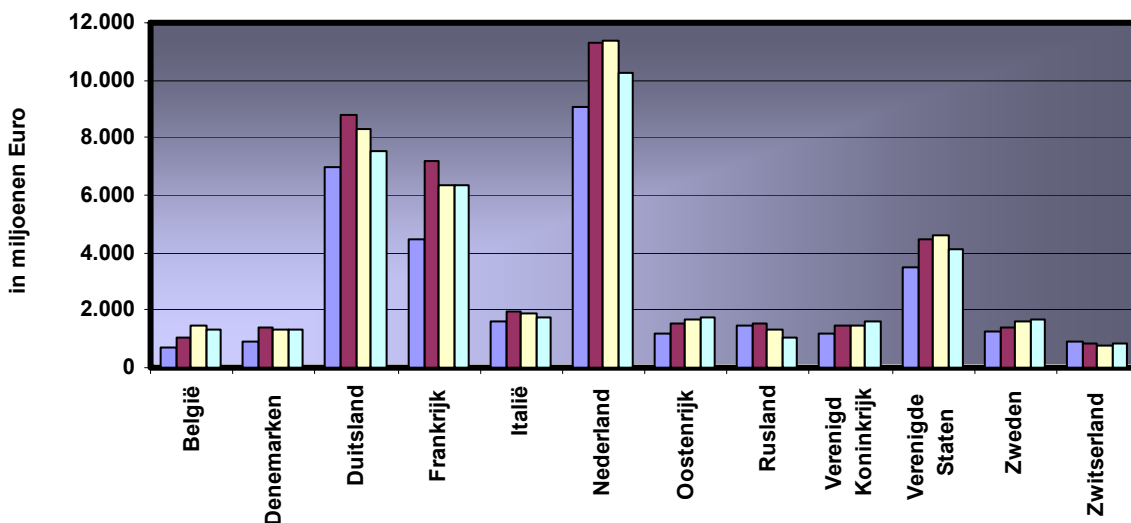

Bron : EUROSTAT

2000 2001 2002 2003 2004

Figuur 63

Polen
 Stock Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2003

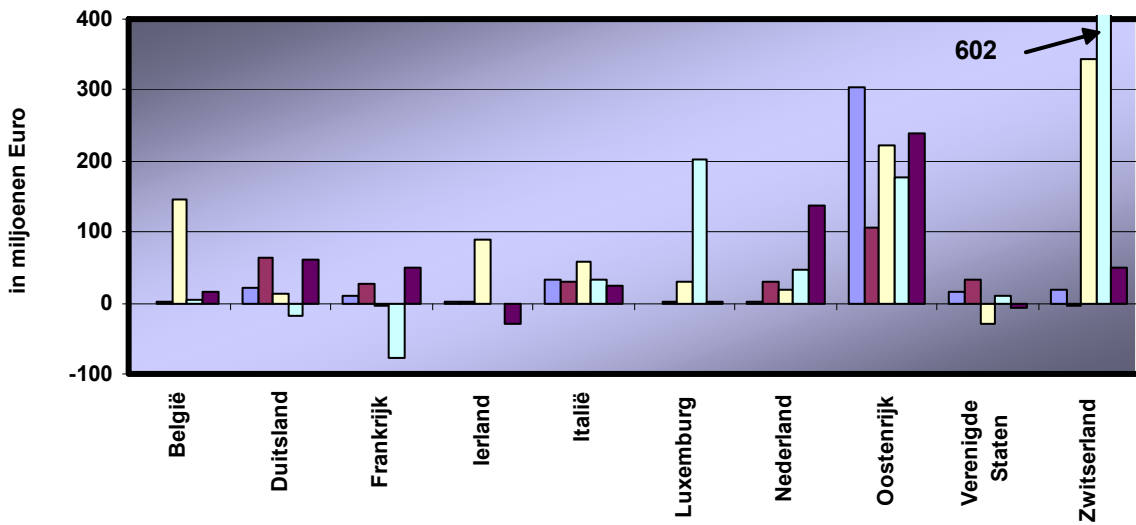

Bron : WIIW

2000 2001 2002 2003

Figuur 64

Slovenië
 Netto Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2004

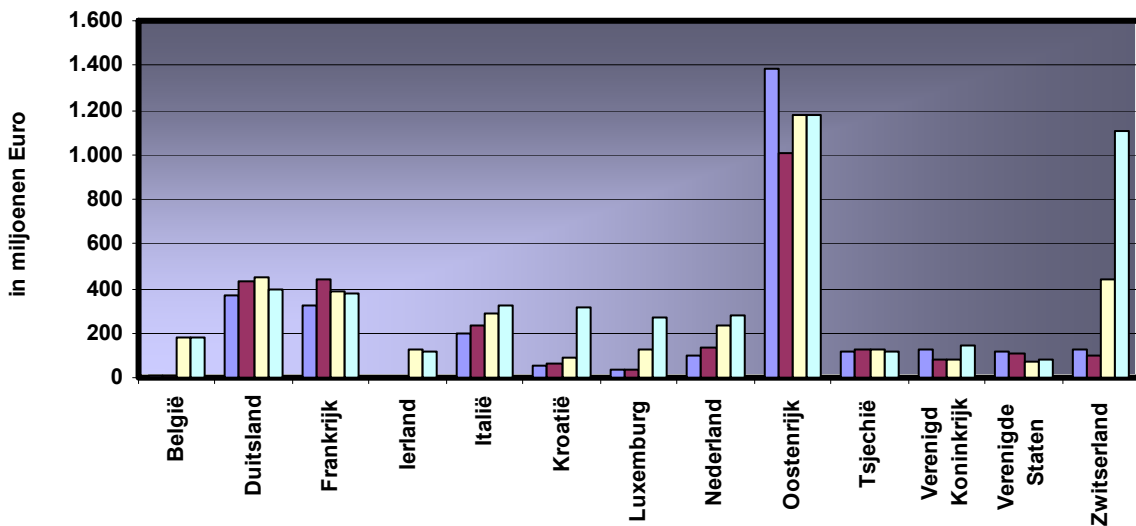

Bron : EUROSTAT

■ 2000 ■ 2001 ■ 2002 ■ 2003 ■ 2004

Figuur 65

Slovenië
 Stock Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2003

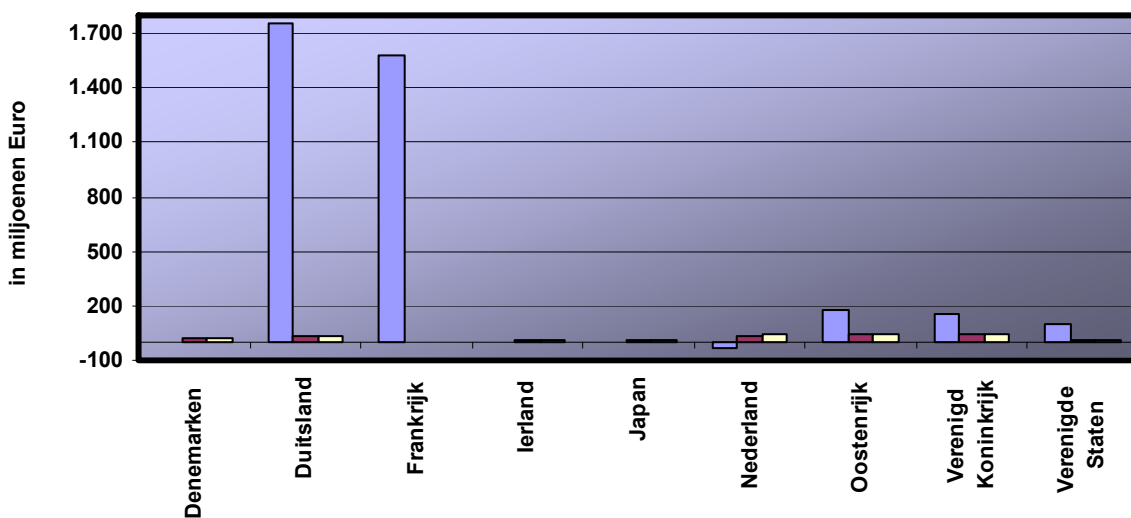

Bron : WIW

■ 2000 ■ 2001 ■ 2002 ■ 2003

Figuur 66

Slowakije
 Netto Directe Buitenlandse Investerings
 2002 - 2004

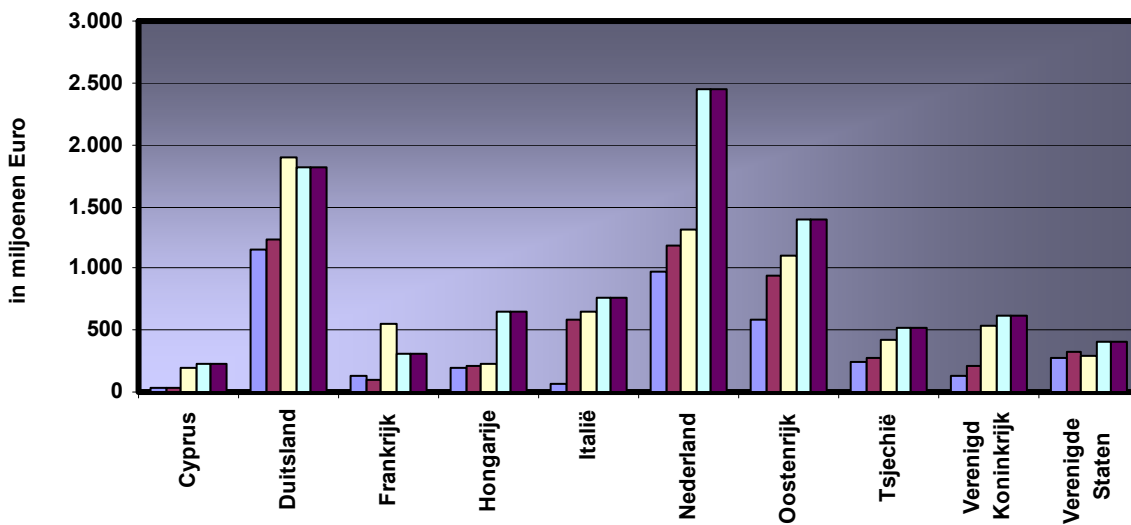

Bron : EUROSTAT

■ 2002 ■ 2003 ■ 2004

Figuur 67

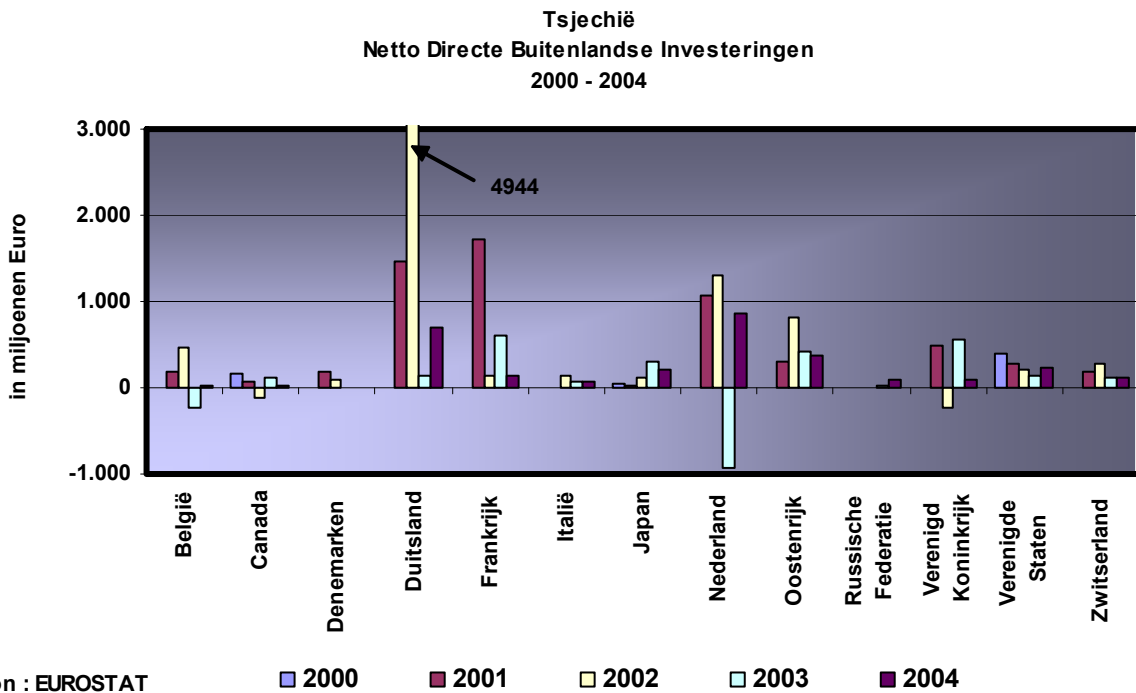
Slowakije
 Stock Directe Buitenlandse Investerings
 2000 - 2004

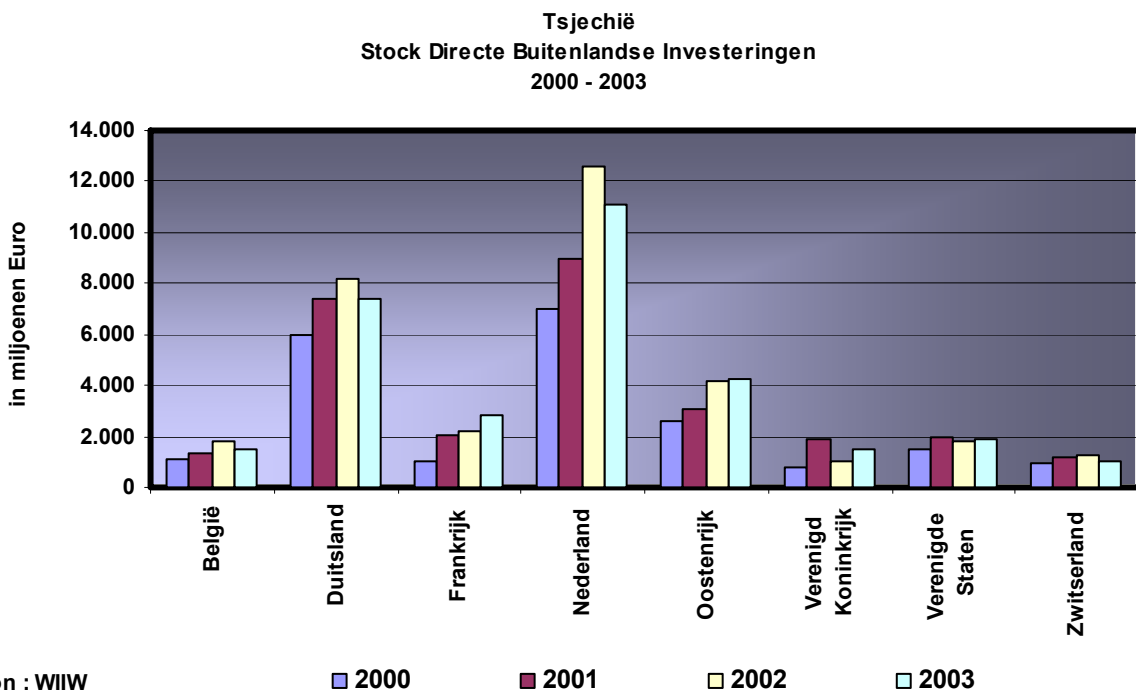
Bron : WIIW

■ 2000 ■ 2001 ■ 2002 ■ 2003 ■ 2004

Figuur 68

Figuur 69

Figuur 70

Over de periode 2000 – 2004 zijn de Russische Federatie en Duitsland de grootste investeerders in de drie kleine Baltische staten. Zij gaan er Denemarken, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk, de USA, Nederland en Oostenrijk vooraf²⁰.

Van de twee eilanden is Cyprus het meest succesvol om investeringen naar zich toe te halen. Van 2000 tot 2004 waren de grootste investeerders in het eiland Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Griekenland en de Russische Federatie. Malta²¹ lijkt in de gunst van de Oostenrijkse investeerders te liggen.

België was over de periode 2000 – 2004, de vierde investeerder in Hongarije, na Duitsland, Oostenrijk en de USA, maar voor Nederland en Japan. In 2003 had Duitsland het grootste aandeel in de stock van buitenlandse investeringen van Hongarije. Nederland en Oostenrijk bekleedden de tweede en de derde plaats.

In Polen was Frankrijk van 2000 tot 2004 de grootste investeerder, voor Nederland, Duitsland, de USA en Oostenrijk. België komt op de 6de plaats. In 2004 desinvesteert Rusland fors. Gemeten naar de stock aan buitenlandse investeringen was Nederland in 2003 de grootste investeerder, voor Duitsland, Frankrijk, de USA en Oostenrijk.

In de periode 2000 – 2004 was in Slovenië Oostenrijk de grootste investeerder, op de voet gevolgd door Zwitserland. Nederland en Luxemburg gaan er België vooraf, dat in die periode meer investeerde dan Duitsland. Ook gemeten naar de stock is Oostenrijk in 2003 de grootste investeerder, voor Zwitserland, Duitsland en Frankrijk.

In Slowakije²² was Duitsland van 2000 tot 2004 de grootste investeerder, voor Frankrijk en Oostenrijk. Nederland is in Slowakije in 2004 de grootste bezitter van investeringen, gevolgd door Duitsland en Oostenrijk.

Over de periode 2000 – 2004 zijn de grootste investeerders in de Tsjechische republiek Duitsland, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en de USA. België komt op de 9de plaats, na Japan. Naar de stock van investeringen is in 2003 Nederland de grootste, voor Duitsland en Oostenrijk. Ons land bekleedde de 7de plaats.

Duitsland investeerde over de periode 2000 - 2004 het meest in de nieuwe Lidstaten²³. Als tweede investeerder komt Oostenrijk, gevolgd door Frankrijk en de U.S.A.. België bekleedt een niet onbelangrijke 6de plaats.

---

²⁰ De hiernavolgende paragrafen zijn zoals bovenstaande grafieken gesteund, voor wat de "flow" gegevens betreft op Eurostat data en voor wat de "stock" gegevens betreft op de wiiw-database.

²¹ Volgens gegevens die strekken tot 2003.

²² De gegevens van Eurostat en van de wiiw-Database lijken voor Slowakije niet compatibel. Wellicht zijn de Eurostat gegevens hier mindere robuust.

²³ Hierbij is geen rekening gehouden met de gegevens voor Malta, die slechts tot 2003 strekken.

2.2 De Convergentie-indicatoren

Overeenkomstig artikel 122, lid 2, van het EG-Verdrag moeten de Commissie en de Europese Centrale Bank (ECB) aan de Raad minstens om de twee jaar of op verzoek van een "Lidstaat met een afwijking" verslag uitbrengen over de vooruitgang die door de "Lidstaten met een afwijking" is geboekt in het in overeenstemming met het EG-Verdrag brengen van hun nationale wetgeving en over het bereiken van een hoge mate van duurzame convergentie. "Lidstaten met een afwijking" - met uitzondering van Denemarken en het Verenigd Koninkrijk die een opt-out overeenkomst afsloten - hebben de euro nog niet ingevoerd. In 1998 waren er twee landen met een afwijking nl. Griekenland en Zweden. Griekenland is op 1 januari 2001 tot de euro toetreden. De ECB en de Commissie oordeelden daarentegen in 2000 en in 2002, dat Zweden nog niet aan alle eisen voor toetreding tot de euro voldeed. De tien landen die op 1 mei 2004 tot de Europese Unie toetraden zijn uit hoofde van artikel 4 van het Toetredingsverdrag "Lidstaten met een afwijking". In oktober 2004 hebben de Commissie en de Europese Centrale bank een convergentierapport uitgebracht met betrekking tot de vooruitgang van de tien nieuwe Lidstaten en Zweden. De Commissie en de Europese Centrale Bank zouden normalerwijze in oktober 2006 een nieuwe evaluatie over de convergentie van de 10 nieuwe Lidstaten publiceren. Slovenië en Litouwen hebben evenwel in maart van dit jaar om een evaluatie verzocht. Het resultaat van dit onderzoek is op 16 mei 2006 in een rapport gepubliceerd. De Commissie en de Europese Centrale Bank adviseren daarin de Raad om op 1 januari 2007 Slovenië wel en Litouwen niet op te nemen in de eurozone.

De "hoge mate van duurzame convergentie" wordt beoordeeld aan de hand van vier convergentiecriteria met betrekking tot :

- de prijsstabiliteit;
- de begrotingspositie van de overheid;
- de wisselkoersstabiliteit;
- de langetermijnrente.

2.2.1 DE PRIJSSTABILITEIT

Het gemiddeld inflatiepercentage mag gedurende een periode van één jaar voor het onderzoek niet hoger zijn dan 1,5 procentpunt boven het inflatiecijfer van de drie Lidstaten, die op het gebied van prijsstabiliteit de beste resultaten vertonen.

2.2.2 DE BEGROTINGSPOSITIE VAN DE OVERHEID

Het begrotingssaldo van de overheid mag overeenkomstig de buitensporige tekortprocedure van artikel 104 van het EG-Verdrag de 3% niet overschrijden.

2.2.3 DE WISSELKOERSSTABILITEIT

Het WKM II (ERM II)

Het wisselkoerscriterium vereist de inachtneming van de normale fluctuatiemarges van het wisselkoersmechanisme (WKM II) gedurende ten minste twee jaar, zonder devaluatie t.o.v. de valuta van elke andere Lidstaat. De fluctuatiemarges zijn bepaald op plus en min 15 % van de spilkoers t.o.v. de euro. Sinds 30 april 2005 hebben Letland, Malta en Cyprus het WKM II vervoegd. Slowakije is in november 2005 toetreden. Estland, Litouwen en Slovenië participeren reeds sinds juni 2004 aan het WKM II.

2.2.4 DE LANGETERMIJNRENTE

Gedurende een periode van één jaar voor het onderzoek mag de gemiddelde nominale rente niet meer dan 2 procentpunt hoger zijn dan de nominale intrestvoet van de drie Lidstaten die op het gebied van prijsstabiliteit de beste resultaten vertonen.

2.2.5 DE RESULTATEN IN OKTOBER 2004 VOOR DE 10 NIEUWE LIDSTATEN

De in augustus 2004 berekende referentiewaarde voor het inflatiecijfer van de drie best preterende lidstaten was 2,4%. Geen enkel van de tien nieuwe Lidstaten voldeed aan dit criterium.

Op 28 juni 2004 zijn de Estse kroon, de Litouwse litas en de Sloveense tolar tot WKM II toegetreden. De Tsjechische kroon, de Hongaarse forint, het Cypriotische pond, de Letse lats, de Maltese lira, de Poolse zloty, de Slowaakse kroon zijn nog niet tot WKM II toegetreden. Hoewel de drie valuta's die sinds 28 juni 2004 aan WKM II deelnemen ten opzichte van de euro stabiel zijn, neemt geen van de onderzochte landen gedurende de vereiste tijdsspanne deel aan WKM II. Geen van de tien landen voldoet aan het wisselkoerscriterium.

Alleen Estland, Letland, Litouwen en Slovenië voldoen in 2004 aan het excessief deficit criterium.

De in augustus 2004 berekende referentiewaarde voor de lange termijnrente was 6,4%. De langetermijnrente lag onder de referentiewaarde in Tsjechië, Cyprus, Letland, Litouwen, Malta, Slovenië, Slowakije. Van deze zeven landen werd vastgesteld dat zij voldeden aan het rentecriterium. Ten aanzien van Estland, waar geen langlopende staatsobligaties of vergelijkbare waardepapieren beschikbaar zijn, zijn er volgens het Convergence Rapport van oktober 2004 "geen redenen om te concluderen dat dit land niet aan het criterium inzake de rente zou voldoen".

Uit onderstaande tabel, die ontleend is aan het de technische bijlage aan bovenvermeld rapport, blijkt dat geen enkel land zijn wetgeving reeds voldoende heeft aangepast aan de vereisten van de economische en monetaire unie. Ten aanzien van het inflatiecriterium voldoen enkel de Tsjechische republiek, Estland, Cyprus en Litouwen. Met betrekking tot het deficit ontsnappen alleen de Tsjechische republiek, Estland, Letland, Litouwen en Slovenië aan de excessieve deficitprocedure. In september 2004 waren enkel Estland, Litouwen en Slovenië lid van het WKM II. Hongarije en Polen, de twee grootste toetredingslanden, hebben een langetermijnintrestvoet die boven de referentiewaarde uitstijgt. Voor wat de economische prestaties betreft voldoen in september 2004, dus enkel twee kleine Baltische staten, Estland en Litouwen aan de convergentiecriteria.

	Wetgeving	Inflatie	Excessief deficit	Deficit	Schuld				Wisselkoers	Lange termijn intrestvoet
		HICP		(in % BBP)	(in % BBP)				ERM II	
					verandering t.o.v. vorig jaar				deelname	
		sept 2004	aug 2004	2003	2003	2003	2002	2001	sept 2004	aug 2004
Referentiewaarde		2,4		3	60					6,4
Tsjechische republiek	nee	1,8	ja	12,6	37,8	9,0	3,5	7,1	nee	4,7
Estland	nee	2,0	nee	-3,1	5,3	0,0	0,9	-0,3	ja	4,6
Cyprus	nee	2,1	ja	6,4	70,9	3,5	3,1	2,7	nee	5,2
Letland	nee	4,9	nee	1,5	14,4	0,3	-0,8	2,0	nee	5,0
Litouwen	nee	-0,2	nee	1,9	21,4	-1,0	-0,5	-0,9	ja	4,7
Hongarije	nee	6,5	ja	6,2	59,1	1,9	3,7	-1,9	nee	8,1
Malta	nee	2,6	ja	9,7	71,1	8,4	0,5	5,8	nee	4,7
Polen	nee	2,5	ja	3,9	45,4	4,3	4,4	-0,1	nee	6,9
Slovenië	nee	4,1	nee	2,0	29,4	-0,1	1,4	0,7	ja	5,2
Slowakije	nee	8,4	ja	3,7	42,6	-0,7	-5,4	-1,2	nee	5,1

Bron : Convergence Report 2004 – Technical annex. SEC(2004) 1268

Tabel 1

2.2.6 DE RESULTATEN IN MEI 2006 VOOR SLOVENIË EN LITOUWEN

	Wetgeving	Inflatie	Excessief deficit	Deficit			Schuld		Wisselkoers	Lange termijn intrestvoet
		HICP		(in % BBP)			(in % BBP)		ERM II deelname	
	maart 2006	maart 2006		2005	2005	2004	2003	2002	maart 2006	maart 2006
Referentiewaarde		2,6		3	60					5,9
Litouwen	ja	2,7	nee	0,5	18,7	19,5	21,2	22,3	ja	3,7
Slovenië	ja	2,3	nee	1,8	29,1	29,5	29,1	29,7	ja	3,8

Bron : *Convergence Report 2006 on Lithuania – Convergence report 2006 on Slovenia.*

Tabel 2

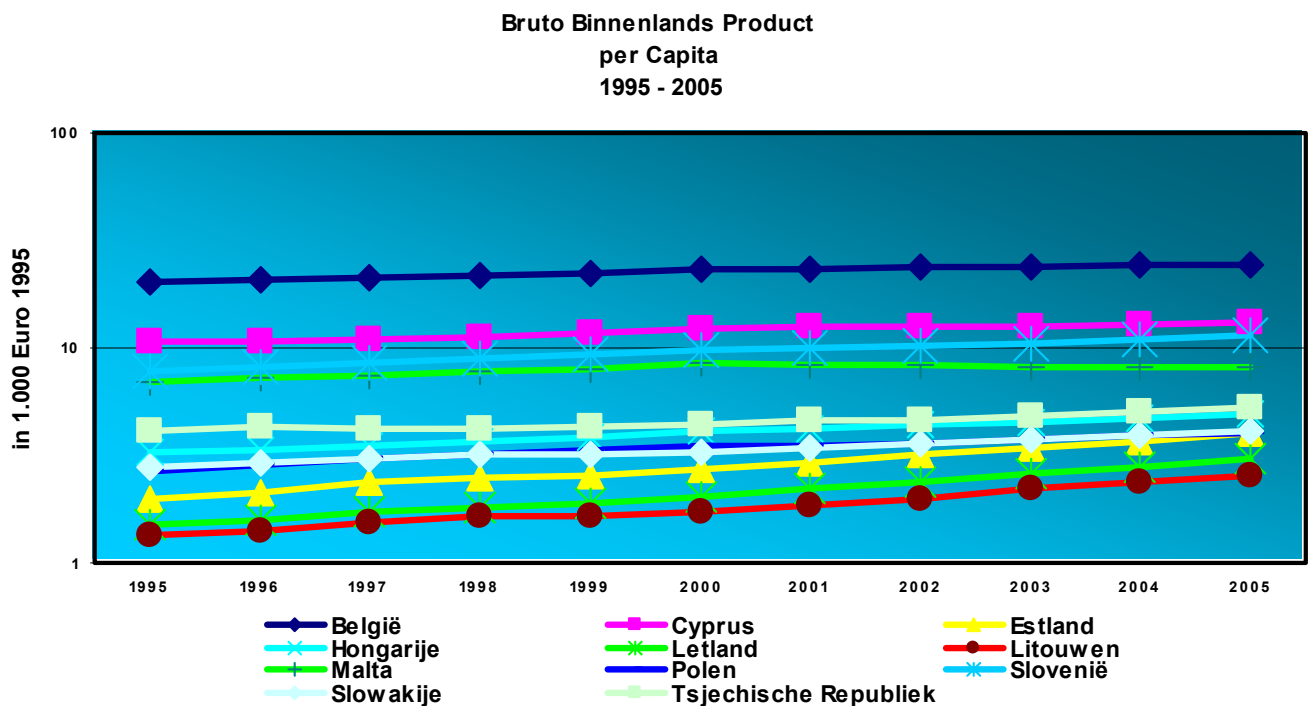
Uit de gegevens van de tabel volgt dat beide kandidaten voldoen aan de criteria wetgeving, deficit, schuld, wisselkoers en lange termijn intrestvoet, maar dat de inflatie in Litouwen 0,1 % punt boven de referentiewaarde uitkomt. Vandaar dat de Commissie ten aanzien van Litouwen besluit *“that there should be no change in the status of Lithuania as a Member State with derogation”*²⁴. Slovenië daarentegen scoort voor de inflatie 0,3 % punt onder de referentiewaarde en slaagt dus in de test. Ten aanzien van Slovenië besluit het rapport dan ook *“that Slovenia has achieved a high degree of sustainable convergence”*²⁵. Verwacht wordt dat Slovenië op 1 januari 2007 toetreedt tot de Eurozone.

²⁴ Commission of the European Communities. Report from the commission. Convergence report 2006 on Lithuania. COM(2006) 223. [SEC(2006)614]. Brussels 16 May 2006.

²⁵ Commission of the European Communities. Report from the commission. Convergence report 2006 on Slovenia. COM(2006) 223. [SEC(2006)614]. Brussels 16 May 2006.

2.3 De Convergerende Groei

Uit onderstaande grafiek, die in een semi-logaritmisch vlak het bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking in 1995 van de 10 nieuwe Lidstaten en van ons land uitzet tegen de groei van het bruto binnenlands product per hoofd over de periode 1995 – 2005²⁶, kan men duidelijk afleiden dat aan het begin van deze periode voornamelijk de continentale nieuwe Lidstaten van een veel lager per capita inkomen vertrekken, en dat ook de relatieve verschillen tussen hen nog zeer groot zijn. In 2005 zijn de relatieve verschillen onderling en met ons land reeds aanzienlijk kleiner. De snelste groeiers zijn de drie kleine Baltische staatjes : Litouwen (6,5 %), Estland (7,1 %) en Letland (7,3 %). Zij hebben in 1995 ook het geringste B.B.P. per capita. De twee eilanden, die in 1995 het hoogste B.B.P. per capita hebben zijn de traagste groeiers : Malta groeit gemiddeld met 1,6 % per jaar en Cyprus met 2,0% per jaar. Van de andere continentale landen presteert Polen, rekening houdend met zijn uitgangspositie in 1995, het best, met een gemiddelde jaarlijkse groei van 4,2%.

Bron : AMECO-Database

Figuur 71

Er is heel duidelijk een convergentie van de nieuwe lidstaten naar het niveau van het B.B.P. per capita van de oudere lidstaten en ook een convergentie onderling.

²⁶ In deze afdeling is bij de berekening van het B.B.P. per hoofd uitgedrukt in € geen rekening gehouden met de wisselkoersevolutie. M.a.w. het B.B.P. per hoofd is geschat als het B.B.P. per hoofd in nationale munt omgerekend naar € aan de wisselkoersen van 1995. De gegevens zijn ontleend aan de AMECO-Database versie november 2005.

2.3.1 DE SCHATTING VAN DE CONVERGENTIE²⁷

De convergentie van de groei van het per capita inkomen wordt veelal gemeten ofwel naar de afname van de spreiding van het per capita inkomen tussen verschillende economieën (σ -convergentie) ofwel naar de partiële correlatie tussen de groei van het per capita inkomen en het initieel niveau van het per capita inkomen (β -convergentie).

De meeste empirische studies betreffende de spreiding van het inkomen per hoofd zijn gebaseerd op het neoklassiek groeimodel van Solow. In dit model is de groei van een economie functie van de "steady state", waarbij o.a. het per capita kapitaal en het inkomen per hoofd eenzelfde evenwichtsgroeiritme kennen, en van het initieel niveau van het per capita inkomen. Dit wordt meestal weergegeven door de volgende vergelijking :

$$\ln y(t) - \ln y(0) = (1 - e^{-\lambda t}) \ln y^* - (1 - e^{-\lambda t}) \ln y(0) \quad (1)$$

waarbij : $\ln y(t)$: de logaritme van het per capita inkomen in jaar t

y^* : het "steady state" niveau van het per capita inkomen

λ : het convergentieritme

Om deze relatie empirisch te schatten worden een aantal vereenvoudigingen doorgevoerd. Meestal wordt verondersteld dat de "steady state", die door Solow gedefinieerd werd binnen een economie ook geldt tussen economieën. Men kan verder veronderstellen dat de "steady state" voor alle landen gelijk en constant is. Deze hypothese wordt de absolute convergentie genoemd. Deze hypothese kan evenwel worden afgezwakt tot wat de voorwaardelijke convergentie wordt genoemd. Deze afgezwakte hypothese stelt dat, alhoewel de factoren die in elk land afzonderlijk de "steady state" bepalen constant zijn, zij tussen de landen onderling verschillende waarden kunnen aannemen. De "steady state" zou dan uitgedrukt worden door

$$y^* = \chi' \gamma \quad (2)$$

met : χ een vector van "steady state" factoren

γ een vector van parameters

Hierna zal worden verondersteld dat de landen van de Europese Unie voldoende homogeen zijn zodat de absolute convergentie hypothese opgaat.

De te schatten vergelijking wordt dan :

$$\ln y(t) - \ln y(0) = \alpha + \beta \ln y(0) \quad (3)$$

²⁷ Voor een meer uitgewerkte uiteenzetting wordt verwezen naar M. Abreu, H.L.F. de Groot en R.J.G.M. Florax : "A Meta-Analysis of Beta-Convergence." Tinbergen Discussion Paper TI 205 001/3 43 blz., of naar A.T. Young, M.J. Higgins en D.Levi : Sigma-Convergence versus Beta-Convergence : Evidence from U.S. County-Level Data. Department of Economics. Emory University. Atlanta. April 2004 of nog naar J.Andrés, J. Bisca en R. Doménech : Sigma-convergence in the OECD : Traditional Dynamics or Narrowing Steady State Differences? *University of Valencia*. April 2003. De standaard referentie is : R. J. Barro en X. Sala-i-Martin. *Economic Growth*. MIT Press, 2nd Ed.2003.

of

$$\ln y(t) = \alpha + (1 + \beta) \ln y(0) \quad (3')$$

waarbij de coëfficiënt van $\ln y(0)$ in het rechter lid negatief moet zijn voor convergentie.

β - convergentie

rekening houdend met (1) kan het convergentieritme λ worden geschat als :

$$1 + \beta = - (1 - e^{-\lambda t})$$

of
$$\lambda = -\ln (1 + \beta) \quad (4)$$

σ - convergentie

Steunend op de vergelijking (3) kan de relatie tussen de variantie in de periode t en de variantie van de logaritme van het per capita inkomen in de periode $(t-1)$ worden geschreven als :

$$\sigma_t^2 = (1 + \beta)^2 \sigma_{(t-1)}^2 \quad (5)$$

waarbij de relatie (4) blijft gelden.

λ kan worden geschat als :

$$\hat{\lambda} = -\log(1 + \hat{\beta}) \quad (6)$$

met als standaard fout :

$$\hat{\sigma}_\lambda = \frac{\hat{\sigma}_\beta}{(1 + \hat{\beta})} \quad (7)$$

2.3.1.1 β - convergentie

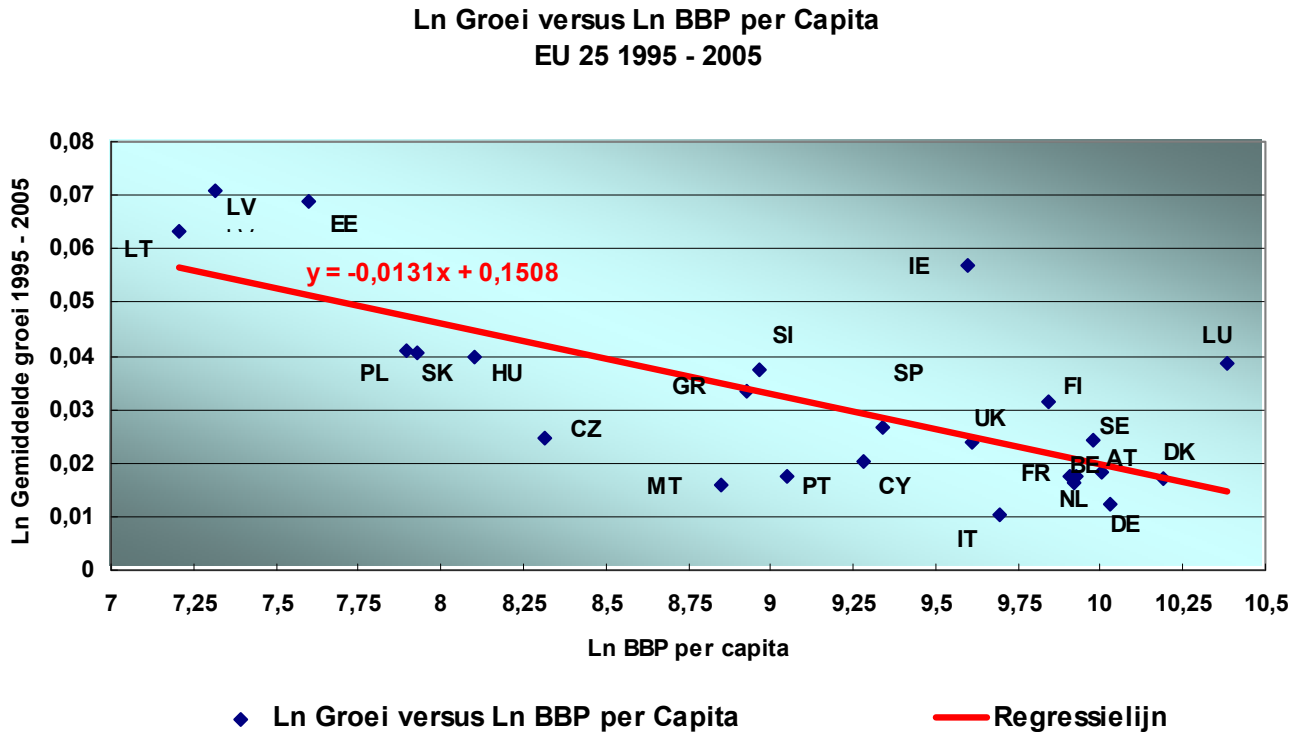
De β – convergentie werd geschat voor de 25 Lidstaten en voor de 10 nieuwe Lidstaten.

Voor de afhankelijke variabele in vergelijking (2) wordt de logaritme van de gemiddelde groei

$$\ln[\overline{y(t) / y(t-1)}]$$

genomen over de periode 1995 – 2005. Voor de onafhankelijke variabele wordt de logaritme van het B.B.P. per capita van 1995 genomen.

De resultaten voor alle Lidstaten zijn :

Figuur 72

De geschatte vergelijking is²⁸ :

$$\ln \frac{y_t}{y_{t-1}} = 0,1508 - 0,0131 \ln y_{1995}$$

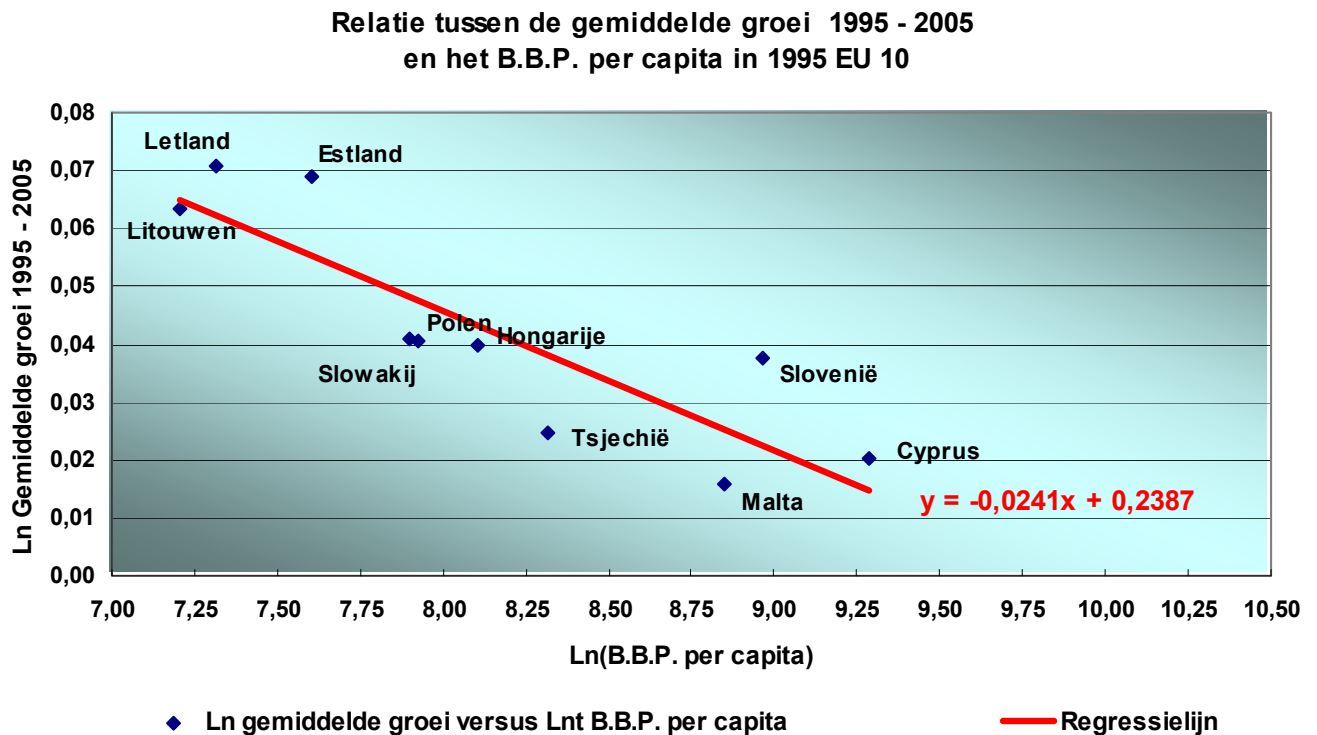
(0,0245)** (0,0027)**

met gecorrigeerde R^2 : 0,490

$\lambda = 0,01318$ (met $\sigma_\lambda = 0,00270$) of het bruto binnenlands product per capita van de Lidstaten groeit naar elkaar toe met 1,32 % per jaar.

²⁸ Tussen haakjes worden de standaardfouten gegeven. ** betekent statistisch significant over een betrouwbaarheidsinterval van 99%. * is statistisch significant over een betrouwbaarheidsinterval van 95 %

De resultaten voor de 10 nieuwe Lidstaten zijn :

Figuur 73

De geschatte vergelijking is:

$$\ln \frac{y_t}{y_{t-1}} = 0,2387 - 0,02412 \ln y_{1995}$$

(0,0409)** (0,0050)**

met gecorrigeerde R^2 : 0,712

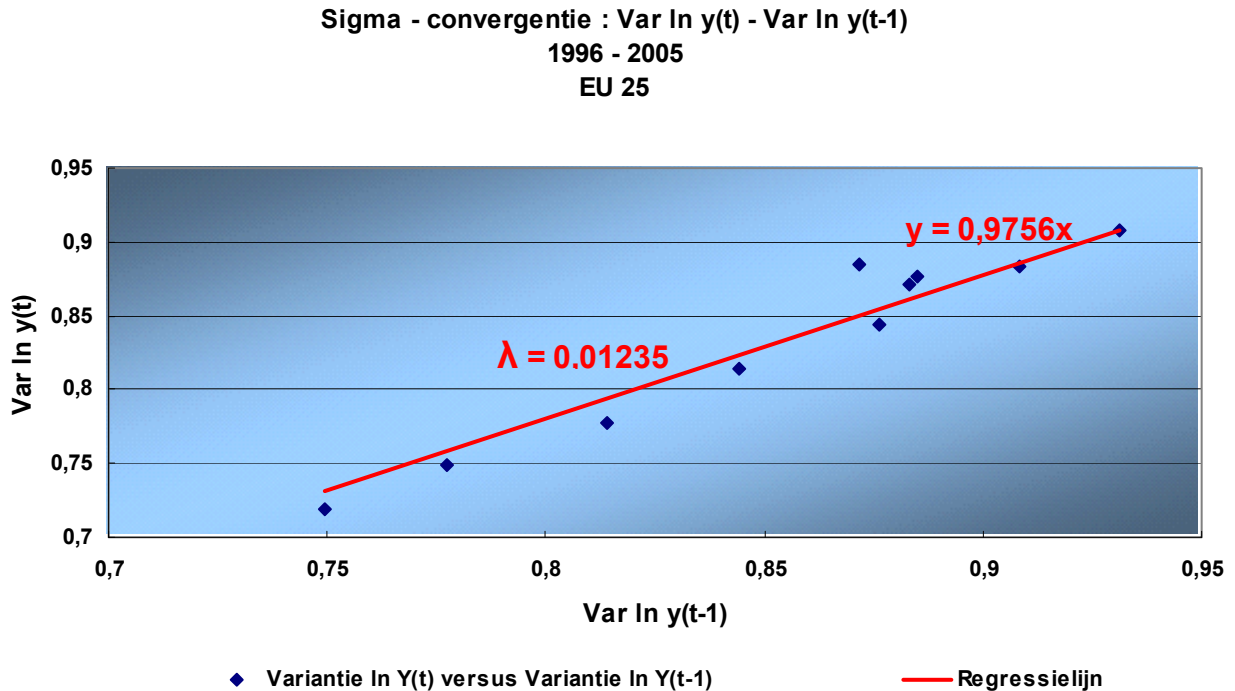
$\lambda = 0,02441$ (met $\sigma_\lambda = 0,005125$) of het bruto binnenlands product per capita van de nieuwe Lidstaten groeit naar de "steady state" toe met 2,44 % per jaar.

Deze resultaten geven een β – convergentie die duidelijk veel groter is voor de nieuwe Lidstaten dan voor alle Lidstaten samen.

2.3.1.2 σ -convergentie

De σ – convergentie werd geschat voor de 25 Lidstaten en voor de 10 nieuwe Lidstaten.

De resultaten voor alle Lidstaten zijn :

Figuur 74

De geschatte vergelijking is :

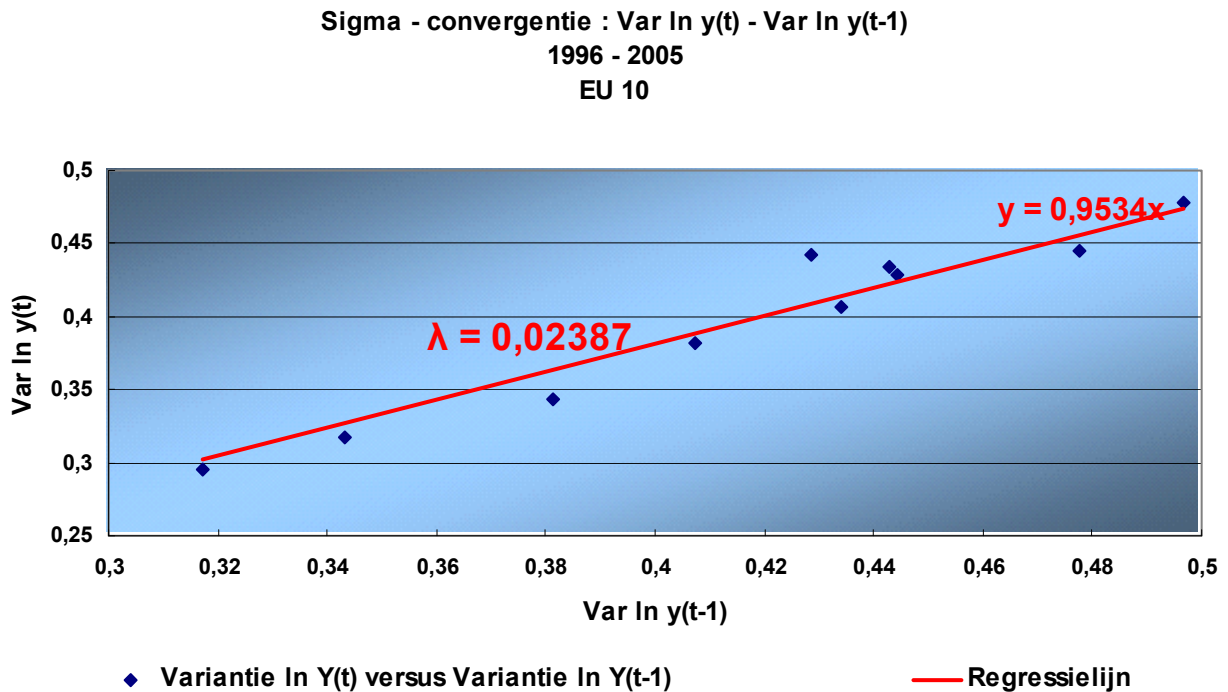
$$\text{Var In } y(t) = 0,97559 \text{ Var In } y(t-1) \\ (0,00577)^{**}$$

met gecorrigeerde R^2 : 0,8310

$\lambda = 0,01235$ (met $\sigma_\lambda = 0,00585$) of het bruto binnenlands product per capita van de Lidstaten groeit naar de "steady state" toe met 1,24 % per jaar.

Ter vergelijking het convergentieritme dat geschat werd via de β -convergentie methode bedroeg op basis van de gegevens voor alle Lidstaten 1,32 % per jaar

De resultaten voor de 10 nieuwe Lidstaten zijn :

Figuur 75

De geschatte vergelijking is :

$$\text{Var In } y(t) = 0,95339 \text{ Var In } y(t-1) \\ (0,0115)**$$

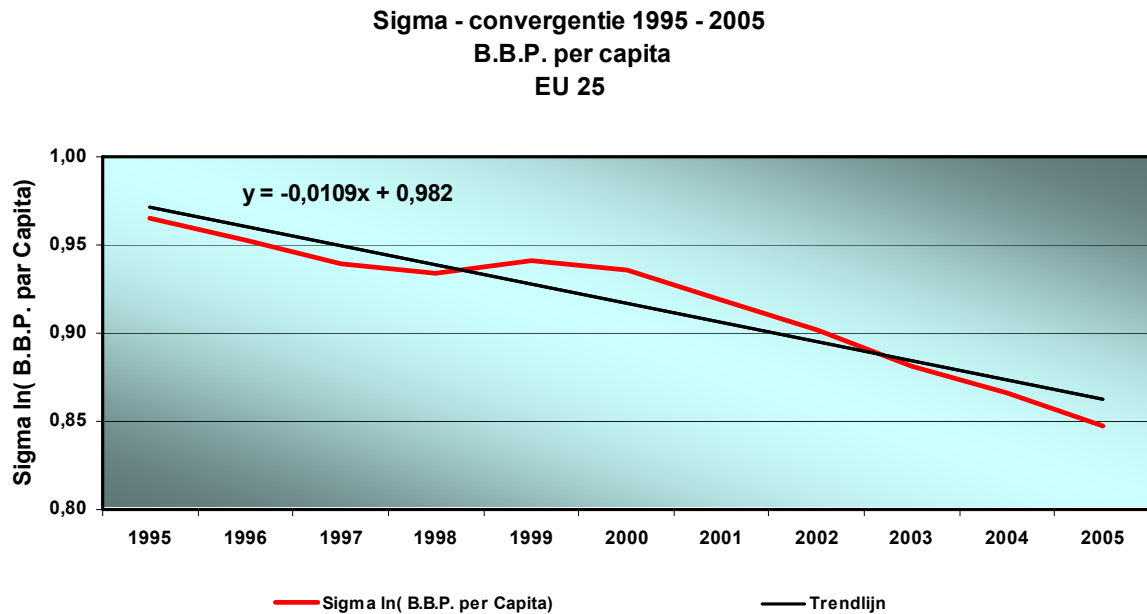
met gecorrigeerde R^2 : 0,8248

$\lambda = 0,02387$ (met $\sigma_\lambda = 0,011809$) of het bruto binnenlands product per capita van de nieuwe Lidstaten groeit naar de "steady state" toe met 2,39 % per jaar.

Ter vergelijking het convergentieritme dat geschat werd via de β -convergentie methode bedroeg op basis van de gegevens voor de 10 nieuwe Lidstaten 2,44 % per jaar.

De schattingen van de β -convergentie en van de σ -convergentie lijken elkaar dus te bevestigen. Ook het verschil tussen de convergentiesnelheid van alle Lidstaten met deze van de 10 nieuwe Lidstaten is analoog bij beide convergentiemaatstaven.

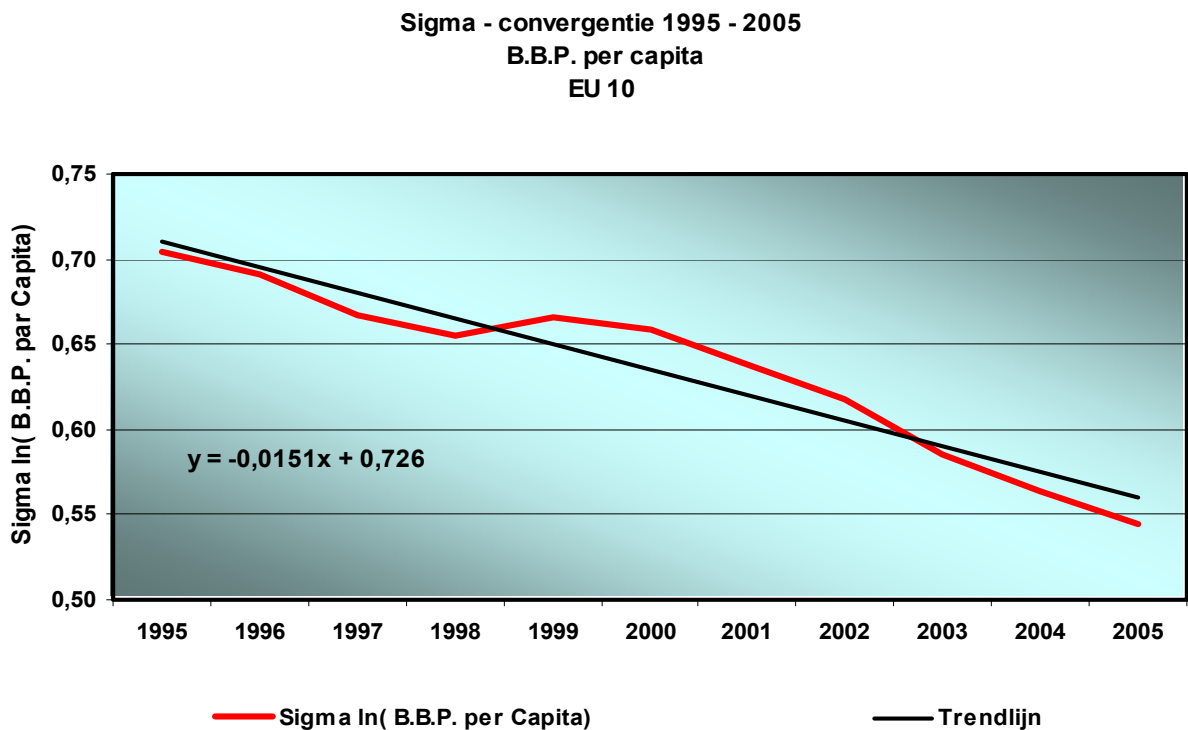
Dikwijls wordt de σ -convergentie ook benaderd als de evolutie van de standaarddeviatie ten opzichte van de trend. Deze benadering geeft voor alle landen de volgende resultaten :

Bron : AMECO-Database

Figuur 76

en voor de 10 nieuwe Lidstaten:

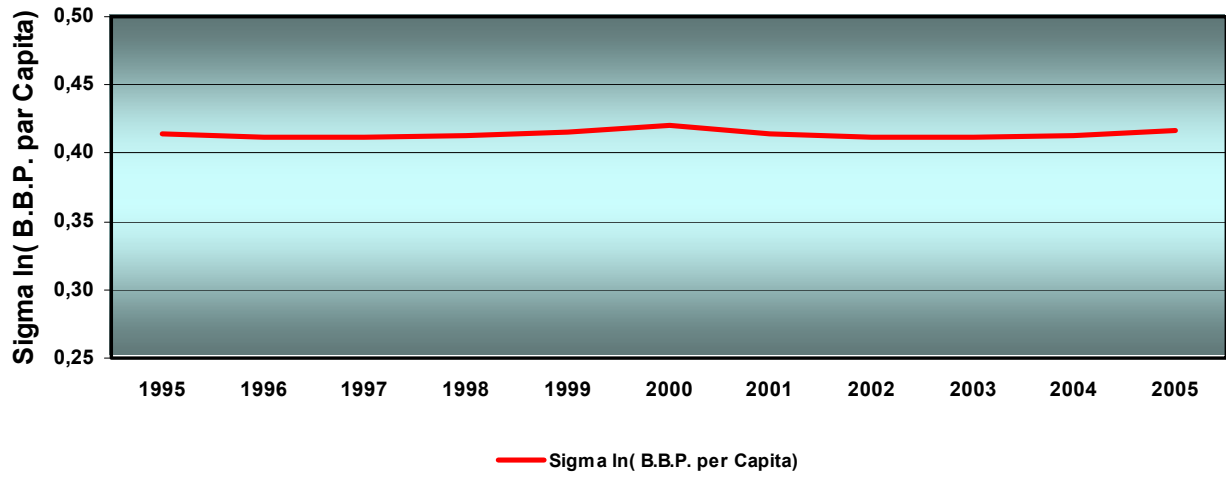

Bron : AMECO-Database

Figuur 77

Opvallend is dat er tussen de 15 "oude" Lidstaten bijna geen σ -convergentie valt waar te nemen :

Sigma - convergentie 1995 - 2005
B.B.P. per capita
EU 15

Bron : AMECO-Database

Figuur 78

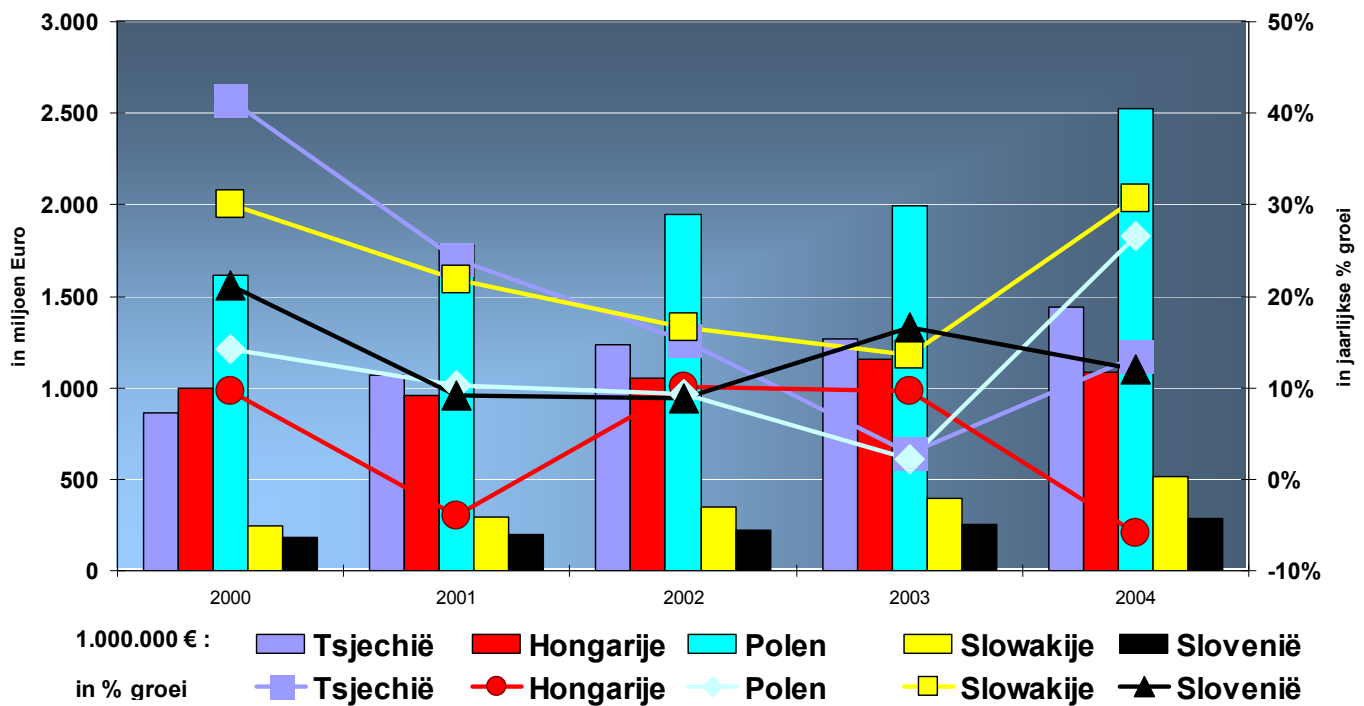
3 De relaties met de Belgische economie.

3.1 Buitenlandse handel

3.1.1 EXPORT

De export van België naar de 10 Nieuwe Lidstaten kent sinds 2000 een sterke zij het noch constante noch uniforme groei. Rekening houdend met het absolute volume van de import van de 10 NL in vergelijking met de totale export van ons land (zie Figuur 4 en Figuur 7), kan men uit de hierna volgende trend toch besluiten dat onze export naar de Nieuwe Lidstaten, voornamelijk naar Polen, een beduidend groeipotentieel heeft.

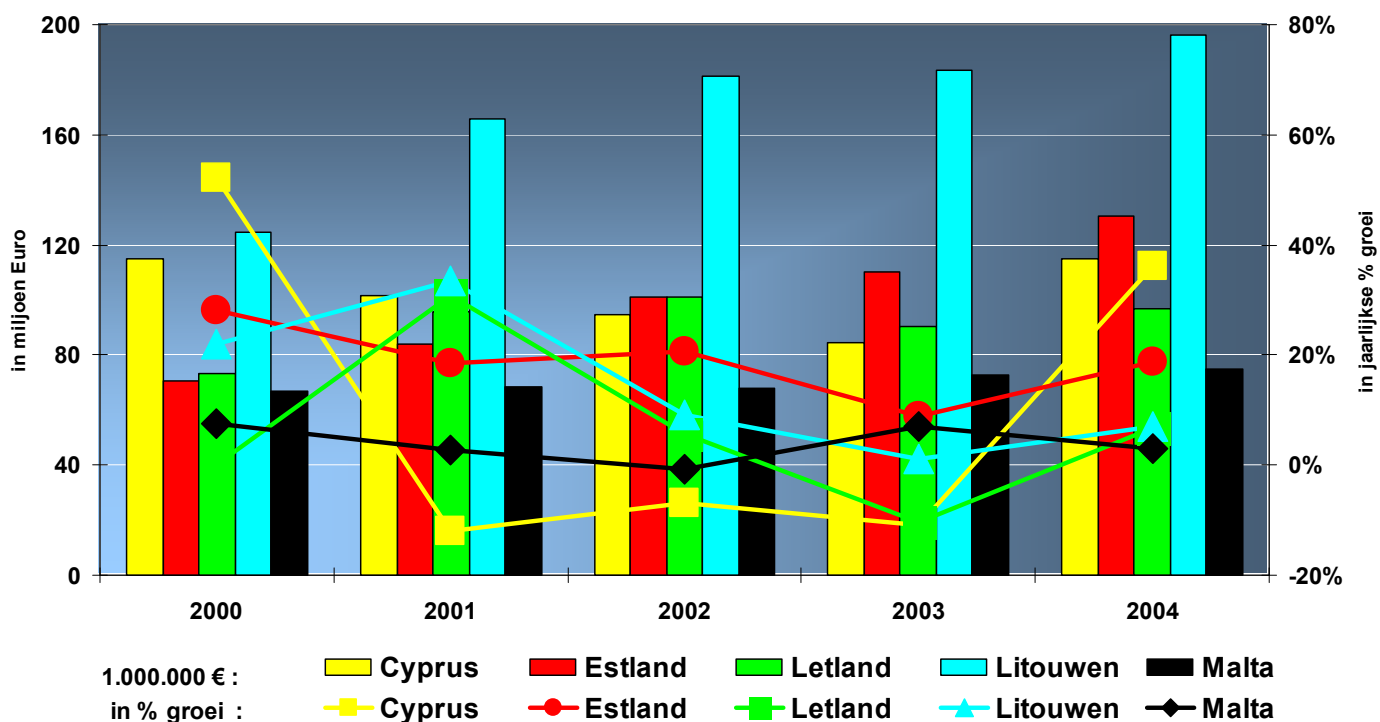
**Export van België(1)
2000 - 2004**

BRON : EUROSTAT

Figuur 79

Export van België(2) 2000 - 2004

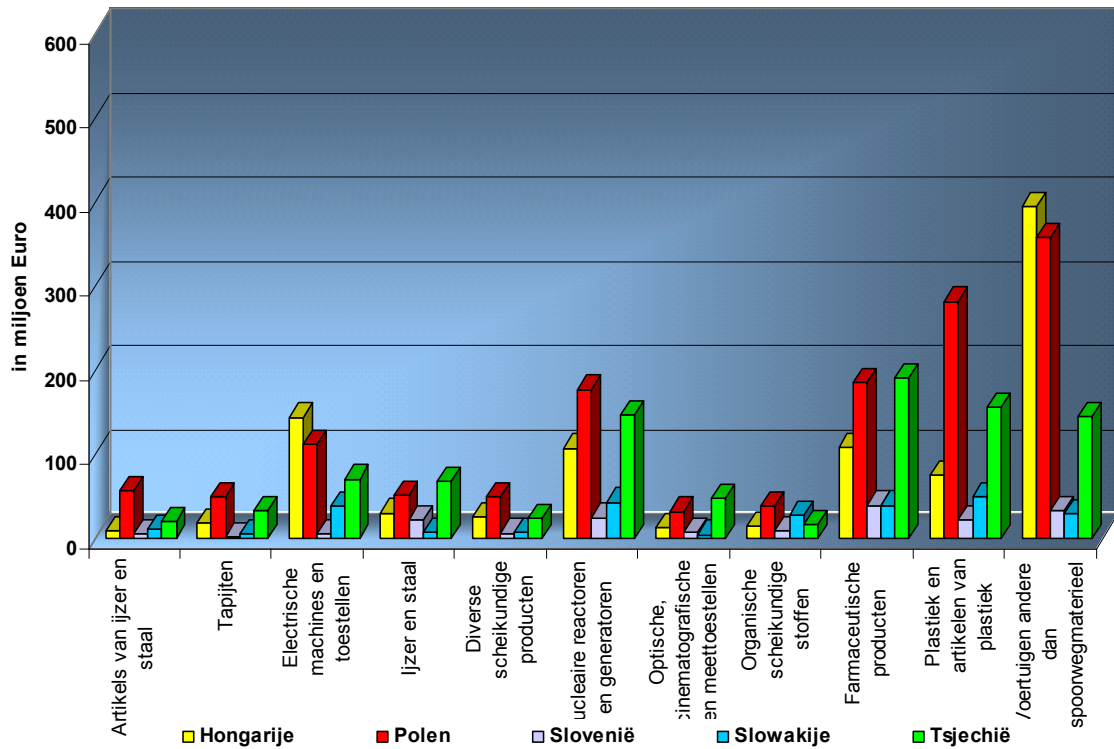
BRON : EUROSTAT

Figuur 80

Uit de figuren 79 en 80 blijkt dat Polen de meest belovende markt is. Het exportvolume naar Polen is het grootst en de jaarlijkse groei bedraagt in 2004 bij de 30 %. De Tsjechische republiek, die een veel kleinere economische dimensie heeft, is het tweede exportland voor België, maar kent een beduidende vertraging in de groei. De groei in de export naar Hongarije, het derde land qua volume, is wisselvallig en in de beschouwde periode tweemaal negatief. Onze export naar Slowakije kent daarentegen de hoogste groei. Bij de grotere bestemmingen van onze export is Slovenië het kleinste. De jaarlijkse groei van onze uitvoer naar dit land bedraagt over de observatieperiode tussen de 10 % en de 20 %. Bij de kleinere Nieuwe Lidstaten valt de export naar Litouwen op. De export naar Estland kent de meest stabiele groei over de periode 2000 – 2004. Onze uitvoer naar Cyprus is in de periode 2001 - 2003 afgenomen. Ook de export naar Letland kende in 2003 een afname.

De figuren 81 en 82 geven een inzicht in de export per land en per sector voor de jaren 2003 en 2004. De figuren geven voor alle sectoren waar de totale Belgische export naar de 10 Nieuwe Lidstaten meer dan 10.000.000 euro bedraagt de export per land en per sector voor de vijf grootste landen.

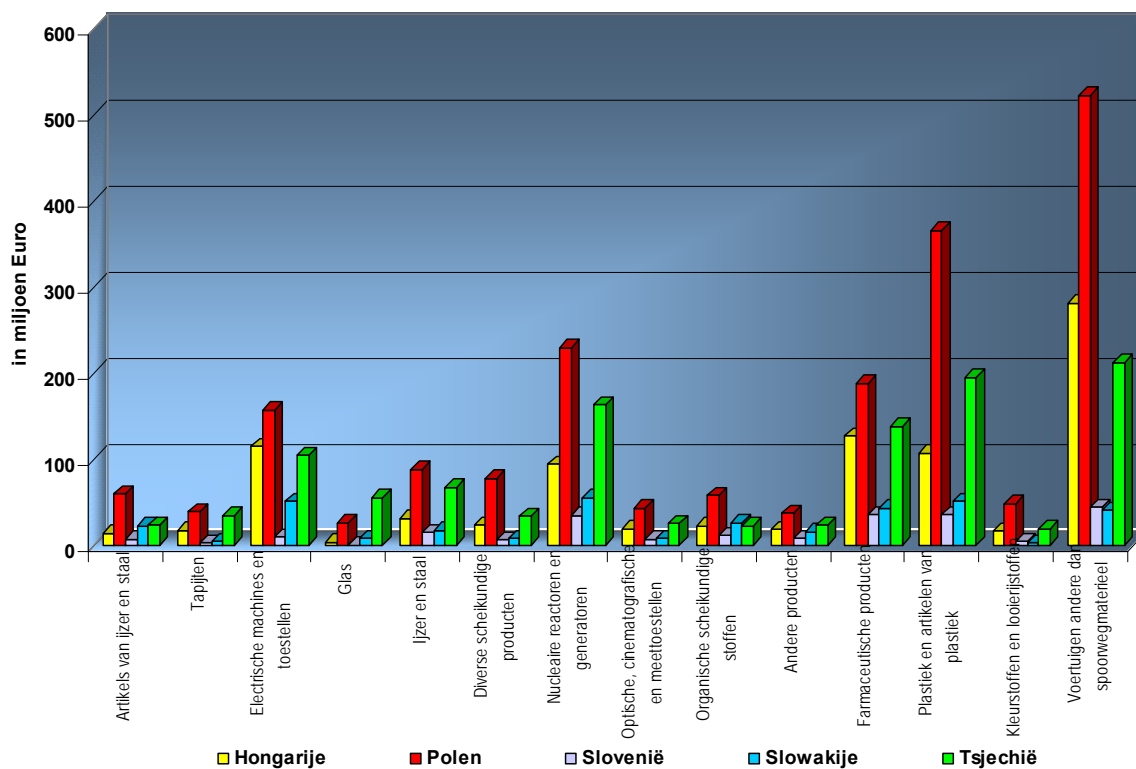
**Export van België per sector per land
2003**

Bron : EUROSTAT

Figuur 81

Export van België per sector per land
2004

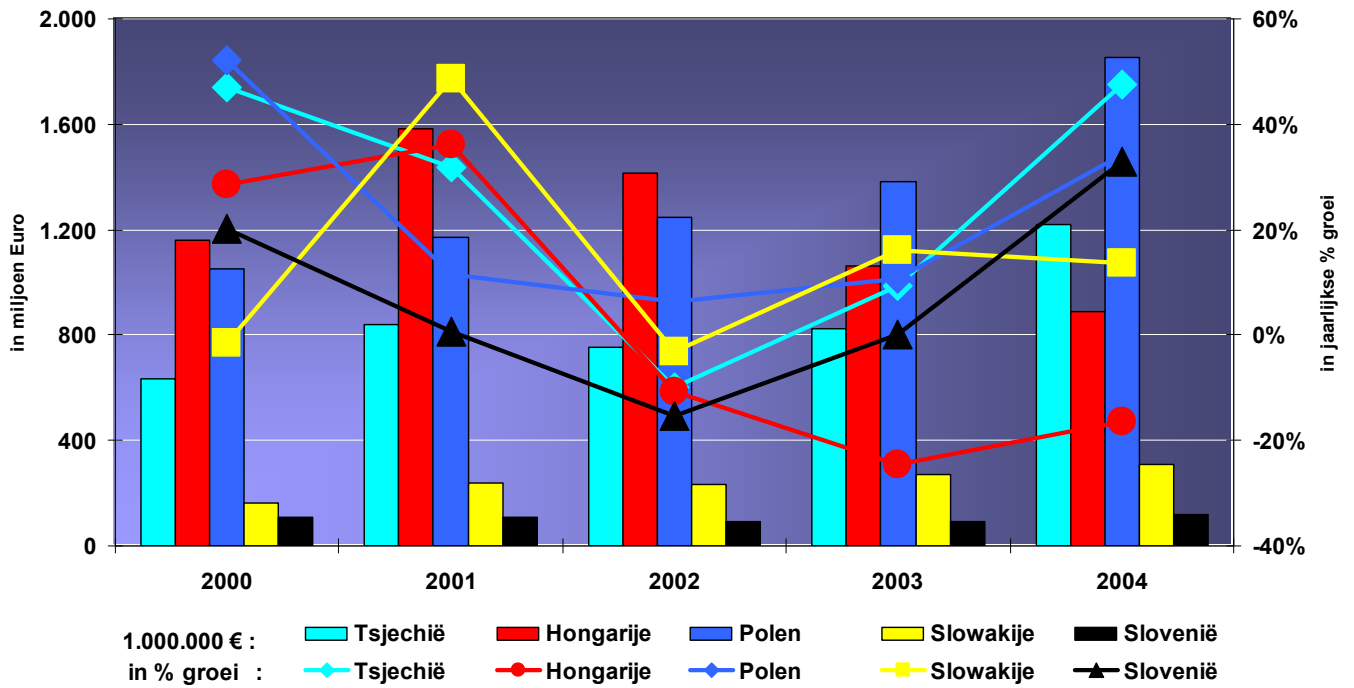
Bron : EUROSTAT

Figuur 82

Uit de vergelijking van de gegevens voor 2003 met deze voor 2004 valt onmiddellijk op dat het aantal sectoren waar de totale Belgische export naar de 10 Nieuwe Lidstaten de limiet van 100.000.000 euro haalt in 2004 14 bedraagt daar waar in 2003 slechts 11 sectoren deze limiet halen. De sector voertuigen andere dan spoorwagematerieel, die de grootste exportprestatie neerzet, voert in 2004 voor meer dan 500 miljoen euro uit naar Polen. In 2003 voerde deze sector voor een waarde van ongeveer 400 miljoen euro uit naar Hongarije. Op te merken valt ook de uitvoerprestatie (in 2004) van de sectoren plastic en artikelen van plastic (totale Belgische export naar de 10 NL's 810 miljoen euro) en de sector nucleaire reactoren en generatoren (totale Belgische export naar de 10 NL's 641 miljoen euro). Ook de farmaceutische nijverheid zet een goede exportprestatie neer met een totale Belgische uitvoer naar de 10 NL's van 602 miljoen euro in 2004.

3.1.2 IMPORT

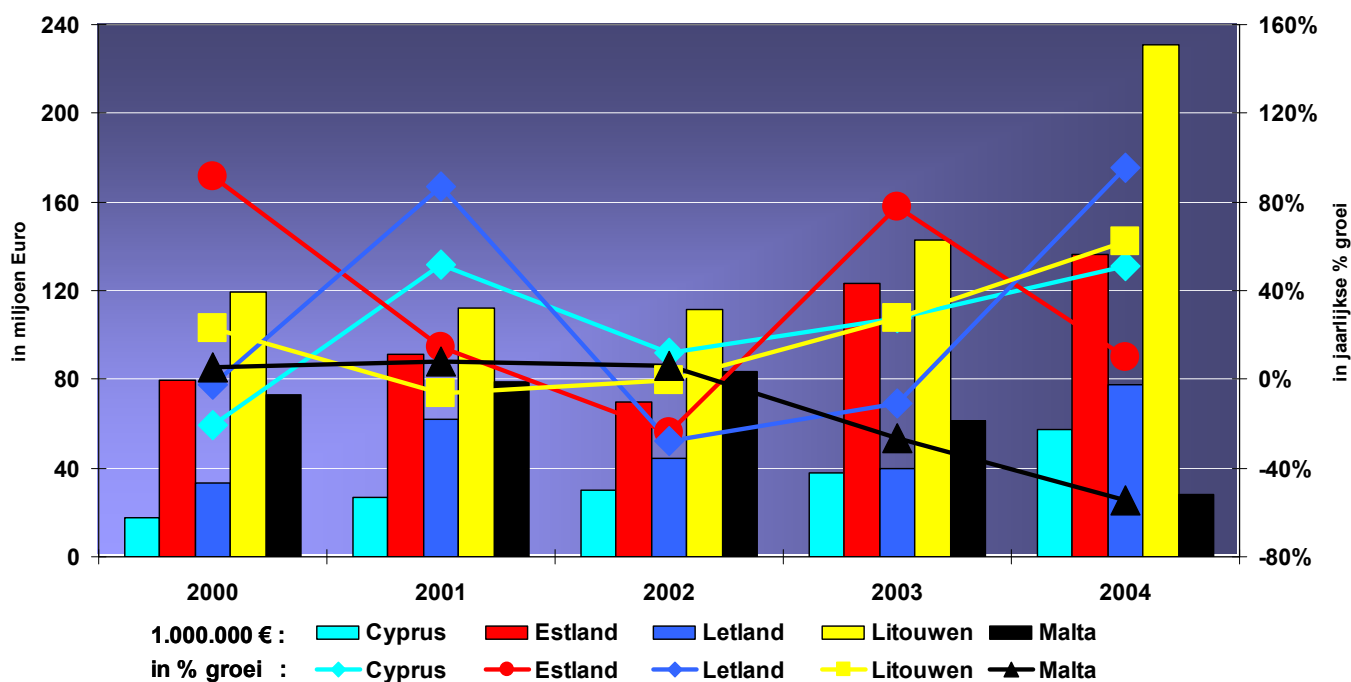
Import van België (1)
2000 - 2004

BRON : EUROSTAT

Figuur 83

Import van België(2) 2000 - 2004

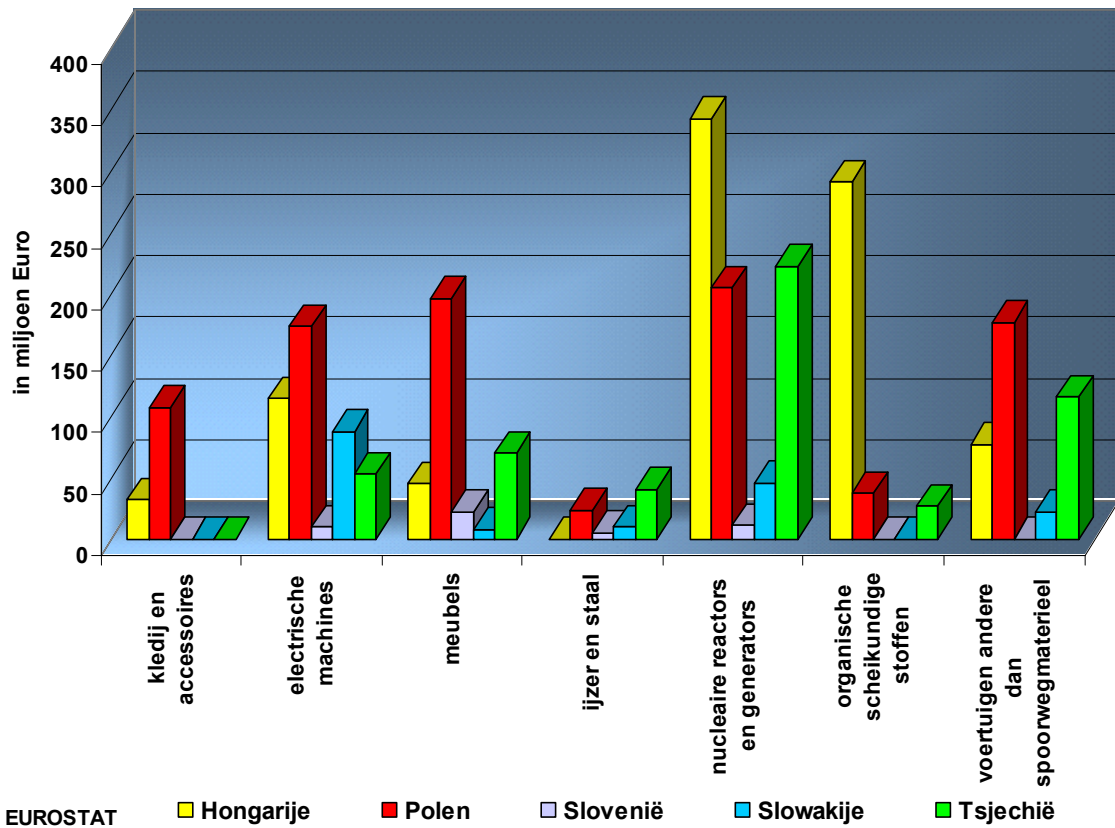

BRON : EUROSTAT

Figuur 84

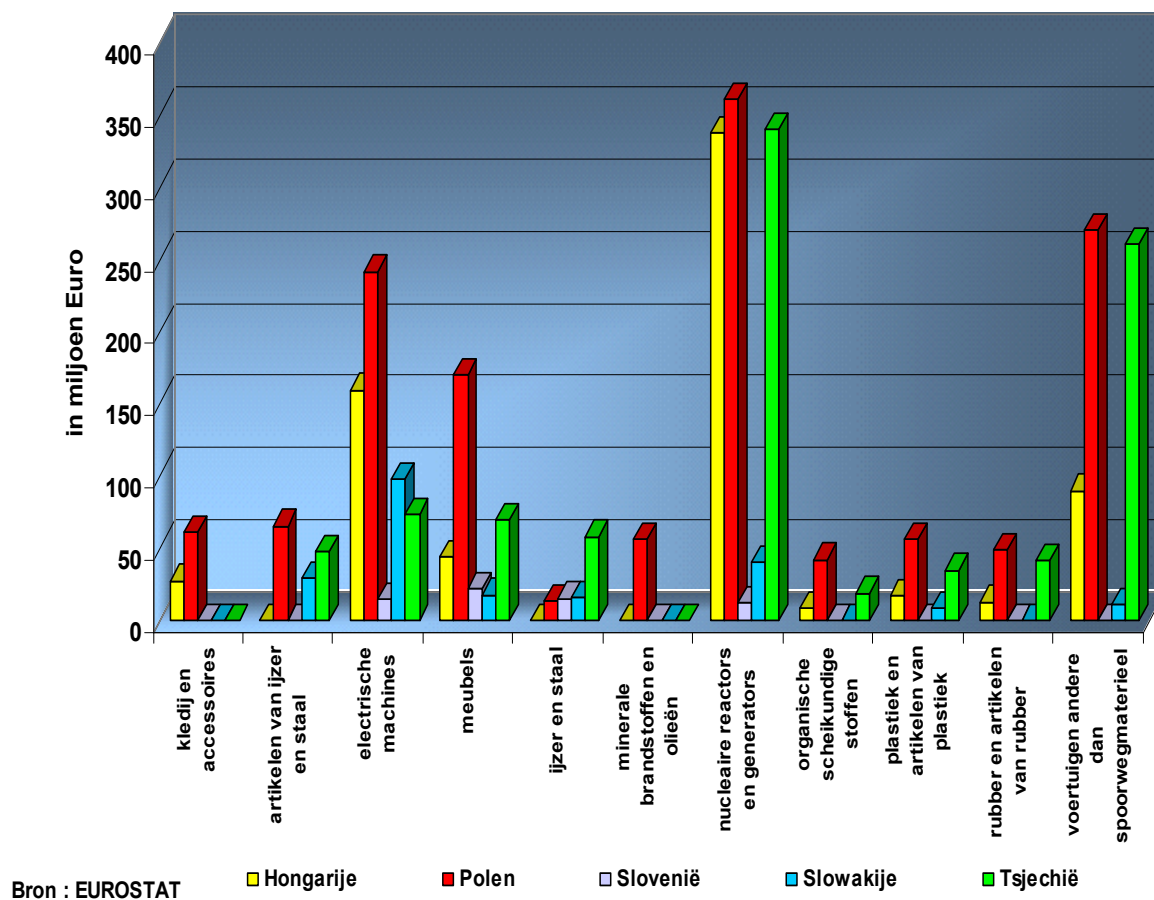
De import per sector kent een analoog verloop als dat van de export. In 2003 waren er slechts 7 sectoren waar de totale Belgische import meer dan 100.000.000 € bedroeg. In 2004 waren dit er 11. Verrassend is wel dat de sector die veruit de grootste invoer naar België vanuit de 10 NL's realiseert, de sector nucleaire reactoren en generatoren is met in 2003 een totaal van 826 miljoen € en met als eerste toeleveringsland Hongarije met een waarde van meer dan 300 miljoen €. In 2004, jaar waarin de totale invoer vanuit de 10 NL's meer dan 1.000 miljoen € bedraagt, is Polen, voor Hongarije, de eerste toeleverancier met 360 miljoen €. De tweede importsector is de sector transportmiddelen andere dan spoorwegaanmaterialen (644 miljoen €), met Polen als grootste leverancier. De sector van de elektrische toestellen haalt een waarde van 587 miljoen €. Daar is ook Polen de grootste leverancier.

Import van België per sector per land
2003

Figuur 85

Import van België per sector per land
2004

Figuur 86

3.2 Herlokalisatie

3.2.1 OVERZICHT VAN HERLOKALISATIES

Concurrentie van lage - of lagere kosten landen kan leiden tot destructie van arbeidsplaatsen door herstructureren (met verlies van arbeidsplaatsen), door sluitingen of door herlokalisaties.

Uit een onderzoek van alle herstructureringen in alle landen van de Europese Unie²⁹, waarbij

- minstens een land van de Unie betrokken is;
- minstens 100 arbeidsplaatsen verloren gaan;
- of voor bedrijven met meer dan 250 werknemers minstens 10 % van de tewerkstelling
- of minstens 100 arbeidsplaatsen creëert

blijkt dat bij alle herstructureringen sinds 1.1.2002 in Belgische bedrijven 60.142³⁰ arbeidsplaatsen zijn verloren gegaan, terwijl er slechts 1.577 nieuwe banen werden gecreëerd. De grootste begunstigde van de relokaties - d.i. herlokalisaties naar andere landen van de Europese Unie - is Slowakije met 671 nieuwe arbeidsplaatsen of 43 % van alle gecreëerde plaatsen. België verliest in de periode van 01.01.2002 tot 30.04.2005 aan relokaties 1.339 arbeidsplaatsen, en wint er 145 bij. Dus netto is het verlies voor België 1.194. Per jaar is dit gemiddeld ongeveer 360 arbeidsplaatsen.

Het aantal verloren arbeidsplaatsen te wijten aan relokaties bedraagt op basis van dezelfde gegevens, 2,4% van alle door herstructureringen verloren arbeidsplaatsen.³¹

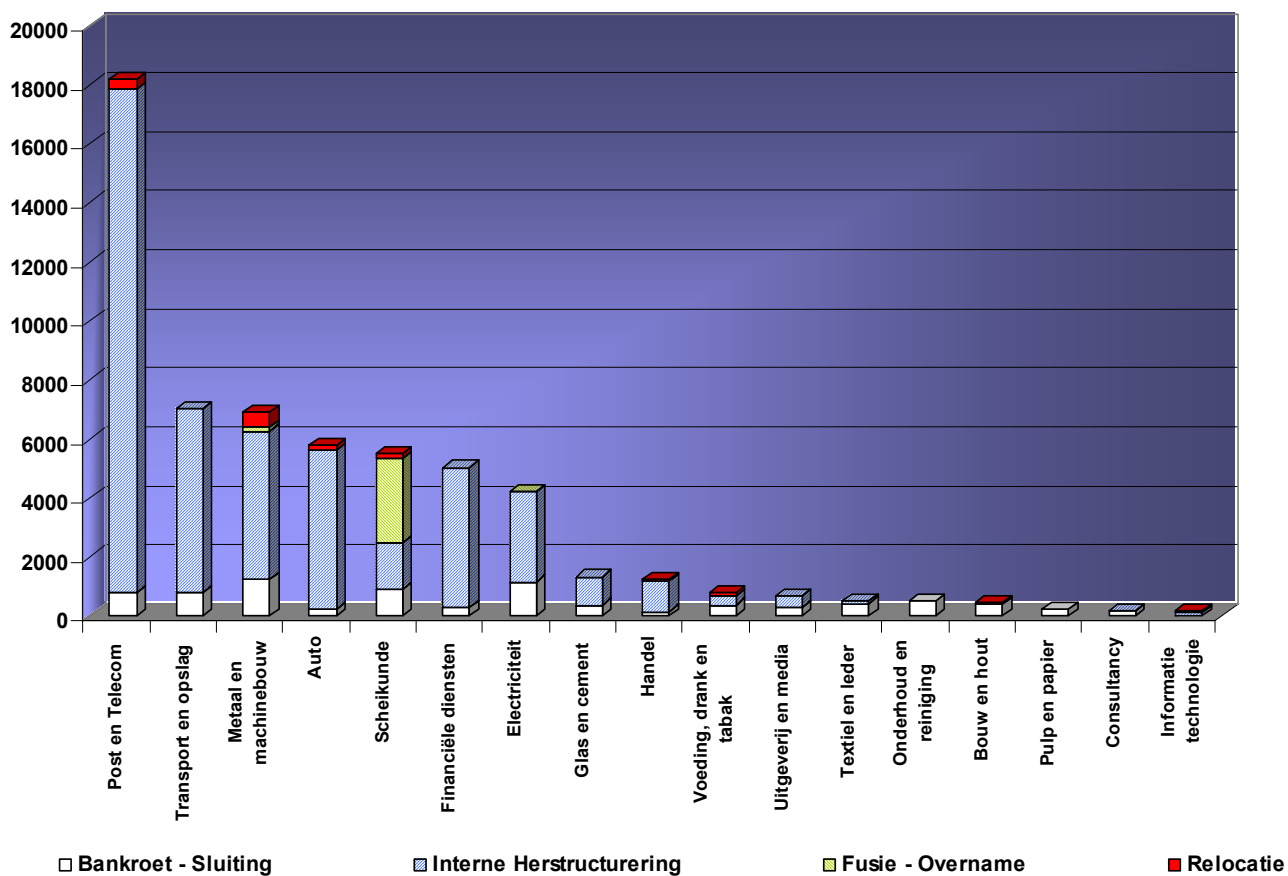
---

²⁹ De European Restructuring *Monitor* recenseert sinds 1 januari 2002 alle herstructureringen in Europa.

³⁰ Maximale hypothese, d.i. het maximaal aangekondigd aantal arbeidsplaatsen.

³¹ De diverse redenen voor het verdwijnen van arbeidsplaatsen zijn : interne herstructurering, sluiting/bankroet, relokatie naar landen binnen de Europese Unie, fusie of overname, *outsourcing* of delocalisatie naar landen buiten de Europese Unie.

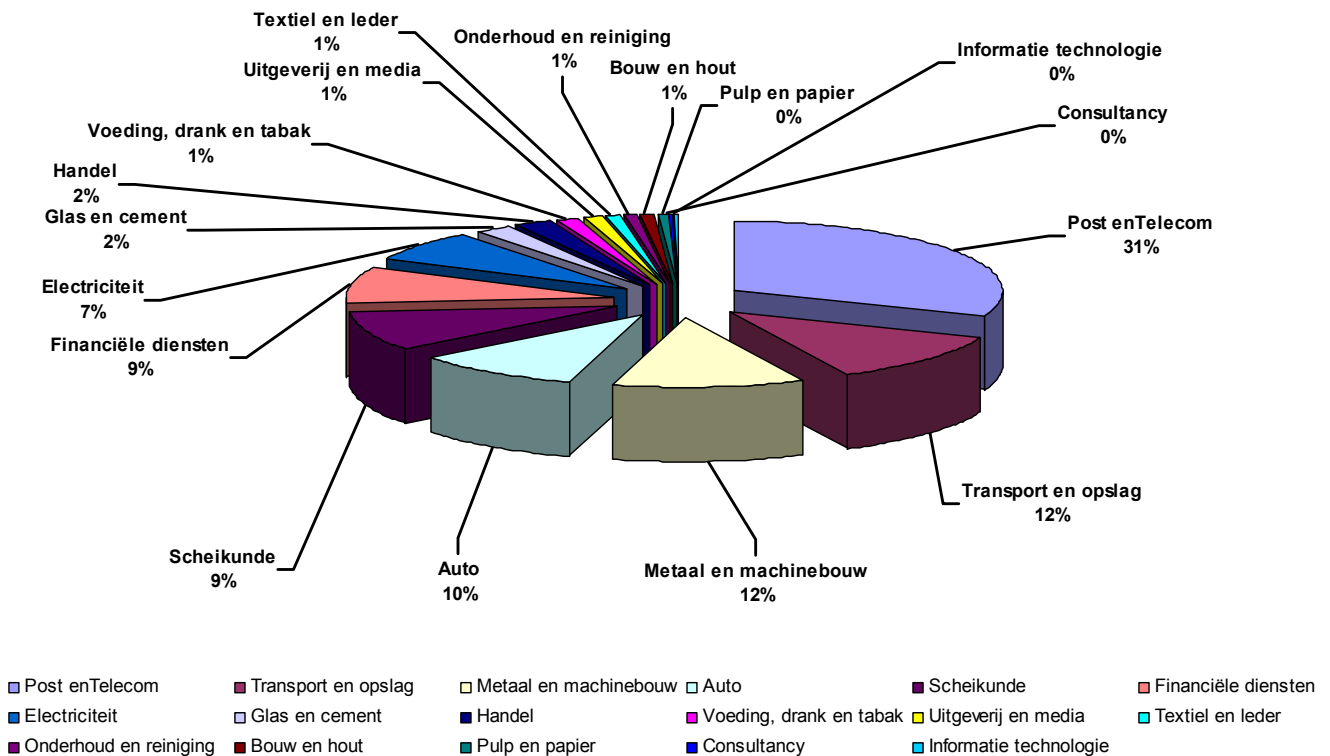
Verlies aan arbeidsplaatsen per type van Herstructurering : 1.1.2002 - 30.4.2005

Figuur 87

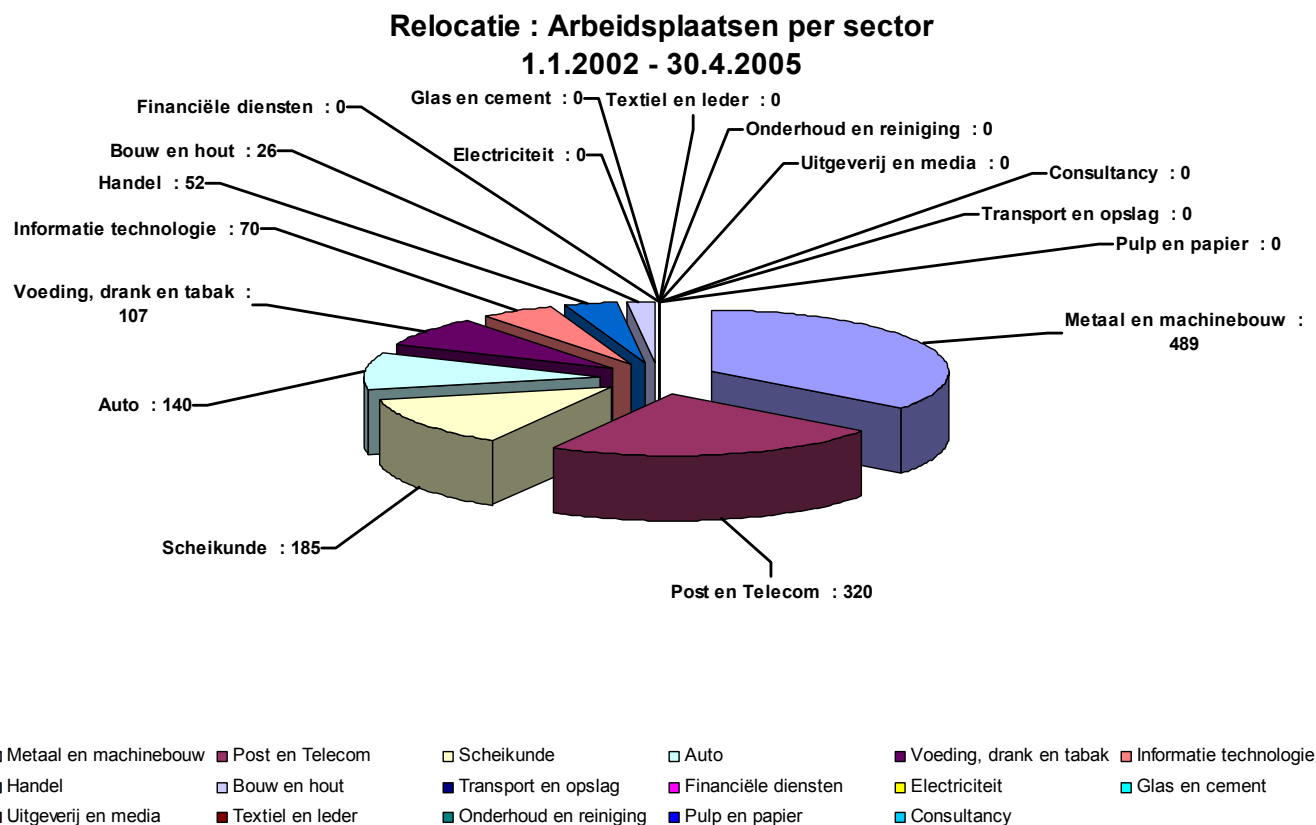
Uit figuur 87 kan worden afgeleid dat de sector Post en Telecom bijna driemaal zoveel arbeidsplaatsen heeft verloren aan herstructureringen ten gevolge van sluitingen/bankroet, interne herstructureringen, fusies of overnames en relokaties. Het aandeel van de relokaties naar andere Europese landen t.o. v. het aandeel van interne herstructureringen is zowel voor deze sector als voor alle andere sectoren marginaal te noemen.

Herstructurering sector t.o.v. herstructurering alle Sectors: 1.1.2002 - 30.4.2005

Figuur 88

Figuur 88 geeft een beeld van het verlies van arbeidsplaatsen per sector. Zoals gezegd is de sector Post en Telecom de sector die het meest arbeidsplaatsen heeft verloren aan herstructurerings. Het tweede hoogste verlies wordt opgetekend in de sector Transport en opslag, op de voet gevolgd door Metaal en machinebouw. Daarna volgen de Autosector, de Scheikunde, de Financiële diensten en de Elektricititeitssector.

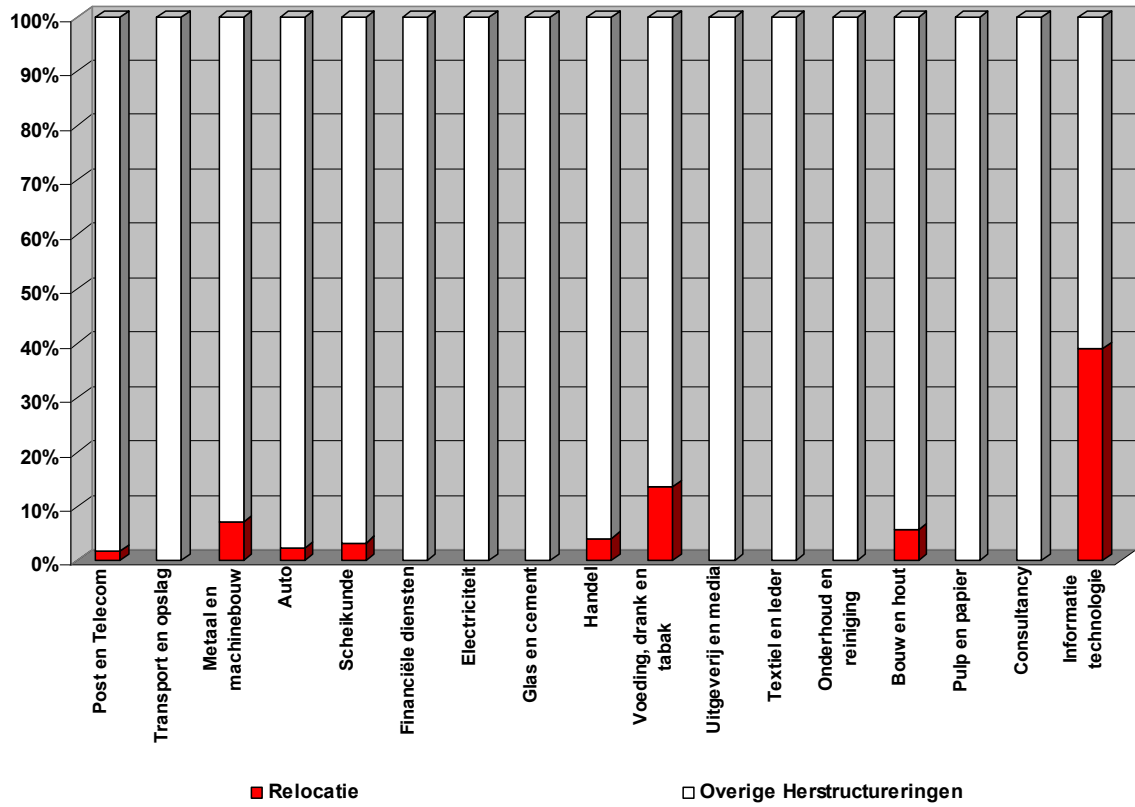

Figuur 89

Figuur 89 toont het verlies aan arbeidsplaatsen per sector als gevolg van relokaties. In absolute termen leidt de sector metaal en machinebouw het hoogste verlies aan arbeidsplaatsen vanwege relokaties (489). De Post en Telecom sector (320) gevolgd door de Scheikunde (185), de Auto-industrie (140) en de voedingsindustrie (107) zijn vervolgens de grootste verliezers. In de andere sectoren is het verlies aan arbeidsplaatsen door relokaties zeer gering.

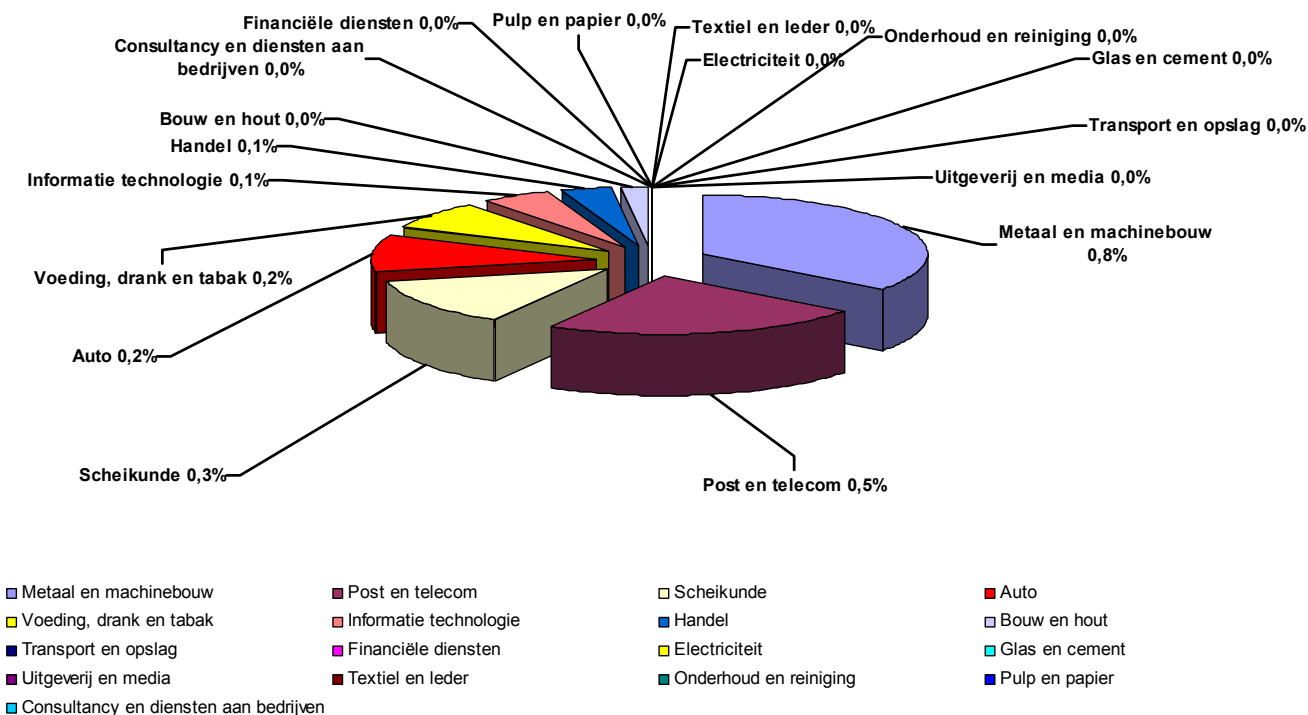
Procentueel is het aantal arbeidsplaatsen dat verloren gaat door relokaties in vergelijking met andere vormen van reorganisaties, het hoogst in de sector informatietechnologie. Deze sector kent in totaal aan alle vormen van herstructureringen samen evenwel slechts een totaal verlies van 180 arbeidsplaatsen. In de meeste sectoren, met uitzondering van de Voedingsindustrie (13,5 %) de Metaal en machinebouw (7,1 %) en de Bouw en houtsector (5,8 %) bedraagt het verlies aan arbeidsplaatsen door relokaties minder dan 5 % van het totaal verlies aan arbeidsplaatsen, zoals kan worden afgeleid uit figuur 91.

Relocatie in % van alle herstructureringen per sector : 1.1.2002 - 30.4.2005

Figuur 90

Relocaties in % herstructurerings alle sectoren

Figuur 91

Er kan dus gesteld worden dat het fenomeen van relokaties zich inderdaad voordoet, maar dat het impact ervan op het totale verlies aan arbeidsplaatsen en a fortiori op de tewerkstelling zeer gering is. De sectoren die het meest gevoelig zijn voor relokaties zijn de metaal en machinebouw en de post en telecom sector. Het land dat de grootste aantrekkingskracht heeft uitgeoefend is ongetwijfeld Slowakije, dat 42% van alle geplande nieuwe arbeidsplaatsen naar zich toe weet te halen.

Opmerkelijk is ook dat 25 % van alle door relokaties gecreëerde nieuwe arbeidsplaatsen naar het Verenigd Koninkrijk gaan.

Over de periode van 1 januari 2002 tot 15 mei 2005 geeft de *European Restructuring Monitor* volgende verdeling van de arbeidsplaatscreatie en arbeidsplaatsdestructie over de landen van de Europese Unie:

Tewerkstellingseffect per Land						
Land	Verlies van tewerkstelling	% Verlies	Toename van tewerkstelling	% Toename	Aantal gevallen	% Aantal gevallen
Frankrijk	8.802	14,41%	0	0%	31	17,71%
Verenigd Koninkrijk	18.508	30,30%	400	25,38%	21	12%
Denemarken	3.538	5,79%	0	0%	16	9,14%
Duitsland	9.090	14,88%	300	19,04%	16	9,14%
Zweden	2.890	4,73%	60	3,81%	14	8%
Portugal	4.940	8,09%	0	0%	13	7,43%
Finland	2.234	3,66%	0	0%	11	6,29%
België	1.434	2,35%	145	9,20%	11	6,29%
Nederland	2.097	3,43%	0	0%	9	5,14%
Italië	3.224	5,28%	0	0%	9	5,14%
Spanje	1.486	2,43%	0	0%	6	3,43%
Slowakije	540	0,88%	671	42,58%	6	3,43%
Ierland	805	1,32%	0	0%	4	2,29%
Oostenrijk	384	0,63%	0	0%	3	1,71%
Tsjechië	530	0,87%	0	0%	3	1,71%
Griekenland	485	0,79%	0	0%	1	0,57%
Polen	100	0,16%	0	0%	1	0,57%

Tabel 3

Bron : *European Restructuring Monitor*

3.2.2 HET TREKVOGELMODEL.

De ontwikkeling van opkomende open economieën, zoals de nieuwe toetredingslanden, zou althans volgens een aantal economen verlopen volgens het Trekvogelmodel. ("Flying Geese Model"). Ozawa(2000), Kojima(2000), Bellak(2003), Dowling en Cheang(2000), en Damijan en Rojec(2004) proberen aan te tonen dat **minder ontwikkelde landen**, die zich openen voor handel en directe buitenlandse investeringen, **zich ontwikkelen in functie van de technologische evolutie in de meer ontwikkelde landen**. Als in het ontwikkelde land de productie technologie-intensiever wordt, verschuift het zijn minder technologische productie naar minder ontwikkelde landen. De productie-eenheden trekken in functie van de verschillen in technologische evolutie van de hoogtechnologische economieën naar de minder technologisch gevorderde economieën, zoals trekvogels. Zowel de ontwikkelde als de minder ontwikkelde landen zouden uit deze trek voordeel halen. De ontwikkelde economieën stoten minder productieve eenheden af om deze te vestigen in minder hoogtechnologische landen waar de productiekosten lager zijn. Meestal gaat het om arbeidsintensieve industrieën met een aanzienlijk aandeel van laaggeschoolden, die emigreren naar landen waar de arbeidskosten en de scholingsgraad geringer zijn. De handel, gebaseerd op de comparatieve voordelen in de ontwikkelde en de minder ontwikkelde landen, neemt door een betere specialisatie toe. Het ontwikkelde land produceert de hoogtechnologische goederen die het minder ontwikkelde land nodig heeft en zich kan aanschaffen door zijn export van minder hoogtechnologische goederen, die het beterkoop kan produceren dan het hoogtechnologische land. Omdat de productiekosten van de minder technologie-intensieve goederen door de relokatie dalen neemt de koopkracht van beide landen toe. Het minder ontwikkelde land verhoogt zijn productie, toegevoegde waarde en tewerkstelling door de directe buitenlandse investeringen. Voor deze toename van de kapitaalvoorraad die een hogere technologie insluit hoeft het minder ontwikkelde land niet te sparen. Niet sparen betekent ook niet minder consumeren, wat dus de vraag ook naar deze nieuwe binnenlands geproduceerde goederen niet negatief beïnvloedt. Bovendien zal ook de toegevoegde waarde per tewerkgestelde en het inkomen per tewerkgestelde toenemen als gevolg van de in dat land - in vergelijking met vroeger - gestegen technologische inhoud van de productie. De enige schaduwzijde in deze evolutie is een, ten opzichte van het

hoogtechnologische land, ongunstiger ruilvervoet³². In het hoogtechnologische land waar de productie evolueert naar nog meer technologie-intensieve productie kan het inkomen per tewerkgestelde nog toenemen. Dit inkomen geniet bovendien nog van een ruiltermenvoordeel omdat de import vanuit het minder hoog technologische land in termen van de export van het hoogtechnologische land goedkoper wordt. Er is dus voor dit land zowel een positief inkomens - als prijseffect. De schaduwzijde hier is de transitie van minder technologische tewerkstelling naar hoger technologische tewerkstelling, die niet ogenblikkelijk is en niet noodzakelijk over dezelfde volumes gaat. Voor het minder ontwikkelde land is er eveneens een positief volume – en inkomenseffect. Het prijseffect kan positief zijn, in de mate dat het prijseffect van de nu in het land geproduceerde nieuwe goederen (voor interne consumptie en export) groter is dan het ongunstig ruiltermeneffect van de ingevoerde hoogtechnologische goederen³³.

Damijan en Rojec formuleren de Trekvogeltheorie als volgt (waar FDI staat voor *Foreign Direct Investment*) :

*“This theory assumes a hierarchy of economies in terms of the stages of economic development. This hierarchy implies that on the one hand, the less advanced countries have the opportunity to learn from the advanced countries while on the other hand, the advanced countries need to transfer part of their value-added resources to less advanced countries. **The pattern of FDI that a lesser developed country receives is bound to the structural transformations taking place in the home economy.** With respect to the impact of FDI, the core of the theory is that it assumes a comparative advantage-augmenting type of role; this means that in addition to gains from trade, ‘countries gain even more from an expanded basis for trade when intangible assets are transplanted from the home countries’ comparatively disadvantaged industries into the host countries’ comparatively advantaged ones³⁴”*

Belangrijk bij deze versie van de theorie is dat de evolutie niet zozeer bepaald wordt door het minder ontwikkelde land maar eerder door de dynamiek van de technologische evolutie in het meer ontwikkelde land. De transitiekosten in het ontwikkelde land zouden dus niet zozeer functie zijn van de kostevoluitie (loonkost, fiscale lasten) in het minder ontwikkelde land, maar eerder het gevolg zijn van de dynamiek van de technologische evolutie zelf van het hoogtechnologisch land. M.a.w. de transitiekosten in het hoogtechnologisch land zijn er in elk geval, ook zonder toetreding van nieuwe Lidstaten.

De hierboven samengevatte gegevens van de *European Restructuring Monitor* lijken zeker voorlopig te bevestigen dat de kosten van de eventuele relokaties naar de Nieuwe Lidstaten in termen van arbeidsplaatsen voor de meer ontwikkelde landen zeer gering zijn.

Damijan en Rojec hebben het Trekvogelmodel toegepast op de 10 Nieuwe Lidstaten. Op basis van de OESO-classificatie³⁵ van de van technologie-intensiteit van de verschillende deelsectoren in de verwerkende nijverheid hebben beide auteurs de evolutie van de technologie-intensiteit van de herstructurering van de verwerkende nijverheid in de 10 Nieuwe Lidstaten geanalyseerd. In hun analyse maken zij een onderscheid tussen 4 technologieklassen: hoogtechnologisch, midden-hoogtechnologisch, midden-laagtechnologisch en laagtechnologisch, en tussen twee types van bedrijven: de bedrijven van buitenlandse directe investeerders en de binnenlandse bedrijven.

Zij komen tot onder andere de volgende conclusies³⁶ (waar CEC's staat voor *Central European Countries* en FGM staat voor *Flying Geese Model*):

“Most of the manufacturing-related FDI in the CECs analysed is concentrated in medium-high-tech industries which appear to have reached [...] the stage where domestic production increases, exports are strong and inward FDI becomes significant as the particular industry in the lead-country has lost its comparative advantage and started to relocate to follow-up countries [...]The current stage of development in the CECs analysed, would thus seem to attract

³² T.o.v. de andere landen verbeteren de ruiltermen.

³³ Zie ook S. Plasschaert, *An Analysis of the Relocation of Industrial Capacity to China or to Central Europe*, Mededelingen der zittingen, Koninklijke academie voor overzeese wetenschappen, 51 jg, 2005 2 , p. 113-126.

³⁴ Ozawa 1992 blz. 42

³⁵ Zie Bijlage 1

³⁶ op.cit. blz. 37-38.

FDI predominantly in medium-low to medium-high-tech industries, the catching-up process through FDI being most obvious in medium-low-tech industries. Applying the terminology used in the FGM, medium-low and, to some extent, medium-high-tech industries are those which are transferred to CECs and where the catching-up is ongoing. [...] However even when it comes to FDI in high-tech industries, foreign investors are mostly engaged in lower-end segments and transfer technologies that are less than up-to-date, thus reducing the impact on productivity growth.”

Een van de implicaties van het Trekvogelmodel is dat ook de 10 nieuwe Lidstaten onderhevig zijn aan delocalisaties naar landen met een nog lager algemeen technologisch peil en met nog lagere lonen.

De gegevens van de *European Restructuring Monitor* wijzen ook in deze richting :

Polen zou 130 arbeidsplaatsen verliezen in de auto-industrie en in de Tsjechische Republiek zouden 130 jobs verdwijnen in de bouw en houtbewerkingsector.

De Europese Centrale Bank nuanceert het impact van de buitenlandse directe investeringen in de nieuwe Lidstaten. Zij stelt dat een groot gedeelte van de buitenlandse directe investeringen zich situeert in de sector van de financiële diensten en dat bijgevolg het effect van de technologieoverdracht op de nijverheid en op de export minder groot is dan kan verwacht worden : *“Turning to recent intra-euro area FDI activities, it seems that their impact on competitiveness and trade may not be that relevant since a substantial share of such FDI took the form of M[ergers] & A[quisition]s in the financial services sector (about 83.2 % of total M[ergers] & A[quisition]s during the period 1995-2001). As a result, the transfer of technology usually associated with M[ergers] & A[quisition] deals may have been rather limited with respect to FDI between the euro area countries.”*³⁷

---

³⁷ ECB *Competitiveness and the export performance of the euro area. Occasional Paper Series n° 30 2005*

3.2.3 DE MOGELIJKS BEDREIGDE SECTOREN

Op basis van de analyse van Damijan en Rojec kan men besluiten dat de voor relokaties vanuit de 15 oudere Lidstaten naar de 10 Nieuwe Lidstaten meest in aanmerking komende sectoren zijn :

NACE	Midden-Hoogtechnologische industrieën
241	Vervaardiging van chemische basisproducten
242	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van chemische producten
243	Vervaardiging van verf, vernis en drukinkt
245	Vervaardiging van zeep, was- en poetsmiddelen, parfums en cosmetische artikelen
246	Vervaardigen van overige chemische producten
247	Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels
290	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen
310	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten
340	Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers
352	Vervaardiging van rollend materieel voor spoor- en tramwegen
354	Vervaardiging van motorrijwielen en rijwielen
	Midden-Laagtechnologische industrieën
230	Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten
250	Rubber- en kunststofnijverheid
260	Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten
270	Metallurgie
280	Vervaardiging van producten van metaal
351	Scheepsbouw en -reparatie

3.3 Immigratie

3.3.1 HET WETTELIJK KADER

3.3.1.1 Het Europees kader

Het verdrag van Rome voorziet in drie fundamentele vrijheden:

- De vrije circulatie van loontrekkenden, die wordt gewaarborgd door Artikel 39
- De vrijheid van vestiging (als zelfstandige) wordt erkend in Artikel 43
- Artikel 49 ten slotte garandeert de vrijheid van dienstverlening.

De 15 oude Lidstaten kregen bij de toetreding van de 10 nieuwe Lidstaten op 1 mei 2004 de mogelijkheid om met overgangsmaatregelen hun arbeidsmarkt uiterlijk tot 2011 af te schermen voor loontrekkenden vanuit de nieuwe Lidstaten³⁸. De oude Lidstaten konden daarentegen geen overgangsmaatregelen inroepen met betrekking tot de vrijheid van vestiging en de vrijheid van dienstverlening.

De overgangsbepalingen gelden voor een maximale termijn van 7 jaar onderverdeeld in drie perioden. De eerste periode heeft een duur van twee jaar. De volgende periode loopt over drie jaar en de derde periode duurt eveneens twee jaar. Op 30 april 2006 dienen de oude Lidstaten, die hun grenzen niet open gesteld hebben, waaronder België, de Europese Commissie mede te delen of zij van 1 mei 2006 tot 30 april 2009 - de tweede deelperiode - nog willen gebruik maken van de overgangsmaatregelen. Het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Zweden hebben van meteen hun grenzen volledig open gesteld voor loontrekkenden uit de nieuwe Lidstaten. Spanje en Finland zullen vanaf 1 mei dit jaar hun grenzen openen. Ons land, zal daarentegen op basis van een advies van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid³⁹ zijn grenzen nog niet openstellen.

3.3.1.2 Het Belgische kader

3.3.1.2.1 De reglementering

Om als werknemer door een Belgische of een buitenlandse ondernemer in België te werkgestelde te worden moet een persoon, die de Belgische nationaliteit niet bezit en geen ingezetene is van de Europese Economische Ruimte⁴⁰ een arbeidsvergunning kunnen voorleggen.

Er zijn drie types van arbeidsvergunningen.

Vergunning A: is geldig voor onbepaalde duur en voor om het even welke werkgever, sector of beroep. Deze vergunning wordt toegekend aan buitenlanders, die sinds meerdere jaren in ons land verblijven en werken.

Vergunning B is geldig voor de duur van één jaar (vernieuwbaar) en voor een arbeidsplaats bij een welbepaalde werkgever en voor een welbepaald beroep⁴¹. De vergunning wordt toegekend op voorwaarde dat er op de arbeidsmarkt binnen een redelijke tijdspanne niemand kan worden gevonden om de betreffende arbeidsplaats op bevredigende wijze in te vullen en dat er tussen het land van oorsprong en ons land een internationale overeenkomst met betrekking tot de tewerkstelling bestaat.

Vergunning C is eveneens geldig voor de duur van één jaar (vernieuwbaar) en voor om het even welke werkgever, sector of beroep. Deze vergunning wordt toegekend aan buitenlanders, die op legale manier maar

³⁸ met uitzondering van Cyprus en Malta.

³⁹ De toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor onderdanen van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie. Hoge raad voor de werkgelegenheid. Februari 2006.

⁴⁰ De landen van de Europese Unie en Noorwegen, IJsland en Liechtenstein.

⁴¹ Een aantal beroepen die een hoge kwalificatie vereisen, zijn vrijgesteld van deze vergunning.

tijdelijk in ons land verblijven, zoals personen die een aanvraag hebben ingediend om als vluchteling te worden erkend of studenten.

In toepassing van artikel 43 van het verdrag van Rome mogen ingezetene van om het even welke Lidstaat in ons land zich als zelfstandige vestigen. De toegang tot sommige beroepen is evenwel gereguleerd.

Op grond van Artikel 49 van het verdrag van Rome mogen buitenlandse ondernemingen of zelfstandigen van om het even welke Lidstaat via detachering van personeel tijdelijk diensten verlenen in ons land zonder er gevestigd te zijn.

Ingezetene van de nieuwe Lidstaten, met uitzondering van Cyprus en Malta, moeten in het kader van de overgangsmaatregelen beschikken over een arbeidsvergunning van het type B.

3.3.1.2.2 *En de toepassing ervan*

Van zodra een loontrekkende, ingezetene van een van de acht nieuwe Lidstaten op het Belgisch grondgebied diensten verleent is hij onderworpen aan de geldende arbeids- en loonvoorwaarden. Om daaraan te ontsnappen maken sommige ingezetene van deze Lidstaten misbruik van de vrijheid van vestiging en van dienstverlening door zich te laten inschrijven als zelfstandige of als gedetacheerde.

In 2005 werden ongeveer 5.500 nieuwe arbeidskaarten verstrekt, waaronder 2.300 aan ingezetenen van de NL's (waaronder 2.100 Polen). Van deze laatste werd meer dan 90 pct. uitgereikt door de Vlaamse overheid en een grote meerderheid ervan betrof seizoenarbeiders.

3.3.2 DE CIJFERS

Zoals reeds vermeld hebben alleen het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Zweden bij de toetreding van de 10 nieuwe Lidstaten op 1 juli 2004 hun grenzen direct opengesteld voor werknemers uit deze landen.

3.3.2.1 **Landen zonder overgangsmaatregelen**

In het Verenigd Koninkrijk telde in het tweede kwartaal van 2005 ongeveer 70.000 nieuwe ingezetene vanuit de nieuwe Lidstaten op arbeidsleeftijd. Deze immigranten vertegenwoordigen 0,4 procent van de beroepsbevolking op arbeidsleeftijd. In Ierland vertegenwoordigen de nieuwe ingezetene vanuit de nieuwe Lidstaten ongeveer 2 procent van de beroepsbevolking op arbeidsleeftijd. In Zweden is het aantal migranten op arbeidsleeftijd vanuit de nieuwe Lidstaten marginaal.

3.3.2.2 **België**

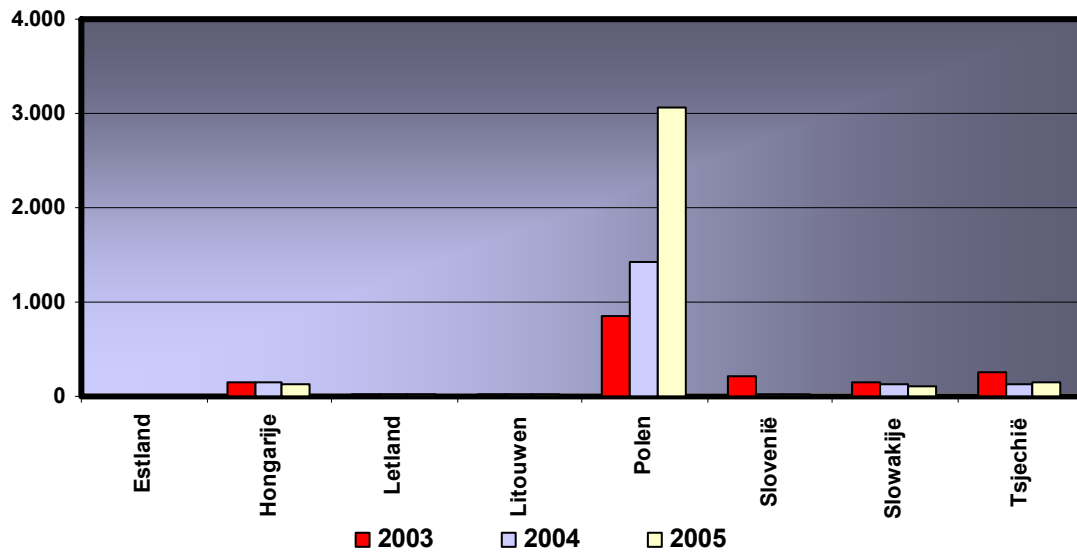
De hiernavolgende gegevens over de tewerkstelling van onderdanen van de acht nieuwe Lidstaten zijn geput uit het hierboven vermelde rapport van de Hoge raad voor de tewerkstelling.

3.3.2.2.1 *Werknemers*

Uit het Rapport "De toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor onderdanen van de nieuwe Lidstaten van de Europese Unie" van de Hoge raad voor de werkgelegenheid blijkt dat in ons land, volgens de resultaten van de arbeidskracht telling in het tweede kwartaal van 2005, ongeveer 20.000 personen op arbeidsleeftijd de nationaliteit hebben van een van de acht nieuwe Lidstaten. Dit is 0,3 % van de 15- tot 64- jarigen. Daarvan zou slechts een gering percentage minder dan één jaar in België verblijven.

In 2005 zijn aan ingezetene van de 8 nieuwe Lidstaten 3.535 vergunningen B uitgereikt op een totaal van 4.126 vergunningen A, B en C samen. Van de 3.535 vergunning B, zijn er 3.221 eerste vergunningen. Het leeuwenaandeel van de vergunningen is toegekend aan Poolse immigranten, zoals blijkt uit onderstaande grafiek. Het totaal aantal vergunningen A, B en C samen dat toegekend werd aan alle niet-Belgen bedroeg in 2005 38.907 waarvan 27.720 vergunningen C, en 11.033 vergunningen B.

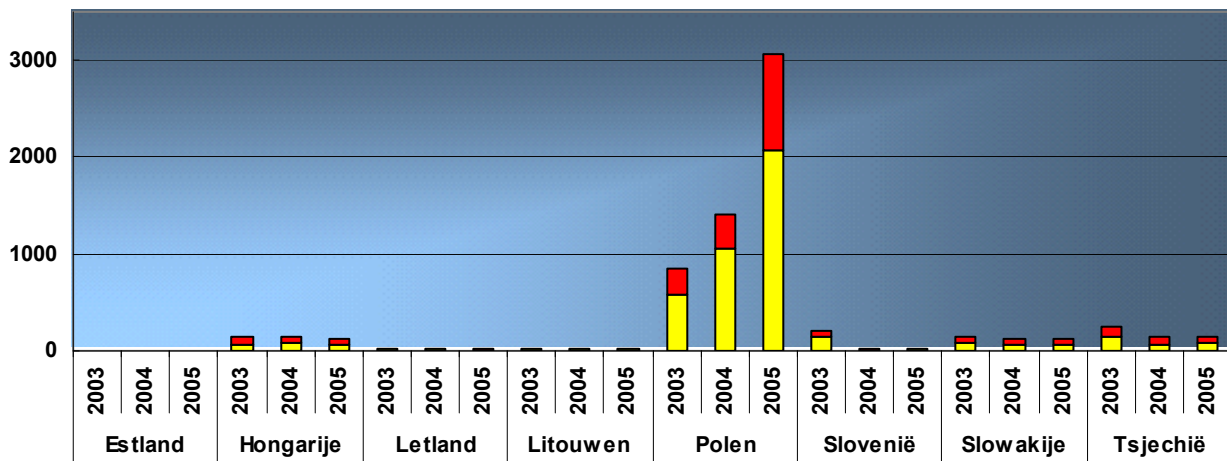
Immigratie Vergunning B 2003 - 2005

Bron : Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

Figuur 92

Vergunningen B

Bron : Hoge Raad Werkgelegenheid

■ 1ste Vergunning ■ Andere Vergunning

Figuur 93

3.3.2.2.2 *Zelfstandigen*

Volgens het rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid zijn er in 2004 1.320 ingezetenen van de 8 nieuwe Lidstaten die zich een zelfstandige activiteit met permanent karakter gestart hebben in ons land. Van deze 1.320 kan niet worden vastgesteld of de immigratie verband houdt met het beginnen van een zelfstandige activiteit. Bovendien zijn er geen statistieken beschikbaar over zelfstandigen die slechts tijdelijk een activiteit in ons land uitoefenen. Het overgrote deel van de nieuwe vestigingen betrof Polen (1.206). Ten opzicht van 2003 betekenen beide cijfers meer dan een verdubbeling.

3.3.2.2.3 *De omzeiling van de reglementering*

Sommige ingezetenen van de 8 nieuwe Lidstaten omzeilen de arbeids- en loonvoorwaarden door zich te laten inschrijven als zelfstandige of door diensten te verlenen als buitenlandse zelfstandige. De verdubbeling tussen 2003 en 2004 van het aantal zelfstandigen vanuit de nieuwe Lidstaten is wellicht een aanwijzing in die richting.

Ook wordt misbruik gemaakt van detacheringen door buitenlandse contractanten van loontrekkenden uit de 8 nieuwe Lidstaten.

Er zijn geen statistieken beschikbaar over het aantal detacheringen vanuit de 8 nieuwe Lidstaten. In totaal zijn er in 2004 op basis van de gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid 58.588 detacheringen geteld. In 2005 liep dit cijfer op tot 86.601 eenheden. Vermoedt wordt dat de grote toename voor een aanzienlijk deel te wijten is aan detacheringen uit de nieuwe Lidstaten.

3.3.3 DE TOEKOMST VAN DE IMMIGRATIE

3.3.3.1.1 *In ons Land*

Op 24 februari 2006 heeft de Regering beslist om de bestaande overgangsmaatregelen nog tijdelijk te handhaven. Alhoewel het principe van het vrij verkeer van diensten niet ter discussie staat wijst de Regering op ongeoorloofde praktijken. Belgische werknemers worden afgedankt en vervangen door Poolse werknemers die via malafide "uitzendkantoren" in België aan zeer lage lonen worden tewerkgesteld. Deze wantoestanden wil de regering nu hard aanpakken vooraleer ze overgaat tot een volledige openstelling van haar grenzen

De vrije toegang van werknemers uit de nieuwe Lidstaten tot onze arbeidsmarkt zal afhankelijk worden gemaakt van 4 voorwaarden :

- De uitbreiding van de elektronische aangifte (Dimona) van werknemers bij de RSZ voor buitenlandse werknemers
- De aansprakelijkheid van hoofdaannemers of opdrachtgevers voor het naleven van de loon - en arbeidsvoorwaarden van buitenlandse werknemers
- De uitbreiding van de federale en regionale inspectiediensten
- De mogelijkheid voor buitenlandse werknemers en vakbonden om bij de Belgische rechtbanken klacht in te dienen over misbruiken in verband met buitenlandse werknemers.

Anderzijds wil de Regering de toegang tot knelpuntberoepen versoepelen. Voortaan zal er voor bepaalde beroepen voor de onderdanen uit de 8 nieuwe Lidstaten een arbeidskaart B worden toegediend zonder dat er een arbeidsmarktonderzoek nodig is. Deze buitenlandse arbeidskrachten moeten echter wél aan dezelfde loon - en arbeidsvoorwaarden werken als Belgische werknemers. De regio's en de instanties van arbeidsbemiddeling zullen nagaan welke de betrokken vacatures zijn. Dit zal gebeuren in overleg en ten laatste tegen 1 juni dient een eerste overzicht te worden opgemaakt.

3.3.3.1.2 en in de andere oude Lidstaten

**De toegang tot de arbeidsmarkt in de oude Lidstaten
voor en na 1 mei 2006**

Land	Restricties in eerste fase (2004-2006)	Nationale beperkingen eerste fase (2004-2006)	Vooruitzichten tweede fase (2006-2009)
Duitsland	ja	- Werkvergunning - Restricties in sommige grensoverschrijdende diensten	Geen opheffing restricties
Oostenrijk	Ja	- Werkvergunning - Restricties voor sommige grensoverschrijdende diensten	Geen opheffing restricties
België	ja	- Werkvergunning	Geen opheffing restricties maar meer flexibiliteit in bepaalde sectoren / beroepen
Denemarken	ja	- Werkvergunning - Werkvergunning alleen voor <i>full-time</i> werknemers Geen arbeidsmarkt onderzoek	Geen opheffing restricties maar versoepeling van de procedure
Spanje	Ja	- Werkvergunning	Zal restricties opheffen
Finland	ja	- Werkvergunning	Zou restricties opheffen
Frankrijk	ja	- Werkvergunning - niet voor sommige sectoren	Zal restricties geleidelijk opheffen
Griekenland	ja	- Werkvergunning	Zal restricties opheffen
Ierland	nee	- Geen restricties	
Luxemburg	ja	- Werkvergunning	Zal restricties niet opheffen maar zal procedure versoepelen in sommige sectoren/beroepen.
Italië	ja	- Werkvergunning - quota systeem	Quota zouden kunnen verhoogd worden.
Nederland	ja	- Werkvergunning - voor sommige sectoren/beroepen meer flexibele procedure	Beslissing om de arbeidsmarkt te openen in verdaagdonder druk van het Parlement
Portugal	ja	- Werkvergunning - quota systeem	Zal restricties opheffen
Verenigd Koninkrijk	nee (maar verplichte registratie)	- Geen restricties, maar registratie verplichting	
Zweden	nee		

Bron : Europese Commissie

Tabel 4

30 juni 2006

Bibliografie

- Abreu M., de Groot H.L.F. en. Florax R.J.G.M: A Meta-Analysis of Beta-Convergence, Tinbergen Discussion Paper I 205 001/3 43 p.
- Allen Franklin, Bartiloro Laura and Kowalewski Oskar, The Financial System of the EU 25, November 2005.
- Andrés J., Bisca J. and Doménech R., Sigma-convergence in the OECD : Traditional Dynamics or Narrowing Steady State Differences?, University of Valencia, April 2003.
- Barro R. J. and Sala-i-Martin. X., Economic Growth, MIT Press, 2nd Ed. 2003.
- CARLEY Mark, Working Time Developments – 2004, April 2005, European Industrial Relations Observatory (EIRO), <http://www.eurofound.eu.int>
- C.R.B. EU-Uitbreiding en vennootschapsbelasting – Gevaar voor fiscale concurrentie. Sociaal Economische nieuwsbrief. Februari 2005 nr. 101. blz. 3-13.
- C.R.B., Advies over de uitbreiding van de Europese Unie, Brussel, 30.01.2003, 17 + 7 p.
- C.R.B., Advies over het Financieel kader van de Europese Unie 2007-2013, Brussel, 01.12.2004, 7 p.
- C.R.B., Uitbreiding Welke gevolgen voor de Belgische Economie. Sociaal Economische nieuwsbrief. Oktober 2004. nr. 97. blz. 20- 34.
- Czech Republic, Convergence Programme of the Czech Republic, (Updated Version), November 2005.
- Damijan Joze P. and Rojec Matija , Foreign direct investment and the Catching-up Process in New EU Member States : Is There a Flying Geese Pattern? The Vienna Institute for International Economic Studies, Vienna, October 2004, 48 p.
- Deutsche Bundesbank, Determinanten der Leistungsbilanzentwicklung in den mittel- und osteuropäischen EU-Mitgliedsländern und die Rolle deutscher Directinvestitionen, Monatsbericht, Januar 2006.
- Ederveen Sjeff and Thissen Laura, Can labour market institutions explain unemployment rates in new EU member states? Centraal Plan Bureau, Den Haag, April 2004, 66 p.
- European Central Bank, Convergence Report 2004, Frankfurt am Main, 2004.
- European Central Bank, Competitiveness and the export performance of the euro Area. Occasional Paper Series, N° 30, June 2005.
- European Central Bank, Monthly Bulletin, October 2005.
- European Central Bank,. Economic and Monetary Developments, Monthly Bulletin, October 2005.
- European Commission – Eurostat : Structures of the taxation systems in the European Union, 2005 Edition. Research in Official Statistics. Luxembourg 2005 ISBN 92-79-00337-2.
- European Commission, Council Opinion on the updated convergence programme of Lithuania 2005 – 2008. Brussels, 22 February 2006
- European Commission, Commission's assessment of the December update of the convergence programme of Lithuania, Brussels, 22 February 2006

- European Commission, European Economy, N° 5 2005, Economic Forecasts Autumn 2005.
- European Commission,. December 2005 Update of the Convergence Programme of Lithuania 2005-2008,. An Assessment, Brussels,
- European Commission, Report from the commission. Convergence report 2006 on Lithuania. COM(2006) 223. [SEC(2006)614].Brussels 16 May 2006
- European Commission, Report from the commission. Convergence report 2006 on Slovenia. COM(2006) 223. [SEC(2006)614].Brussels 16 May 2006
- Franklin Allen, Laura Bartiloro en Oskar Kowalewski, The Financial System of the EU 25, November 2005.
- Government of the Republic of Croatia, 2005 Pre-Accession Economic Programme. Zagreb, December 2005.
- Government of the Republic of Hungary, Updated Convergence Programme of Hungary 2005 – 2008, Budapest, December 2005.
- Government of the Republic of Lithuania. Resolution n° 1323 of 12 December 2005 on the Convergence Programme of Lithuania of 2005. Vilnius.
- I.M.F. Republic of Latvia 2005. Article IV consultations. Preliminary Conclusions of the Mission, 25 April 2005.
- I.M.F., Executive Board Concludes 2005 Article IV Consultation with the Republic of Latvia, Augustus 2005.
- I.M.F., IMF Board concludes 2005 Article IV Consultations with the Republic of Estonia, November 2005
- I.M.F., Latvia 2005 Article IV Consultations - Staff Report.
- I.M.F., Lithuania – 2006 Article IV Consultations, Concluding Statement by the IMF Mission, 13 February 2006.
- I.M.F., Republic of Estonia : 2005 Article IV Consultations, Staff Report, November 2005.
- Kox Henk, Lejour Arjan and Montizaan Raymond, The free movement of services within the EU, CBP Document, CPB, Den Haag, October 2004. 84 p
- Kox Henk, Lejour Arjan and Montizaan Raymond, Intra-EU trade and investment in services sectors, and regulation patterns, CPB Memorandum, CBP, Den Haag, November 2004 39 p.
- Laffineur Marc et Vinçon Serge, Rapport au premier Ministre sur “Les perspectives financières européennes 2007 – 2013, Paris, Février 2004, 212 p.
- Lejour Arjan, de Mooij Ruud and Nahuis Richard Enlarging the internal market : implications for countries and industries,. Centraal PlanBureau, Den Haag 2001, 7 p.
- Ministry of Finance of Malta, Malta : Update of the Convergence Programme 2005 – 2008. December 2005.
- Ministry of Finance of the Republic of Latvia, Convergence Programme of the Republic of Latvia 2005 – 2008, November 2005.
- OECD, Tax Database, www.oecd.org
- Plasschaert S., An Analysis of the Relocation of Industrial Capacity to China or to Central Europe, Mededelingen der zittingen, Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen, 51 jg, 2005 2 , p. 113-126.
- Rajevska F., The state of the welfare state in Latvia, Third Conference on the State of the Welfare State Anno 1992 in the EU : Ten Years Later and with Ten New Member States. Leuven, October 2005.

Republic of Estonia, Updated Convergence Programme 2005, Tallinn, November 2005.

Republic of Poland, Convergence Programme 2005 Update, Warsaw, January 2006.

Republic of Slovenia, Convergence Programme 2005 – Update, Ljubljana, December 2005.

S.E.P., De micro-economische gevolgen van de uitbreiding van de Europese Unie”.

System of Taxation in Hungary, www.apeh.hu/english/contents.htm

The Government of the Republic of Lithuania. Resolution n° 1323 of 12 December 2005 on the convergence programme of Lithuania of 2005

Vita Karpuskiene, The state of the welfare state in Lithuania, Third Conference on the State of the Welfare State Anno 1992 in the EU : Ten Years Later and with Ten New Member States, Leuven, October 2005.

Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche (wiiw), Database on Foreign Direct Investment in Central, East and Southern Europe, Wien, May 2005.

www.cyprus.angloinfo.com/countries/cyprus/cysocsec2.asp

Young A., Higgins., M.J. and Levi D., Sigma-Convergence versus Beta-Convergence : Evidence from U.S. County-Level Data, Department of Economics, Emory University, Atlanta, April 2004

INHOUDSOPGAVE

1	De Economische Dimensie van de 10 Nieuwe Lidstaten	5
1.1	Het Bruto Binnenlands Product	5
1.2	De Bevolking	6
1.3	Het aanbod van arbeid	7
1.4	De Buitenlandse Handel	8
1.4.1	De Uitvoer	8
1.4.2	De Invoer	10
2	De economische prestaties van de 10 Nieuwe Lidstaten	13
2.1	Algemene indicatoren	15
2.1.1	Evenwichtsindicatoren	15
2.1.1.1	De arbeidsmarkt : Werkloosheid en werkloosheidsgraad	15
2.1.1.2	De Balans met het buitenland	17
2.1.1.2.1	De handelsbalans	17
2.1.1.2.2	De Lopende Rekening met het Buitenland	18
2.1.1.2.3	De Kapitaalbalans	20
2.1.1.2.4	De Betalingsbalans	21
2.1.1.2.5	De Buitenlandse Schuld	23
2.1.1.2.6	De deviezenreserves	24
2.1.1.3	Het Begrotingssaldo van de overheid	25
2.1.1.4	De Bruto Publieke Schuld	26
2.1.2	Stabiliteitsindicatoren	28
2.1.2.1	De prijsstabiliteit	28
2.1.2.2	De Wisselkoers	29
2.1.3	Investerings – en productiekostenindicatoren	31
2.1.3.1	De intrestvoeten	31
2.1.3.1.1	De kortetermijnnominaleintrestvoeten (intrestvoeten op 3 maanden)	31
2.1.3.1.2	De kortetermijnreëleintrestvoeten	32
2.1.3.1.3	De langetermijnnominaleintrestvoeten	32
2.1.3.1.4	De langetermijnreëleintrestvoeten	33
2.1.3.1.5	De yield curve	34
2.1.3.2	De arbeidskosten	35
2.1.3.2.1	De gemiddelde loonkost	35
2.1.3.2.2	De minimumlonen	35
2.1.3.3	Het collectief overeengekomen gemiddeld aantal gewerkte uren per jaar	37
2.1.3.4	De fiscaliteit en de parafiscaliteit	37
2.1.3.4.1	De globale fiscale – en parafiscale druk	38
2.1.3.4.2	De Directe belastingen	40
2.1.3.4.3	De indirecte belastingen	40

2.1.3.4.4	De bijdragen voor de sociale zekerheid.....	41
2.1.3.5	De fiscaliteit per land.....	42
2.1.3.5.1	Cyprus.....	42
2.1.3.5.2	Estland.....	42
2.1.3.5.3	Hongarije.....	43
2.1.3.5.4	Letland.....	44
2.1.3.5.5	Litouwen.....	44
2.1.3.5.6	Malta.....	45
2.1.3.5.7	Polen.....	45
2.1.3.5.8	Slovenië.....	46
2.1.3.5.9	Slowakije.....	47
2.1.3.5.10	De Tsjechische Republiek.....	48
2.1.4	De kapitaalvorming.....	49
2.1.4.1	De bruto investeringen.....	49
2.1.4.2	De buitenlandse directe investeringen.....	50
2.1.4.2.1	De totale buitenlandse directe investeringen.....	50
2.1.4.2.2	De buitenlandse directe investeringen per land van oorsprong.....	52
2.2	De Convergentie-indicatoren.....	63
2.2.1	De prijsstabiliteit.....	63
2.2.2	De begrotingspositie van de overheid.....	63
2.2.3	De wisselkoersstabiliteit.....	63
2.2.4	De langetermijnrente.....	64
2.2.5	De resultaten in oktober 2004 voor de 10 nieuwe Lidstaten.....	64
2.2.6	De Resultaten in mei 2006 voor Slovenië en Litouwen.....	65
2.3	De Convergerende Groei.....	66
2.3.1	De schatting van de convergentie.....	67
2.3.1.1	β - convergentie.....	68
2.3.1.2	σ - convergentie.....	71
3	De relaties met de Belgische economie.....	75
3.1	Buitenlandse handel.....	75
3.1.1	Export.....	75
3.1.2	Import.....	79
3.2	Herlokalisatie.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2.1	Overzicht van herlokalisaties.....	83
3.2.2	Het Trekvogelmodel.....	89
3.2.3	De mogelijks bedreigde sectoren.....	92
3.3	Immigratie.....	93
3.3.1	Het wettelijk kader.....	93
3.3.1.1	Het Europees kader.....	93
3.3.1.2	Het Belgische kader.....	93

3.3.1.2.1	De reglementering.....	93
3.3.1.2.2	En de toepassing ervan.....	94
3.3.2	De cijfers.....	94
3.3.2.1	Landen zonder overgangsmaatregelen.....	94
3.3.2.2	België.....	94
3.3.2.2.1	Werknemers.....	94
3.3.2.2.2	Zelfstandigen.....	96
3.3.2.2.3	De omzeiling van de reglementering.....	96
3.3.3	De toekomst van de immigratie.....	96
3.3.3.1.1	In ons Land.....	96
3.3.3.1.2	en in de andere oude Lidstaten.....	97
Bibliografie.....		99
INHOUDSOPGAVE.....		102
Lijst der Figuren.....		105
Lijst der Tabellen.....		109
Bijlage 1: Technologie-intensiteit van de verwerkende industrie volgens de OESO zoals toegepast door Dalijan en Rojec.....		110
Bijlage 2 : Gebruikte Statistische Gegevens.....		111

Lijst der Figuren

Figuur	Titel	
1	Bruto binnenlands product.....	4
2	Bevolking	5
3	Actieve bevolking.....	6
4	Export van goederen en diensten	7
5	Export van goederen en diensten in %B.B.P.	8
6	Aandeel van export in wereldhandel	8
7	Import van goederen en diensten.....	9
8	Import van goederen en diensten in % van het B.B.P.	10
9	Aandeel van import in wereldhandel	10
10	Bruto Binnenlands Product Jaarlijkse % groei.....	12
11	Bevolking Totaal Groei.....	13
12	Bevolking 0 tot 14 Jaar Groei	13
13	Werkloosheid.....	14
14	Werkloosheidsgraad	15
15	Netto export van goederen en diensten.....	16
16	Netto export van goederen en diensten in % B.B.P.....	17
17	Lopende rekening met het buitenland.....	17
18	Lopende rekening met het buitenland in % B.B.P.....	18
19	Kapitaalbalans	19
20	Kapitaalbalans in % B.B.P.	20
21	Betalingsbalans	21

LIJST DER FIGUREN

22	Betalingsbalans in % B.B.P.	21
23	Bruto Buitenlandse schuld	22
24	Reserves exclusief goud	23
25	Deviezenreserves exclusief goud en IMF positie	23
26	Netto te financieren saldo	24
27	Netto te financieren saldo in % B.B.P.	24
28	Bruto publieke schuld	25
29	Bruto overheidsschuld in % B.B.P.	26
30	Index van de consumptieprijzen	27
31	Inflatie gemeten naar de jaarlijkse procentuele stijging	28
32	Wisselkoers	29
33	Korte termijn nominale intrestvoet	30
34	Korte termijn reële intrestvoet	31
35	Lange Termijn Nominale Intrestvoet	32
36	Lange Termijn Reële Intrestvoet	32
37	<i>Yield curve</i>	33
38	Loonkost per tewerkgestelde inclusief werkgeversbijdrage	34
39	Minimum loon	35
40	Minimum loon % groei per jaar	35
41	Gemiddelde collectief overeengekomen aantal werkuren	36
42	Totale fiscale - en parafiscale druk in % B.B.P.	37
43	Fiscale - en parafiscale ontvangsten in % B.B.P.	38
44	Fiscale - en parafiscale ontvangsten in % totale ontvangsten	39
45	Directe belastingen 2004	40

46	Indirecte Belastingen 2004	41
47	Werkgevers - en werknemers sociale zekerheidsbijdragen in % B.B.P. 2004	41
48	Bruto Kapitaalvorming	49
49	Bruto Kapitaalvorming in % B.B.P.	50
50	Buitenlandse directe investeringen.....	51
51	Buitenlandse directe investeringen in % B.B.P.....	52
52	Aandeel van de buitenlandse Kredietinstellingen.....	52
53	Cyprus Netto buitenlandse directe investeringen	53
54	Estland Netto buitenlandse directe investeringen	54
55	Estland Netto buitenlandse directe investeringen – Stock.....	54
56	Hongarije Netto buitenlandse directe investeringen.....	55
57	Hongarije Netto buitenlandse directe investeringen – Stock	55
58	Letland Netto buitenlandse directe investeringen.....	56
59	Letland Netto buitenlandse directe investeringen – Stock	56
60	Litouwen Netto buitenlandse directe investeringen.....	57
61	Litouwen Netto buitenlandse directe investeringen – Stock	57
62	Malta Netto buitenlandse directe investeringen.....	58
63	Polen Netto buitenlandse directe investeringen	58
64	Polen Netto buitenlandse directe investeringen – Stock.....	59
65	Slovenië Netto buitenlandse directe investeringen.....	59
66	Slovenië Netto buitenlandse directe investeringen – Stock.....	60
67	Slowakije Netto buitenlandse directe investeringen	60
68	Slowakije Netto buitenlandse directe investeringen – Stock.....	61
69	Tsjechië Netto buitenlandse directe investeringen	61

LIJST DER FIGUREN

70	Tsjechië Netto buitenlandse directe investeringen – Stock	62
71	Convergerende Groei.....	66
72	Relatie tussen de gemiddelde groei 1995 - 2005 en het B.B.P. per capita in 1995 EU 25	69
73	Relatie tussen de gemiddelde groei 1995 - 2005 en het B.B.P. per capita in 1995 EU 10	70
74	Sigma - convergentie : Var ln y(t) - Var ln y(t-1) 1996 - 2005 EU 25.....	71
75	Sigma - convergentie : Var ln y(t) - Var ln y(t-1) 1996 - 2005 EU 10.....	72
76	Sigma - convergentie 1995 - 2005 B.B.P. per capita EU 25.....	73
77	Sigma - convergentie 1995 - 2005 B.B.P. per capita EU 10.....	73
78	Sigma - convergentie 1995 - 2005 B.B.P. per capita EU 15.....	74
79	Export van België (1).....	75
80	Export van België (2).....	76
81	Export van België per sector en per land 2003.....	77
82	Export van België per sector en per land 2004.....	78
83	Import van België (1).....	79
84	Import van België (2).....	80
85	Import van België per sector en per land 2003.....	81
86	Import van België per sector en per land 2004.....	82
87	Verlies aan arbeidsplaatsen per type herstructurering.....	84
88	Herstructurering : aandeel per sector.....	85
89	Relokatie : Arbeidsplaatsen per sector.....	86
90	Relokatie in % van alle herstructureringen per sector.....	87
91	Relokatie in % van alle herstructureringen alle sectoren	88
92	Immigratie Vergunningen B	95
93	Vergunningen B 1ste en Andere	95

Lijst der Tabellen

Tabel 1	Convergentierapport 2004	64
Tabel 2	Convergentierapporten 2006 Slovenië en Litouwen	65
Tabel 3	Tewerkstellingseffect per land	89
Tabel 4	De toegang tot de arbeidsmarkt in de oude Lidstaten voor en na 1 mei 2006	97

Bijlage 1: Technologie-intensiteit van de verwerkende industrie volgens de OESO zoals toegepast door Dalijan en Rojec

NACE Code	Beschrijving
	Hoog-technologisch
244	Farmaceutische nijverheid
300	Vervaardiging van kantoormachines en computers
320	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatie- apparaten
330	Vervaardiging van medische apparatuur van precisie- en optiek
353	Vervaardiging van lucht- en ruimtevaartuigen
	Midden-Hoog-technologisch
241	Vervaardiging van chemische basisproducten
242	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van chemische producten
243	Vervaardiging van verf, vernis en drukinkt
245	Vervaardiging van zeep, was- en poetsmiddelen, parfums en cosmetica
246	Vervaardiging van overige chemische producten
247	Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels
290	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen
310	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten
340	Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers
352	Vervaardiging van rollend materieel voor spoor- en tramwegen
354	Vervaardiging van motorrijwielen en rijwielen
	Midden-Laag-technologisch
230	Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten
250	Rubber- en kunststofnijverheid
260	Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten
270	Metallurgie
280	Vervaardiging van produkten van metaal
351	Scheepsbouw en -reparatie
	Laag-technologisch
150	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken
160	Vervaardiging van tabaksproducten
170	Vervaardiging van textiel
180	Vervaardiging van kleding en bontnijverheid
190	Leemijverheid en vervaardiging van schoeisel
200	Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk,
210	Papier- en kartonnijverheid
220	Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media
360	Vervaardiging van meubels, overige industrie
370	Recuperatie van recycleerbaar afval

Bijlage 2 : Gebruikte Statistische Gegevens